

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний аграрно-економічний університет (Україна)

Університет економіки в Бидгощі (Польща)

Державна Вища Професійна Школа в Коніні (Польща)

Університет бізнесу у Вроцлаві (Польща)

Університет науки і техніки AGH (Польща)

Технічний університет Молдови (Молдова)

Придністровський державний університет імені Тараса Шевченка (Молдова)

Європейський університет (Грузія)

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (Україна)

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Україна)

ЗІРНИК ТЕЗ

за матеріалами

IX Міжнародної науково-практичної конференції

«ФІЛОСОФСЬКІ ОБРІЇ СЬОГОДЕННЯ»

18 листопада 2021 року

Херсон – 2021

Збірник тез за матеріалами ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення»/ за ред.І.Варнавської. Херсон: ХДАЕУ, 2021. 131 с.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей учасників ІХ Міжнародної науково-практичної конференції «Філософські обрії сьогодення». У матеріалах авторів акцентовано увагу на філософському осмисленні сучасного соціокультурного простору, проблемах пізнання й освіти у вимірах філософського аналізу, філософській рефлексії особистості та інших актуальних філософських проблемах сучасності. Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, усім зацікавленим філософськими дослідженнями. За виклад, зміст, достовірність і грамотність опублікованих матеріалів відповідають автори.

@ Херсонський державний
аграрно-економічний університет, 2021

ЗМІСТ

Аверчева Н.О. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ МЕТОД ЕКОНОМІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ У ДОРАДНИЦТВІ.....	6
Балишева Д.І., Варнавська І.В. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ, СУСПІЛЬСТВА, ПРИРОДИ.....	7
Бойко В.О., Лізон Д.Г. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ.....	9
Бокшань Г.І. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В АНТИУТОПІЇ КАДЗУО ШІГУРО «КЛАРА І СОНЦЕ».....	10
Боліла С.Ю. РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ ДО ЗМІН СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ.....	12
Брит А.О., Черненко Н.І. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АНДРАГОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	13
Варнавська І.В. СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ШКІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА».....	15
Васильєв Ю.Л., Боліла С. Ю. ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ.....	17
Вахницкая М.Г. КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК КОМПОНЕНТ И РЕЗУЛЬТАТ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГА.....	18
Ведмеденко О.В. ТВАРИННИЦТВО, ЯК ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ.....	20
Волощук С.В. СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	21
Гедзик А.А., Кільдеров Д.Е. ПРО СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ».....	23
Главацька Ю.Л. BERNARD MANDEVILLE: PHILOSOPHICAL CONCEPTION AND ORIGINAL SENSE OF HUMOUR.....	25
Гузакова В.О., Черненко Н.І. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ.....	26
Гула Л.В. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ.....	28
Кан О. Ю. ПІДГОТОВКА ФІЛОЛОГІВ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	29
Клименко О.О., Чепок Р.В. РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНИХ ПРЕДМЕТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	31
Колодний А.М., Филипович Л.О. СИНЕРГІЯ ДУХОВНОСТІ І ОСВІЧЕНОСТІ: УМОВИ І РЕЗУЛЬТАТ.....	34
Компаній О.В. ВПЛИВ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКУ НА РОЗВИТОК ПРИНЦИПУ НАСТІННОСТІ.....	36
Конюх І.М., Варнавська І.В. МОЛОДЬ ЯК ОСОБЛИВА СОЦІАЛЬНО ДЕМОГРАФІЧНА ГРУПА.....	38
Корбич Н.М. ВИЩА ОСВІТА – СЬОГОДЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ.....	40
Косован К.В., Варнавська І.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ.....	41
Кривий В.В. ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ТЕХНОЛОГА, ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	43
Кручаненко П. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	45
Кучеренко А.А. ІННОВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ.....	47
Лєнь Т.В. САМОВИЗНАЧЕННЯ: ВИКЛИК ТРИВАЛІСТЮ В ЖИТТЯ.....	48

Літвінчук С.Б. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ.....	50
Лишевська В.М. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ САМООСВІТИ.....	52
Любенко О.І. СЬОГОДЕННЯ СТУДЕНТІВ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ. ЩО ЇХ ТУРБУЄ?.....	54
Лясковець О.В., Варнавська І.В. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ЯК ПОКАЗНИК ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧА.....	55
Макухіна С.В. СПЕЦИФІКА ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ТУРИЗМУ.....	57
Мамренко М.А., Слюсаренко Н.В. РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР СТАНОВЛЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	59
Матрюк Н.О. ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ, СУСПІЛЬСТВА, ПРИРОДИ.....	61
Минкін А.М., Риженко І. М. РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	62
Минкін М.В. ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ.....	64
Минкіна Г.О. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АГРОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	66
Морозова О.Г., Морозов Р.В. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ В СЕРЕДОВИЩІ ІНВЕРСІЙНОГО ТИПУ.....	67
Назаревич В.С., Гончар Г.І. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ РУХОВИМ ДІЯМ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	69
Нацук О.С., Варнавська І.В. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	71
Огірко О.В. АНТРОПОЛОГІЧНІ АРГУМЕНТИ ІСНУВАННЯ БОГА.....	73
Павлюк Є.О. РЕЛІГІЙНА ОСНОВА ФІЛОСОФІЇ Г.С. СКОВОРОДИ.....	74
Пойда С.А. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID 19.....	76
Пономарьова В.П., Дягилева О.С., Носов П.С. ІДЕНТИФІКАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ПАРАМЕТРІВ СУБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ.....	78
Риженко І.М. АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В РАМКАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	79
Семенець О. Ю., Черненко Н. І. ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	81
Скакун В.С., Чепок Р.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ.....	84
Смірнова І.М. ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ПОЗАНАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ).....	86
Смолянова О.В. ВИБІР СВОБОДИ АБО ВТЕЧА ВІД НЕЇ.....	88
Соболь О.М. ВИКОРИСТАННЯ ФЕЛІНОТЕРАПЕВТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ ПРОФЕСІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ДЛЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	90
Совач К.О. JOHN GAY'S FABLES: THE REFLECTION OF ENGLISH PHILOSOPHERS OF THE AGE OF ENLIGHTENMENT IDEAS.....	91
Сусла Н. М. ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ.....	93

Сухенко І.М. АНТРОПОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ.....	95
Сухомлинова Т.М. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА (ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ).....	96
Угрін О. ТЕНДЕНЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ.....	98
Устінова Є. С., Макухіна С. В. РОЛЬ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИКИ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ.....	100
Устинова Н.В., Софієнко О.В., Гусєва Л.А. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ ЗАСОБАМИ СЕРВІСІВ MICROSOFT OFFICE 365 В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	101
Федько В. С. ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	103
Фесенко Г.О. КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ.....	105
Чепок Р.В. РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	106
Черненко Н.І. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	109
Шалар О.Г., Андрєєва Р.І., Стрикаленко Є.А. КОМУНІКАТИВНІСТЬ ТРЕНЕРА: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СПОРТУ.....	111
Шаповал С.І. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	113
Шевцова І.В. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: КОНТЕКСТНИЙ ПІДХІД.....	115
Шестова М.А., Чепок Р.В. ДО ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	117
Штепенко О.Г. ФІЛОСОФСЬКА ВІЗІЯ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО: ДО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ.....	118
Юрис Т.А. ПРОБЛЕМИ СУЩЕСТВУВАННЯ ЧЕЛОВЕКА В УСЛОВИЯХ АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	120
Юркова Т.Ф. ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЕКОЛОГО-ДОЦІЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ВЗАЄМОДІЇ З ПРИРОДОЮ.....	122
Яблунувська К.О. ТЕХНОЛОГІЧНІ ЕТАПИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ.....	124
Яцула Т.В. РОЗВИТОК ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ.....	126

Аверчева Н.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ МЕТОД ЕКОНОМІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ У ДОРАДНИЦТВІ

Актуальність вибору теми дослідження щодо розробки бізнес-плану у системі дорадчих послуг обумовлена не тільки необхідністю формування чіткого алгоритму дій на період його реалізації для власника господарства та його керівництва, а й можливостями залучення додаткових інвестиційних та фінансових ресурсів для розвитку суб'єкта аграрного бізнесу.

Бізнес-план виступає комплексною економічною розробкою, яка включає в себе роботу консультанта з економічних і фінансових питань, рекомендації спеціалістів з технології виробництва певного виду продукції, замовника послуг – власника бізнесу. Тому необхідно визначити особливості учасників процесу надання даної консультаційної послуги в системі дорадчих послуг. З однієї сторони суб'єктом виступає виконавець-розробник бізнес-плану, а з іншої - замовник, який купує дану послугу і гарантує оплату.

Суб'єктами дорадчих послуг з бізнес-планування у аграрному секторі економіки можуть особи, що мають кваліфікаційне свідоцтво експерта-дорадника, науковці, консалтингові і дорадчі служби, наукові установи та університети. Виконавці замовлення з бізнес-розробки, як фізичні та юридичні особи, працюють з суб'єктом-замовником на основі складання договору, вони діють на основі власної відповідальності і не підпорядковуються керівнику чи власнику господарства, для якого розробляють бізнес-план.

Оскільки реалізація і впровадження бізнес-плану вимагає тривалого процесу, а результат замовник зможе оцінити тільки по закінченні проекту, тому важливо на етапі замовлення скласти угоду, в якій чітко визначити умови реалізації бізнес-плану і його оплати. За умови успішного впровадження бізнес-плану у господарську діяльність замовника, в угоді слід передбачити додаткові виплати розробнику, як його частку у прибутку на всіх етапах реалізації бізнес-процесів. Це створить додаткові стимули до відповідального ставлення виконавця, формування фахового і науково обґрунтованого підходу до прогнозування і планування показників виробництва, реалізації, обслуговування процесів товарного виробництва. У протилежному випадку, якщо надана консультаційна послуга з вини виконавця не забезпечує зростання прибутковості бізнесу або характеризується значними відхиленнями від плану, в угоді потрібно прописати умови відповідальності розробника бізнес-плану.

Слід відзначити, що окрема особа-консультант з бізнес-планування не може охопити всі складові і особливості бізнес-плану для певного господарюючого суб'єкта, успішно вирішити складні завдання, провести комплексні дослідження, оскільки це вимагає теоретичної і практичної підготовки, універсальних знань і фахових компетентностей. Як свідчить світова практика, фінансування внутрішніх консультантів на 30-50% дешевше за зовнішніх. Окремими консультантами можуть бути: досвідчені фахівці з інших організацій; робітники організацій, вищих за рангом; робітники спеціалізованих організацій (проектних, науково-дослідних, викладачі ЗВО) [1, с. 67-70].

В якості замовника бізнес-плану можуть виступати й місцеві органи влади, зокрема об'єднані територіальні громади, які мають власні земельні ресурси і можуть впроваджувати проекти у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, надання побутових, культурно-масових, комерційних послуг населенню, будівництві інших об'єктів соціальної інфраструктури сільської місцевості.

Державна політика останніх років сприяла розвитку кооперації і створенню нових робочих місць в сільських територіях країни. На початок 2020 р. в Україні діяли 1005 сільськогосподарських виробничих та 1269 обслуговуючих кооперативів, у жовтні 2021 р. їх кількість вже становила 1008 і 1287 відповідно. Тому сільськогосподарські виробничі і обслуговуючі кооперативи, кількість яких постійно зростає виступають надійними партнерами дорадників щодо замовлення бізнес-планів та їх консультаційного забезпечення.

Головним недоліком розробки бізнес-плану як методу надання дорадчих послуг є тривалий період розробки і реалізації та необхідність залучення висококваліфікованих досвідчених фахівців, консультації яких формують додаткові витрати і збільшують кошторис.

Додатковою перевагою розробки бізнес-плану є формування ділових контактів дорадчих служб на регіональному рівні з окремими товаровиробниками та їх об'єднаннями, а при успішній реалізації - підвищення іміджу і ділової репутації дорадників і консультаційних відділів, залучення додаткових замовлень, розширення ринку дорадчих послуг з бізнес-аналітики і бізнес-планування.

Актуальними питаннями сучасного етапу формування взаємовигідних умов діяльності дорадчих служб і суб'єктів малого і середнього аграрного бізнесу є доступність консультаційних послуг за ціною і, відповідно, високі якісні характеристики розробок, гарантії консультантів щодо ефективності запропонованих заходів, оптимальне співвідношення ціни і якості консультацій.

Процес розробки бізнес-плану стимулює власника господарства до оптимізації виробничих процесів, впровадження нових напрямів спеціалізації, кооперації з іншими виробниками, налагодження вигідних зв'язків з партнерами по бізнесу, постійного удосконалення і чіткого виконання запланованих заходів, що додатково упорядковує технологічну і фінансову дисципліну.

Література:

1. Кальна-Дубінюк Т.П., Кудінова І.П., Рибак Л.Х., Корінець Р.Я. Сільськогосподарська дорадча діяльність: навч. посібник для дистанційного навчання. К.: НУБіП, 2009. 316 с.
2. Щодо державної підтримки розвитку сільськогосподарського дорадництва в Україні: аналітична записка. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/ekonomika/schodo-derzhavnoi-pidtrimki-rozvitku-silskogospodarskogo-doradnictva>. (дата звернення 08.11.2021).

Балишева Д.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон Україна

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ, СУСПІЛЬСТВА, ПРИРОДИ

За даними науковців Всесвіт існує понад 13 млрд. років. За цей час виникла безліч космічних систем (галактик), які складаються із зір, променів, зоряних скупчень, хмар пилу, газу та інших космічних об'єктів. Формування галактик вважається природним етапом еволюції Всесвіту. Час, який минув з моменту утворення Землі, як самостійної планети, становить близька 4,5 млрд років.[1, стр.162] Наступним етапом розвитку Всесвіту було виникнення сонячної системи, Місяця та гармонійного взаємозв'язку між ними. Грунтуючись на багатьох філософських вченнях ми можемо провести аналогію космосу із людством, а саме процесом, який тривав приблизно 3 млн років та називається антропосоціогенезом – період біологічного та соціокультурного становлення і розвитку людини та призвів до появи *Homo Sapiens* приблизно 40 тис. р. тому.

Проблеми людини у філософії починаються з питань її становлення, як особистості та чинників, що цьому сприяли, що розглядаються такими науками, як історія, археологія, релігія, філософія, тощо.

Людина – істота бінарна, має подвійну природу – біологічну і соціальну. Вона належить до виду *Homo Sapiens*, який характеризується низкою видових ознак: тривалість життя, належність до статі і раси, дітородний вік жінки, спадковість, тощо.

Усі риси людини та її особливості закладаються біологічно, але формуються лише в умовах соціуму. Вона виступає як боротьба протилежностей – біологічного і соціального. Новонароджений має всі анатомо-фізіологічні ознаки людини. Але якщо у тварин генетично визначені програма поведінки, спосіб життя, то людина засвоює цю програму тільки у суспільстві, через сприйняття культури.[2, с. 74.]

Біологічні чинники доступні до пізнання кожного, але будучи істотами із душею та неконтрольованими границями розуму, людина завжди замислюється стосовно призначення свого існування, має жагу отримати відповіді на питання, які не дасть жодна точна наука. Саме за таким принципом виникла філософія, а відомі теоретики сконструювали багато течій із своїми гіпотезами щодо питань, які стрімко вирішують духовні проблеми людини, суспільства та природи:

Філософи Стародавньої Греції розглядали усе живе, як єдине ціле. Кожен чоловік та жінка – мікрокосм, Космос у мініатюрі. Софісти розгорнули таку течію, як антропоцентризм, розмістивши людину, її сутність у центр філософії, назвавши кожного «мірою всіх речей». Аристотель людину розглядав як істоту соціальну, політичну. Наявність свідомості, розумність, мова є тими основними характеристиками, що виокремлюють осіб з-поміж живих істот. Античні філософи орієнтуються на пізнанні навколишнього світу, себе, суспільства.

У Середньовіччі антропоцентризм поступився місцем теоцентризму. Людина – творіння Боже, єдність душі і тіла. Земне життя є часом випробувань, удосконалення. І від індивіда залежить перспектива вічності – рай чи пекло.

Філософи і митці доби Відродження повертають у науку і суспільство ідею того, що людина – не просто творіння Боже, а особлива істота, яка отримала від Бога розум і дар творчості. Вона займає виключне місце у світі, вільна у виборі своєї долі, життєвого шляху. Людина може піднятися до небесних висот або впасти до скотського стану, вибирає і несе земну і потойбічну відповідальність за здійснений вибір.

Філософи Нового часу зосереджують увагу на розумових, пізнавальних здібностях людини. Лише спираючись на розум, вона здатна підкорити, змінити світ, створити розумне і справедливе суспільство.

У німецькій класичній філософії проблема суспільства перебувала у центрі пошуків сенсу життя. Г. Гегель у своїй антропологічній концепції зосередився на вираженні становища людини як суб'єкта духовної діяльності і носія загально значимого духу і розуму. Особа, зазначив філософ, починається тільки з усвідомлення себе як істоти «нескінченної, загальної та вільної». [3, с. 364-419].

Через свою дію ми усвідомлюємо своє існування, пов'язуємо його з буттям інших людей, природи і світу в цілому. Існування має різні форми, різні шари. Всі вони потенційно доступні людині та актуалізуються в процесі її діяльності, що є безперервним.

Кожні вчення, велика кількість філософських шкіл дають своє трактування проблеми людини, відкриваючи все нові і нові її аспекти. Навіть із великою кількістю гіпотез, наукових теорій кожен з нас веде щоденну боротьбу із незвіданістю, що призводить до виникнення глобальних проблем, які під силу вирішити наймогутнішій тварині – людині.

Література:

1. Ізотов Ю.І. Як народжуються зорі. *Збірник наукових праць Харківської державної академії культури. Культура України*. 2009. Вип. 35. С. 162.
2. Якушенко О.О., Кучерова І.І., ЄДІ-2019: Суспільнознавство, Київ, 2008. С. 74. URL: <https://pyrogiv.kiev.ua/lyudina-yak-biologichna-i-socialna-istota/> (дата звернення 15.11.2021).
3. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академія, 2001. С. 364-419.

Бойко В.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Лізон Д.Г.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ НАДАННІ ПОСЛУГ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ

На сьогодні вплив інформаційних технологій на управління ресторану величезний, оскільки вони взаємопов'язані з підвищенням ефективності роботи. Причиною таких тенденцій слугує швидкий ритм життя, люди готові витратити більше коштів на готову їжу, замість витраченого часу на приготування страв. І саме в цей період часу власники закладів звертають досить велику увагу на якість обслуговування та сервіс, доволі суворіше ставляться до відбору персоналу, а також застосовують новітні технології та інновації, щоб виділитись на ринку конкурентів швидкістю обслуговування, якістю страв та оригінальністю[1].

Українські ресторани активно використовують комплексну автоматизацію, яка значно допомагає прискорити процеси бронювання, обслуговування, розрахунків із відвідувачами, та управління господарською діяльністю в цілому. На ринку функціонують багато автоматизованих систем управління переважно зарубіжного виробництва, але вони не досить адаптовані до умов українського ринку, відносно дорого коштують, обмежують можливості оперативно-технічної підтримки. Саме в Україні великими попитом автоматизації ресторанів користуються такі програми:

Iiko - Система для автоматизації ресторану з великою кількістю різних модулів, які підключаються до спеціального сервера та працюють через нього (каса, склад, кухня, фінанси, гості, персонал, постачальники). Є функціональність фронт- та бек-офісу.

Tillypad - Система автоматизації ресторану, кафе, бару, клубу, їдальні або мережі закладів громадського харчування та розважальних послуг. Оптимізує прийом замовлення, розрахунок з гостями, взаємодію з кухнею, програми лояльності, роботу з меню, продуктами, товарами та рецептами, складський облік, роботу з прибутковими та видатковими документами, інвентаризацію, управління персоналом та контроль роботи всього закладу.

Poster - Хмарний сервіс для автоматизації кафе, ресторану чи маленького магазину на планшеті. Дозволяє створити віртуальну карту зали, приймати та контролювати замовлення (столи, за якими є відкриті замовлення, виділяються на карті), вести касу, друкувати чеки, вести складський облік, базу клієнтів та список співробітників [2].

На перший погляд такі програми здаються важкими для освоєння, але насправді це не так, кожний програмний продукт використовує мінімальні ресурси, оскільки вже на першому етапі проектування повністю спрямовані для використання ПК невеликої потужності. Таким чином, така перевага дає змогу користувачам швидше адаптуватись у цій сфері, оскільки інтерфейс таких програм досить зрозумілий і легко запам'ятовується.

У сучасних умовах одним з найефективніших засобів комунікації та реклами стає мережа Інтернет [3-5]. Ресторанний бізнес не став виключенням, останнім часом все більше закладів застосовують соціальну мережу в маркетингових цілях. Реклама ресторанних послуг в Інтернеті, використовуючи можливості веб-сайту, є дуже ефективним інструментом. Мережа дає можливість з мінімальними витратами проінформувати багатомільйонну цільову аудиторію про послуги ресторану. Крім того, перевагами реклами в Інтернеті є те, що вона дозволяє передавати текстову, графічну, аудіо- та відеоінформацію, а також оцінювати ефективність заходів за рахунок зворотного зв'язку із цільовою аудиторією та робити висновки у подальшому.

За рейтингом по впровадженню інформаційних технологій і автоматизації управління ресторанами Україна значно відстає від провідних розвинених країн світу. Але такі умови на ринку дають величезні перспективи розвитку в цьому напрямі, оскільки на українському ринку є більше десятка високоякісних сучасних систем автоматизації управління ресторанами, при чому деякі з них – це не адаптація зарубіжних систем, а оригінальні розробки українських компаній і найбільш пристосовані до умов України. І якщо країна зможе розумно впровадити системи це значно підвищить конкурентоспроможність українських ресторанів на світовому ринку.

Література:

1. Сучасні інформаційні технології у готельному і ресторанному бізнесі. URL: http://infolibrary.com/content/1177_1124Sychasni_informaciini_tehnologii_y_gotelnomy_biznesi.html
2. Программы для кафе, баров и ресторанов. URL: <https://www.livebusiness.ru/tools/restoran/>
3. Бойко Л.О., Колінько А.Д. Соціальні мережі для бізнесу: яку платформу обрати. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 травня 2021 року). – Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2021. С.28-31.
4. Бойко В.О., Осадчий А.А., Бойко Л.О. Соціальні мережі – перспективний напрям просування бізнесу у підприємницькій діяльності. *Вісник Херсонського національного технічного університету*, 2021, № 2 (77). С.178-185
5. Кирилов Ю.Є., Грановська В.Г., Крикунова В.М., Жосан Г.В., Бойко В.О. (2020) Цифрова економіка. Криптовалюти: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 228 с.

Бокшань Г.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В АНТИУТОПІЇ КАДЗУО ІШІГУРО «КЛАРА І СОНЦЕ»

У романі-антиутопії лауреата Нобелівської премії – британського письменника японського походження К. Ішігуро – «Клара і Сонце» оприявнюється суспільство невизначеного майбутнього з новою класовою системою. З самого початку твору автор дає зрозуміти, що його персонажі є представниками неоднорідного соціуму, розмежування між людьми у якому виявляються, зокрема, у спроможності дозволити придбати для дітей штучного приятеля (ШП), а також у здатності отримати престижну освіту, що залежить від генетичного редагування. Свій «класовий» поділ мають і роботи: до верхнього прошарку належать нові моделі БЗ, яким віддають перевагу найзаможніші люди, до застарілих моделей ставляться зверхньо, підкреслюючи їхні недоліки. Обираючи ШП останньої серії, батьки керуються не стільки покращанням їх функцій, скільки тим фактом, що у більшості дітей таких немає.

Для стилю К. Ішігуро характерне різноаспектне філософське осмислення проблем людини, які він оприсутнює в натяковій формі. Сам автор зазначив в онлайн-інтерв'ю для видання "The Waterstones", що в романі «Клара і Сонце» йдеться про те, як штучний інтелект і генна інженерія впливають на сучасний світ [1]. Крім цього, у творі письменник зачіпає і проблеми екології, спричинені діяльністю техніки, що забруднює повітря. Кутінгс-машина, яка з'являлася біля крамниці з ШП, випускала темні хмари диму, що залишали брудні цятки на склі вітрини. Вона перешкоджала сонцю діставатися приміщення з роботами, від чого вони слабнули, адже воно було джерелом енергії для них. Уже в назві роману К. Ішігуро акцентує вирішальну роль природних джерел енергії не лише для ШП, а й для людей, які дедалі більше покладаються на технізацію. Епізод із жебраком і його псом, які відновилися після хвороби завдяки дії сонця, засвідчує пріоритетність природних джерел у забезпеченні людства енергією. Саме на дію світила покладалася Клара в намаганні допомогти Джозі одужати від небезпечної недуги, і в її міркуваннях щодо цього спостерігається більше мудрості, ніж у тих, хто довіряє лише штучним методам лікування, нехтуючи цілющою силою природи.

Головна героїня твору ШП Клара постає більш чутливою й уважною, ніж діти, які часто виявляють байдужість, не виконуючи обіцянки повернутися, залишаючи обраних роботів і ставлячись до них, як до речей тимчасового користування. Власниця крамниці дуже схвально відгукнулася про Клару, розповідаючи про неї потенційним покупцям: «Мене справді вражає її здатність вбирати й поєднувати все, що вона бачить довкола» [2, с.49]. Клара не лише мала загострене сприймання й унікальну спостережливість, а й була наділена особливою емпатією, на яку були не здатні роботи моделі БЗ.

Автор зачіпає проблеми освіти, говорячи про те, що в новому класовому суспільстві до вчителів ставляться не краще, ніж до роботів: критерієм заміни може виявитися те, що педагог просто не подобається дитині. Джозі розповідала про своїх учителів, на що її мама відповіла: «Можемо знайти заміну. Якщо цей вчитель тобі не подобається, завжди можна знайти іншого» [2, с. 59]. Видається, що заміна педагогів, які не до вподоби дітям, є звичною в суспільстві, зображеному в романі К. Ішігуро, адже дівчинка прокоментувала, що «цей вчитель у сто разів кращий за попереднього» [2, с. 60].

Ще одним аспектом освіти, якого торкається автор, є спілкування між підлітками. Для того, щоби покращити соціальну взаємодію однолітків, влаштовують так-звані інтеграційні зустрічі, на яких вони навчаються комунікувати. Зі слів матері Джозі стає зрозумілим, що такий захід має вирішальне значення для майбутньої освіти: «Ті, хто не ходив на такі зустрічі, потім погано вчаться в коледжі» [2, с. 71]. К. Ішігуро натяками говорить про те, що лише та молодь, яка пройшла генетичне редагування, може після школи продовжувати освіту. Ті ж хлопці й дівчата, чії батьки вирішили відмовитися від цієї процедури, здебільшого залишаються не лише поза системою вищої освіти, а й опиняються на маргінесі соціальної комунікації. Саме до таких підлітків належить друг Джозі – Рік, який говорить про те, що в престижному коледжі Атлас-Брукінгс «зі всіх, кого вони зараховують, непіднесених – навіть не два відсотки» [2, с. 151]. Інтеграційна зустріч засвідчує, що відсутність генетичного редагування позбавляє його можливості стати піднесеним і провокує неприйняття хлопця однолітками та його батьками. Мати Ріка акцентує труднощі для здобуття освіти для сина, одна з яких – корупція: для нього було неможливим найняти екранних репетиторів, оскільки «усі вони або члени СЕВ, що забороняє брати на репетиторство непіднесених учнів, або грабіжники, які вимагають абсурдні суми за навчання» [2, с. 152].

З реплік окремих другорядних персонажів з'ясовується, що спілкування на таких заходах бентежить підлітків. На інтеграційній зустрічі дома в Джозі підлітки насміхалися над Кларою, і лише Рік зважився захистити її. У зображенні цієї сцени помітні ознаки булінгу, об'єктами якого стали ШП і друг Джозі. Такі заходи змушували підлітків вдаватися до конформізму, щоб уникнути

цькування через свою інакшість, аби не опинитися в соціальній ізоляції. За спостереженнями Клари, «люди, намагаючись уникнути самотності, вдаються до дуже складних, незбагнених маневрів» [2, с. 119].

Отже, в романі-антиутопії К. Ішігуро «Клара і Сонце» порушено низку важливих для сучасного суспільства проблем: соціальна нерівність, забруднення довкілля й нехтування природними джерелами енергії, негативні впливи технічного прогресу на соціальну комунікацію і булінг в освітньому середовищі.

Література

1. Дронь А. Кадзуо Ішігуро про книжку «Клара і Сонце». URL : <https://starylev.com.ua/blogs/kadzuo-isiguro-pro-knigu-klara-i-sonce> (дата доступу: 27.10.21).
2. Ішігуро К. Клара і сонце. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021. 312 с.

Боліла С.Ю.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ ЯК СКЛАДОВА ГОТОВНОСТІ ДО ЗМІН СУЧАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Успіх сучасної організації в умовах економіки знань визначає її адаптивність до умов бізнес-середовища, гнучкість персоналу та здатність до змін. Підприємства потребують не тільки високопрофесійного персоналу сьогодні, але й здатного до професійного зростання і саморозвитку в майбутньому. Змінюються зовнішні умови функціонування бізнес-структур, змінюються продукти і технології їх виготовлення, впроваджуються нові прийоми та методи управління, тому знання та навички персоналу не можуть залишатися без змін. Основним інструментом ефективного управління співробітниками було і залишається навчання, без ефективно організації якого персонал втрачає стимули, а компанія – можливість досягнути визначених цілей. Тому розгляду питанням розвитку персоналу приділяється значна увага зі сторони представників наукової спільноти, що характеризують його як системно організований процес безперервного професійного навчання працівників для підготовки їх до виконання нових виробничих функцій, професійно-кваліфікаційного просування, формування резерву керівників та вдосконалення соціальної структури персоналу [1,2]. Розвиток персоналу забезпечується заходами з виробничої адаптації персоналу, оцінювання кадрів з метою здійснення атестації персоналу, планування професійної кар'єри робітників і фахівців, стимулювання розвитку персоналу та ін. Це досягається за рахунок певних заходів, серед яких запровадження системи безперервної післядипломної освіти працівників; організація виробничої адаптації персоналу, його професійно-кваліфікаційного просування для реалізації цілей стратегічного управління організації; забезпечення більш повного використання здібностей, інтересів і нахилів працівника, його освітнього та професійного потенціалу для впровадження у практику нововведень, високих технологій і таким чином адаптивності організації та її конкурентоспроможності на ринку. Керівництво компанії повинно створювати всі умови для формування позитивного ставлення персоналу до організації, цілеспрямовано планувати професійну кар'єру працівників, застосовувати мотиваційний пакет для стимулювання розвитку персоналу, всіляко підвищувати престиж та привабливість організації серед працівників, використовуючи в тому числі авторитет керівника, його особистий приклад та інструменти персонального бренду та репутаційного менеджменту. Професійне навчання є важливим елементом системи розвитку персоналу, під час якого цілеспрямовано формуються професійні компетенції, які є потрібними працівнику організації зараз чи в майбутньому, внаслідок чого від отримує підготовленість до конкретного виду робіт та виконання завдань.

На сьогодні, не зважаючи на кризові явища в економіці, підприємства відчувають гостру потребу в професійних, висококваліфікованих кадрах, що здатні швидко дати результат, виявити креативність рішень та дій. До речі, це слід враховувати і в процесі підготовки молоді на етапі її навчання в закладах вищої освіти, коли керівництво закладів та випускові кафедри, що здійснюють підготовку здобувачів за освітніми програмами враховують індивідуальну траєкторію навчання студента, налагоджують щільне співробітництво з виробництвом, створюючи так звані навчально-практичні центри, впроваджуючи дуальну освіту, залучаючи висококваліфікованих фахівців з виробництва, стейколдерів до процесу викладання з метою передачі цінного практичного досвіду та ознайомлення молоді з дійсними потребами сучасної бізнесової сфери. За обмежених ресурсів компаній зростає попит на ефективні програми та технології навчання для розвитку та якісних змін працівників відповідно до стратегічних цілей підприємства. Одним із дієвих інструментів розвитку персоналу є план індивідуальних змін, який передбачає високу замученість працівника до процесу планування розвитку власних професійних компетенцій. Для навчання використовуються зовнішні та внутрішні тренінги, курси, конференції. При організації розвитку персоналу на самому підприємстві можуть використовуватись такі інструменти, як індивідуальний тренінг, коли під впливом лінійного менеджера шляхом коучингу знання та навички передаються від більш досвідченого керівника до менш досвідченого; саморозвиток, коли людина самостійно поглиблює теоретичні знання, вивчаючи фахові джерела інформації; наставництво що здійснюється нелінійним менеджером співробітника шляхом спостереження за діями працівника та реакцією на них, шляхом обговорення та корекції на краще конкретних аспектів роботи; ротація – передбачає тимчасове переміщення співробітника з однієї ділянки роботи на іншу, з однієї посади на іншу як по горизонталі, так і по вертикалі організаційної структури з метою набуття знань та навичок, пов'язаних зі специфікою діяльності в різних підрозділах компанії; делегування – передавання повноважень на нижчі рівні управління, що стимулює працівника на придбання нових знань та , умінь та сприяє розвитку здібностей; навчання співробітника тим компетенціям, що стануть йому в нагоді ля виконання роботи на своїй посаді в майбутньому.

Таким чином, управління індивідуальним розвитком працівника сприяє ефективному використанню трудового потенціалу особистості, підвищенню її соціальної та професійної мобільності та підвищує її конкурентоспроможність на ринку праці .

Література:

1. Сучасні проблеми управління змінами на підприємствах регіону : монографія / [кол. авт.] ; за заг. ред. Н.С.Муромець, О.А.Мельниченка. Х.:ТОВ «В справі», 2016. 268 с.
2. Frank V., James H. Change Management - Manage the Change or It Will Manage You. Productivity Pr., 2016. 390 p.

Брит А.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Черненко Н.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ АНДРАГОГІЧНИХ ПРИНЦИПІВ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасний розвиток ринкових відносин, кардинальні зміни в освіті, які відбуваються внаслідок її реформ, ставлять високі вимоги до особистісного фактора – викладача закладу вищої освіти, отже, вимагають від нього ґрунтовності професійних знань на рівні світових стандартів, сформованості педагогічної майстерності, масштабності інтелектуального потенціалу [1].

Для формування кращого навчання важливе значення мають професійні якості. Вони є однією із головних та найважливіших умов досягнення професіоналізму у сфері економіки, конкурентоздатності на ринку праці та служать способом реалізації професійного потенціалу, поширення економічних знань. У зв'язку із цим, формування професійної компетентності студентів є однією із головних задач навчального закладу, який має створити всі необхідні умови для цього [3].

Отже, для того, щоб фахівець мав бажання до саморозвитку та краще міг адаптуватися до нових умов з кожним роком все більш активно використовують андрагогічну модель навчання мабутьних педагогів.

Андрагогіка, як галузь педагогіки, що досліджує теорію та методику навчання дорослих, безперечно пов'язана з педагогікою вищої школи та концепцією неперервної, позитивної освіти [2].

Підготовка майбутніх фахівців, яка ґрунтується на андрагогічних принципах навчання, передбачає трансформацію навчальної діяльності студента у професійну з поступовою зміною пізнавальних потреб і мотивів, цілей, вчинків і дій, засобів, предмета і результатів на професійні; створення психолого-педагогічних та дидактичних умов для постановки студентом власних цілей та їх досягнення, для руху його діяльності від навчання до праці. Діяльність майбутнього фахівця при цьому розглядається як особистісно-осмислений процес формування професійної компетентності [5].

З огляду на особливості суб'єктів та об'єктів, мети, змісту, спрямованості, прогнозованого результату професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців, на мою думку, провідними є такі андрагогічні підходи: особистісно зорієнтований, комунікативний, діяльнісний.

Оскільки андрагогіка та педагогіка є двома дуже популярними методами навчання, корисно знати різницю між педагогікою та андрагогікою, особливо тим, хто займається освітою [6].

На мою думку, врахування таких особливостей вкрай важливе в навчанні педагогів, тому логічно побудована програма і принципи є невід'ємною частиною отримання якісних результатів.

Особливе значення має цілісність педагогічного процесу – єдність мети, змісту, методів виховання і навчання, виховання і самовиховання, процесів, етапів та дій [3].

За всієї різноманітності й складності інноваційних підходів у економічній освіті головними суб'єктами навчального процесу залишаються Викладач і Студент, а також їхня взаємодія.

Ефективність впровадження всіх інновацій визначається головним чинником – педагогічною майстерністю викладача, яка стає однією з найважливіших конкурентних переваг навчального закладу [4].

Сучасні підходи в освіті характеризуються варіативністю як у змісті, так і в технологіях навчального процесу. Це потребує від викладача гнучкості, творчості, високого рівня педагогічної майстерності.

Застосування андрагогічних підходів у навчанні тісно пов'язано з технологією, що забезпечує гнучкість і враховує здібності учасника, дозволяючи їм учитися в будь-який час, у будь-якій місці й в індивідуальному темпі. Він може адаптувати навчальний матеріал під себе, опускаючи непотрібний чи вже вивчений матеріал і ретельно проробляючи необхідний для його діяльності [5].

Професійна діяльність андрагога має допомогти дорослій людині зрозуміти життєву ситуацію, узагальнювати і пояснювати необхідні життєві цілі й компетенції, а також презентувати адекватні програми та способи їх реалізації [6].

Отже, навчання, згідно з сучасною моделлю андрагогіки, має бути побудовано таким чином, щоб мінімізувати роль викладача, який хоч і управляє цим процесом, але рідше використовує дидактичні прийоми і методики.

Література:

1. Бойко А.М. Педагогіка. Інтегрований курс теорії та історії: навчально-методичний посібник. Полтава: АКМІ, 2004. 504 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 378с.
3. Змеев С.И. Андрагогика: основы теории, истории и технологии обучения взрослых. М.: ПЕР СЭ, 2007. 272 с.
4. Протасова Н.Г. Гуманізація післядипломної освіти педагогів. К.: Наукова думка, 2006. 151 с.
5. Черненко, Н.І. Використання андрагогічних підходів під час підготовки вчителів до професійної діяльності. Педагогічні науки: зб. наук. пр. Вип. 58. част. I. Херсон: Айлант. 2011. С. 398-402.
6. Черненко, Н.І. Формування професійно важливих якостей як базовий складник підготовки майбутніх фахівців економічної галузі. Освітологічний дискурс, 2021, No 1 (32). С. 52-68. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.1.4>

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ШКІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА»

Сучасна педагогічна наука стверджує, що з продуктивного засвоєння учнем знань та її інтелектуального розвитку засобами різних предметів шкільного курсу надзвичайно важливо встановлення широких міжпредметних зв'язків; як між розділами навчальних курсів, і між різними предметами загалом. Такий підхід характерний нашої системи безперервної економічної освіти. Міжпредметні зв'язки економіки з іншими предметами навчального – один із найважливіших елементів системи економічної освіти. Вони є способом розкриття змісту навчання сучасних тенденцій розвитку науки. Завдяки міжпредметним зв'язкам наука постає перед учнями не тільки як система знань, а й як система методів. Міжпредметні зв'язки сприяють реалізації принципу науковості у змісті навчання.

Слід особливо відзначити роль вчителя у реалізації міжпредметних зв'язків, оскільки його роль ключова, основна. Вона полягає насамперед у підборі матеріалу, який передбачає міжпредметні зв'язки, у виборі методів, форм та прийомів навчання, спрямованих на найбільш успішне засвоєння матеріалу.

Уроки з використанням інтегрованого матеріалу – це завжди творчість та нестандартний підхід до заняття; такі уроки сприяють глибшому засвоєнню знань, дозволяють досягти узагальнень та наблизитись до розуміння загальної картини світу. Вони мають яскраво виражену прикладну спрямованість і, безсумнівно, викликають пізнавальний інтерес учнів.

Економіку прийнято вважати гуманітарною дисципліною, але унікальність вивчення економіки у школі у тому, що вона вимагає застосування інструментарію як гуманітарних, так і точних наук, цим сприяючи формуванню інтегрованого методу мислення. Сучасна економіка – наука точна. Крім того, математичний опис економічних явищ природно призводить до ідеї складання шкільних економіко-математичних завдань. А завдання, як показує досвід викладання самої математики, є відмінною основою для освоєння та осмислення учнями матеріалу, що вивчається.

На жаль, аналіз відвіданих уроків математики та економіки довів, що у багатьох випадках педагоги ігнорують завдання економічного змісту (завдання, вирішення яких потребує застосування спеціальних знань). Ця проблема вимагає негайного вирішення. Її рішення сприятиме підвищенню ефективності навчально-виховного процесу.

Крім математики, економіка поєднується з іншими предметами навчального плану, що сприяє свідомому засвоєнню змістовного матеріалу, підвищенню якості знань учнів. Знання учнів стають більш повними, систематизованими, підвищується пізнавальний інтерес до предмета та розвивається пізнавальна активність. Реалізація міжпредметних зв'язків у навчанні ефективно вирішує завдання уточнення та збагачення конкретних уявлень учнів про навколишню дійсність, про людину, природу та суспільство та на їх основі – завдання формування понять, загальних для різних навчальних предметів, які є об'єктом вивчення різних наук. Посилюючи їх на одному уроці, учень поглиблює свої знання про ознаки опорних понять, узагальнює їх, встановлює причинно-наслідкові зв'язки.

Завдяки можливостям подібної системи викладання має прикладний характер, і у свідомості учнів формується об'єктивніша і всебічна картина світу, хлопці починають активно застосовувати свої знання на практиці. І вчитель по-новому бачить і розкриває свій предмет, ясніше усвідомлюючи його співвідношення з іншими науками. Для розробки тематичного планування із встановленням міжпредметних зв'язків та можливостей інтегрування, вчителю, насамперед, необхідно вивчити програму та зміст економічних курсів, проаналізувати рівень підготовленості учнів класу, оцінити їх психологічні особливості та пізнавальні інтереси. Тому дуже корисні взаємовідвідування вчителів, щоб узгодити і скоригувати педагогічні дії. Проблеми, які існують у їх навчальній діяльності, можуть бути однією з перешкод використання методу інтеграції. Іноді успішне вивчення школярами одного предмета вимагає наявності у них певних знань і умінь з іншого. Наприклад, вирішення завдань з економіки вимагає суто математичних навичок, а управління комп'ютером пов'язане зі знанням відповідної англійської лексики. Але відмова від встановлення міжпредметних зв'язків, або інтеграції робить викладання неповним, недостатнім. Школярам складно уявити картину світу, адже світ єдиний, він пронизаний незліченними внутрішніми зв'язками, отже не можна торкнутися жодного важливого питання, не зачепивши безліч інших. У таких випадках потрібні порівняння, зіставлення, а це також є підставою для інтеграції.

Таким чином, урок, який відповідає вимогам системи, яку ми намагаємося створити, повинен представляти нову складну єдність, об'єднання понятійно-інформаційного середовища шкільного курсу економіки та інших навчальних предметів. На уроках повинні вирішуватися завдання порівняльно-узагальнюючого вивчення матеріалу та ефективність уроку виявляється у вмінні школярів зіставляти та протиставляти явища та об'єкти, встановлювати зв'язки та закономірності між ними, застосовувати вироблені навчальні вміння.

На жаль, сьогодні інтеграція економіки та інших предметів навчального плану школи потребує значних зусиль педагогічного колективу. Незважаючи на зовнішню легкість встановлення інформаційних міжпредметних зв'язків економіки та інших предметів, кількість завдань економічного змісту в навчальних курсах є вкрай обмеженою. Наприклад, аналіз підручників з алгебри для 9 класу показує, що завдання економічного змісту практично не входять до курсу математики, їх розглядають як щось другорядне, що не має самостійної цінності та доповнення до арифметичних знань.

Література:

1. Загальна психологія : підручник / За заг.ред. акад. С. Д. Максименка. Вінниця: Нова Книга, 2004. 704 с.
2. Павелків Р. В. Вікова психологія : підручник для студ. вищ. навч. Київ: Кондор, 2011. 469 с.

Васильєв Ю.Л.

Херсонський державний аграрно-економічний університет м. Херсон, Україна

Боліла С.Ю.

Херсонський державний аграрно-економічний університет м. Херсон, Україна

ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ ТЕОРЕТИЧНИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ

Філософія освіти, як зазначають вітчизняні науковці, це галузь прикладної або практичної філософії, яка займається природою та цілями освіти та філософськими проблемами, що виникають із теорії та практики освіти [1-3].

Оскільки ця практика є повсюдною в людських суспільствах і між ними, її соціальні та індивідуальні прояви настільки різноманітні, а її вплив настільки глибокий, тема є широкомасштабною, що включає питання етики та соціально-політичної філософії, епістемології, метафізики, філософії розуму та мови та інші галузі філософії.

Оскільки філософія освіти спрямована як на основоположні дисципліну, так і на освітню практику та соціальний, юридичний та інституційний контексти, в яких вона відбувається, філософія освіти займається обома сторонами поділу традиційної теорії та практики. Її тематика включає обидві основні філософські проблеми (наприклад, характер знань, які варто викладати, характер освітньої рівності та справедливості тощо) та проблеми, що стосуються конкретної освітньої політики та практики (наприклад, бажаність стандартизованих навчальних програм та тестування, соціальні, економічні, юридичні та моральні виміри, обґрунтування рішень щодо навчальної програми тощо). У всьому цьому філософія освіти цінує концептуальну ясність, суворість аргументації, справедливе врахування інтересів усіх, хто залучений до освітніх зусиль і заходів, а також інформовану та добре обґрунтовану оцінку освітніх цілей, бажаність стандартизованих навчальних програм і тестування, соціальні, економічні, юридичні та моральні виміри конкретних механізмів фінансування, обґрунтування рішень щодо навчальних програм тощо.

Філософія освіти має довгу і видатну історію від битв Сократа з софістами до наших днів. Хоча в історії не приділяється уваги цьому, але варто зазначити, що ідеали аргументованого дослідження, які відстоювали Сократ і його нащадки, давно сформували думку про те, що освіта має виховувати у всіх учнів, наскільки це можливо, схильність шукати причини та здатність переконливо оцінювати їх і керуватися їхніми оцінками у питаннях віри, дій і суджень. Але як і будь-яка філософська теза, вона суперечлива.

Варто зауважити, що сфера освіти величезна і містить у собі практично невичерпну кількість питань, що становлять філософський інтерес. Спроба всебічного висвітлення того, як філософи освіти працювали в цій хащі, була б донкіхотським завданням для великого окремого тому, а для окремої статті в енциклопедії не може бути й мови.

Наступний випадковий вибір тем розділів філософії освіти дає відчуття величезного масштабу галузі: статеве виховання, спеціальна освіта, наукова освіта, естетичне виховання, теорії викладання та навчання, релігійна освіта, знання, істина та навчання, культивування розуму, вимірювання навчання, полікультурна освіта, освіта та політика ідентичності, освіта та стандарти життя, мотивація та управління класом, фемінізм, критична теорія, постмодернізм, романтизм, цілі університетів, позитивні дії у вищій школі та професійна освіта.

Величезна кількість сучасних дослідників працюють у різних підгалузях і мають такий самий широкий діапазон статей про епістемічні та моральні цілі освіти, ліберальну освіту та її неминучу загибель, мислення та міркування, помилковість та індоктринацію, автентичність,

розвиток раціональності, сократівське навчання, виховання уяви, турботи та співпереживання в моральному вихованні, межі морального виховання, культивування характеру, цінності виховання, навчальної програми та цінності знань, освіти і демократії, мистецтва і освіти, наукової освіти та релігійної терпимості, конструктивізму та наукових методів, полікультурної освіти, упереджень, авторитету та інтересів дітей, а також про прагматичний, феміністичний та постмодерністський підходи до філософії освіти.

Таким чином, враховуючи цей величезний діапазон, не існує довільного способу вибрати невелику кількість тем для обговорення. Як бачимо, неможливо охопити всю галузь філософії освіти в одній енциклопедії. Різні країни світу мають свої власні інтелектуальні традиції та свої власні способи інституціалізації філософії освіти в академічному всесвіті, і в даних тезах не логічно було б обговорювати жодне з них. Але навіть в англо-американському світі існує таке різноманіття підходів, що будь-який автор, який намагається створити синоптичний звіт, швидко наштовхнеться на межі своєї компетенції. Тобто для науковців в цьому плані виникає широке поле, за якими будуть здійснюватися дослідження і в майбутньому в плані проблематики філософії освіти.

Література:

1. Андрущенко В.П. [та ін.]. Філософія освіти : навчальний посібник. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.
2. Андрущенко В., Передборська І. Філософія освіти: Навчальний посібник К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 329 с.
3. Алексейчук І.С. [та ін.]. Філософія освіти і науки: навч. посіб. Слов'янск, 2019. 365 с.

Вахницкая М.Г.

*Приднестровский государственный университет им. Т.Г. Шевченко
г. Тирасполь, Молдова, Приднестровье*

КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ КАК КОМПОНЕНТ И РЕЗУЛЬТАТ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ПЕДАГОГА

Профессиональная подготовка педагога представляет собой комплексный, многоаспектный процесс, основанный на тесном взаимодействии всех его субъектов и создании условий, способствующих его успешной реализации. Формирование и развитие коммуникативной компетентности педагога, как, впрочем, и любого человека, является базовым условием развития личности и успешности ее профессиональной, в данном случае – педагогической деятельности. Педагога должно отличать не просто владение коммуникативно-речевыми умениями на высоком профессиональном уровне, но и творческое отношение к решению стоящих перед ним учебно-воспитательных задач, индивидуальный подход к поиску оптимальных путей решения этих задач.

Ознакомившись с толкованиями термина «компетенция» («компетентность») в современной литературе (лингвистической, педагогической, психологической), мы пришли к выводу о том, что это достаточно многоаспектное разноплановое понятие, носящее системный характер и в зависимости от области применения обозначающее:

- круг ведения какого-либо лица;
- круг вопросов, в которых человек хорошо осведомлен, о которых может здраво судить и эффективно работать;
- единство знаний, навыков, профессионального опыта, способностей действовать;
- совокупность полномочий, прав и обязанностей [1,с.321].

Под профессиональной компетентностью учителя понимается совокупность профессиональных и личностных качеств, необходимых для успешной педагогической деятельности. Профессионально компетентным можно назвать учителя, который на достаточно высоком уровне осуществляет педагогическую деятельность, педагогическое общение, достигает стабильно высоких результатов в обучении и воспитании учащихся [2,с.35]. Компетентность – это совокупность знаний и умений, определяющих результативность труда, объем навыков выполнения профессиональных задач, комбинация личностных качеств и свойств. Природа компетентности такова, что она, будучи продуктом обучения, не прямо вытекает из него, а является, скорее, следствием саморазвития индивида, его не столько технологического, сколько личностного роста, следствием самоорганизации и обобщения деятельностного и личностного опыта. Актуальность проблемы обусловлена имеющимися на сегодняшний день противоречиями между возросшими социальными требованиями к уровню подготовки выпускников педагогических вузов, обладающих глубокими познаниями в вопросах общения, способных быстро и адекватно ориентироваться в различных коммуникативных ситуациях, и существующей системой педагогического образования, для которой необходимы учителя, обладающие достаточной коммуникативной компетенцией. Мы полагаем, что феномен коммуникативной компетенции можно позиционировать в качестве приоритетного компонента и результата профессионально-педагогической подготовки, так как общение с детьми составляет основу педагогической деятельности. Без наличия у будущего педагога оптимального уровня сформированности коммуникативной компетентности, нельзя сказать, что полученное образование будет качественным, а педагогическая деятельность успешной. Как показывает анализ литературы и опыт деятельности, коммуникативная компетентность включает:

- знание системы языка, правил построения коммуникативных единиц;
- знание стратегии и тактик коммуникативного взаимодействия;
- умения давать социально-психологический прогноз ситуации общения, программировать этот процесс;
- умение управлять процессом общения группы, коллектива, команды;
- способность осуществлять речевую деятельность;
- реализация коммуникативного поведения на основе мотивационного, когнитивного, оперативного компонентов.

Действующие государственные стандарты высшего профессионального образования [3] определяют требования к результатам подготовки обучающихся в виде универсальных(УК), общепрофессиональных(ОПК) и профессиональных компетенций(ПК). Так, УК-4 (коммуникация) - способность осуществлять деловую коммуникацию в устной и письменной формах на государственном языке и иностранном(ых) языке(ах); УК-5(межкультурная коммуникация) - способность воспринимать межкультурное разнообразие общества в социально-историческом, этическом и философском контекстах; ОПК-3 - способность организовывать совместную и индивидуальную учебную и воспитательную деятельность обучающихся, в том числе с особыми образовательными потребностями, в соответствии с требованиями федеральных государственных образовательных стандартов.

Таким образом, процесс профессиональной подготовки педагога нацелен на развитие коммуникативных умений и навыков, опыта коммуникативного взаимодействия и формирования коммуникативной компетентности специалиста.

Литература:

1. Ожегов С.И., Шведова Н.Ю. Толковый словарь русского языка. – М., 1994. – 543с.
2. Слостенин В.А., Подымова В.С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М., 1997. – 224 с.
3. http://fgosvo.ru/uploadfiles/FGOS%20VO%203++/Bak/440301_B_3_15062021.pdf

Ведмеденко О.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ТВАРИННИЦТВО, ЯК ЖИТТЄВА ПОЗИЦІЯ ЗДОРОВОЇ НАЦІЇ

Проблема збереження й зміцнення здоров'я населення за всіх часів була однією із ключових у суспільстві. Здоров'я нації – це показник цивілізованості держави, що відображає рівень її соціально-економічного розвитку, головний критерій доцільності та ефективності всіх сфер діяльності людини. Сьогодні немає належного розуміння, що таке «здоровий спосіб життя» як філософська категорія. Набір існуючих методів, як правило, зводиться до різних оздоровчих заходів, дидактичної пропаганди. У зв'язку з цим, особливого значення набуває проблема взаємозв'язку фізичного і духовного компонентів здоров'я людини, в якому виявляється така важлива категорія, як «здоровий спосіб думки». Саме тут і укладена шукана мотивація до здорового способу життя [1].

Протягом останніх років популяризація здорового способу життя і підвищення рівня екологічної свідомості населення та ряд екологічних чинників створили значні передумови для розвитку ринку органічної продукції в Україні. Переповнений низькоякісними товарами внутрішній ринок України стимулює споживачів до купівлі органічної продукції як альтернативи звичайній. Сьогодні на ринку доступні такі категорії органічної продукції: зернові, крупи, пластівці, джеми, сиропи, соки, сухофрукти, свинина, молоко, мед та олія [2]. В українському аграрному секторі тваринництво посідає друге місце, на першому – рослинництво. Ключовими сегментами є вирощування птахів і худоби, а також молочне виробництво. Згідно зі статистикою, жителі нашої країни в середньому споживають 40-45 кг м'яса щорічно. Для порівняння, в розвинутих європейських країнах цей показник перевищує позначку в 65 кг. Пов'язано це з тим, що в даному секторі відсутня достатня конкуренція, що дає можливість виробникам не знижувати ціну. Саме тому зараз скотарство і птахівництво є чудовими сферами для розвитку бізнесу. Молочне виробництво останнім часом значно підвищило свою ефективність. Споживання молочної продукції в Україні знаходиться на стабільно високому рівні, незалежно від зміни рівня доходів і загальної економічної ситуації [3]. Адже, молоко вважається їжею богів, еліксиром життя, символом відродження та безсмертя, доброти, турботи, співчуття, достатку та родючості. Будучи їжею для новонароджених, молоко було символом ініціації та відродження у давньогрецьких орфічних обрядах, у мітраїзмі, ісламі та під час хрещення у ранніх християн [4]. У стародавній індійській медичній книзі «Аюрведа» говориться, що подовжити життя людини можна тільки еліксирами та дієтою, до складу якої входять мед і молоко. Бджолиний мед з давніх часів застосовували з лікувальною метою багато народів. В даний час лікувальні властивості меду почали вивчатися більш поглиблено, і накопичений матеріал дає право поставити мед в ряд найбільш активnodіючих природних ліків. Проте слід враховувати, що мед в основному засіб неспецифічної терапії, нормалізуючий фізіологічні функції організму, тому його необхідно рекомендувати при комплексному лікуванні різних захворювань [5].

Ефективне управління підприємством, взагалі – це наука, що потребує постійної праці над собою [6]. Важливість розвитку тваринництва в Україні полягає в тому, що тваринницький комплекс є одним із найбільш важливих структуризованих, збалансованих і економічно розвинених, що охоплює сукупність цілих галузей сільськогосподарського виробництва, харчової і переробної промисловості, які займаються виробництвом і переробкою продукції тваринництва [7]. З розширенням меж продовольчих зв'язків України та інтеграції її до світової спільноти, проблема безпечності та якості продукції тваринництва стає особливо актуальною. Це пояснюється не лише її значенням для збереження здоров'я людства у зв'язку з виникненням та поширенням

ризиків і небезпек від хвороб тварин, виробництва та споживання небезпечної харчової продукції, але й іміджем держави, як члена світового співтовариства [8]. Тваринництво – комплекс взаємопов'язаних галузей сільського господарства, що займається розведенням і використанням сільськогосподарських тварин. Воно забезпечує населення високоякісними, калорійними, дієтичними і вітамінізованими продуктами харчування (молоко, м'ясо, масло, сир, сметана, інші продукти молока та м'ясопереробки, мед, риба.). Загалом близько 60 % білків, що їх споживає людина, – продукти тваринництва. Продукти тваринництва легко збувати тому, що вони користуються щоденним попитом, і тому часто є основою бюджету українського селянина. Також тваринництво є сировинним джерелом для легкої (вовна, шкури, овчини), харчової та фармацевтичної промисловості. Екологічне значення полягає в забезпеченні землеробства органічним добривом, внесення в ґрунт якого повертає в природу значну кількість органічної маси, сприяє підвищенню його родючості, вмісту гумусу тощо. Стан розвитку тваринництва вагомо впливає на економічний потенціал агропромислового комплексу області [9].

Отже, тваринництво – одна із стратегічних галузей сільського господарства, розвиток якої визначає продовольчу безпеку держави, якість харчування населення та здоров'я нації.

Література:

1. Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження : колективна монографія. за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. 488 с.
2. Органічне виробництво і продовольча безпека. Житомир: «Полісся», 2013. 492 с.
3. Тваринництво як бізнес і галузь сільського господарства. Агрокебети. Агроосвіта майбутнього. веб-сайт. URL: <https://blog.agrokebety.com/tvarynnytstvo-yak-biznes-i-haluz-silskoho-hospodarstva> (дата звернення: 09.11.2021).
4. Молоко. Новий Акрополь. Міжнародна організація. веб-сайт. URL: <https://newacropolis.org.ua/articles/moloko?l=ru> (дата звернення: 09.11.2021)
5. Цілющі властивості меду. веб-сайт. URL: <https://uofter.gov.ua/ua/pages/295> (дата звернення: 09.11.2021).
6. Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А. та ін. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. Посібник. К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2017. 188 с.
7. Черненко, Д. С. Роль господарств населення у виробництві продукції тваринництва. *Ефективна економіка*. № 3, 2015. веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3924> (дата звернення: 09.11.2021).
8. Букалова Н. Людина, її життя, здоров'я і безпека – найвища соціальна цінність в Україні. веб-сайт. URL: <https://btsau.edu.ua/uk/content/lyudyna-yiyi-zhyttya-zdorovya-i-bezpeka-nayvvyshcha-socialna-cinnist-v-ukrayini> (дата звернення: 09.11.2021).
9. Тваринництво. *Закарпатська обласна державна адміністрація*. веб-сайт. URL: <https://carpathia.gov.ua/diyalnist/agropromislovist/tvarinnictvo> (дата звернення: 09.11.2021).

Волощук С.В.

ВСП «Економіко-технологічний фаховий коледж ХНТУ», м. Херсон, Україна

СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Становлення та розвиток інформаційного суспільства є характерною рисою ХХІ століття. Саме в інформаційному суспільстві набувають активного розвитку інформаційно-комунікаційні

технології, створюються умови для ефективного використання знань у вирішенні різноманітних завдань, які постають перед суспільством.

Світовий процес переходу від індустріального до інформаційного суспільства, а також сучасні соціально-економічні процеси вимагають суттєвих змін у багатьох сферах діяльності держави, а особливо – в освіті.

Якщо раніше інформаційно-освітнє середовище створювалося для підвищення ефективності навчального процесу засобами впровадження змішаного навчання, то в реаліях сьогодення метою інформаційно-освітнього середовища є забезпечення якісного навчально-виховного процесу в умовах дистанційної освіти, що пов'язано з карантинними заходами.

Якість навчального процесу залежить від рівня організації, наявності сучасних засобів навчання, рівня підготовки та кваліфікації викладачів.

Стає актуальним питання формування навичок самостійної пізнавальної і практичної діяльності тих, хто навчається. Досягнення особистих результатів навчання вимагає здійснення особистісно орієнтованого навчального процесу, побудови індивідуальних освітніх програм і траєкторій для кожного здобувача освіти.

Таким чином, мова має йти про створення та використання інформаційного освітнього середовища. До джерел вивчення інформації можна віднести електронні підручники, бази даних та інформаційно-довідкові системи, енциклопедії, ресурси Інтернет і т. ін.

Робота в інформаційному освітньому середовищі змінює ролі суб'єктів: в центрі навчання знаходиться той, хто навчається, його мотиви, цілі, його психологічні особливості.

Для організації навчальної діяльності використання комп'ютера пов'язане з реалізацією функції інформаційного моделювання об'єктів вивчення. Завдяки цьому забезпечується можливість «занурення» тих, хто навчається, в певне предметне середовище, де розгортається їхня дослідницька діяльність. Подальші дії викладача пов'язані з організацією засвоєння навчального матеріалу, функцій засобів навчання, що входять до складу інформаційно-освітнього середовища.

Єдине інформаційне освітнє середовище (ЄІОС) поєднує широкий вибір навчального програмного забезпечення та мережних технологій, включаючи електронну пошту, форуми, програмне забезпечення колективного використання, чати, відео конференції, записи аудіо та відео, та широке коло навчальних інструментів, що базуються на використанні Веб-технологій.

Мета створення єдиного ІОС у навчальних закладах – формування успішної інтелектуальної і творчої розвиненої особистості, яка володіє високою інформаційною культурою.

Висновки. Існує багато варіантів технічних засобів для організації інформаційно-освітнього середовища для дистанційного навчання, ми вибрали вищеописаний, тому що всі ці засоби є доступними, вільними та надійними. Зазначені елементи ІОС показали свою ефективність під час дистанційної освіти й як засоби підтримки навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти. Цілодобовий доступ до інформаційних ресурсів, онлайн-тестування після кожного модулю, відеоконференції – усе це сприяло підвищенню рівня знань, умінь та навичок студентів.

Створення єдиного освітнього інформаційного середовища сприяє розвитку навчальної, педагогічної, управлінської й обслуговуючої діяльності навчального закладу, де провідну роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології, що дозволяють підвищити якість і доступність навчального процесу, сприяють розвитку здібностей здобувачів освіти, задовольняє їхні потреби і готує до майбутнього самостійного життя.

Єдиний інформаційний освітній простір навчального закладу – це система, в якій задіяні на інформаційному рівні та пов'язані між собою всі учасники навчально-виховного процесу: адміністрація, викладачі, студенти та їхні батьки. Практично всі учасники навчально-виховного процесу об'єднані між собою відповідними інформаційними потоками.

Література:

1. Дистанційне навчання: психологічні засади: монографія / за ред. М. Л. Смульсон. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 240 с.
2. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету: дис. д-ра пед. наук: 13.00.10. Харків, 2011. 508 с.

Гедзик А.А.

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна

Кільдеров Д.Е.

Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова, м. Київ, Україна

ПРО СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ»

Останніми роками, незважаючи на суттєві досягнення в теорії й практиці підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, гостро відчувається необхідність у нових дослідженнях цієї сфери. Це пов'язано, перш за все, з тим, що все виразніше виявляється суперечність між вимогами до особистості й діяльності майбутніх педагогів та фактичним рівнем готовності випускників закладів вищої освіти до виконання соціально й професійно зумовлених функцій; між типовою системою підготовки майбутніх педагогів та індивідуальним характером їхньої діяльності.

Досліджувана проблема є складною як в теоретичному, так і в практичному планах. Теоретична складність полягає в тому, що, незважаючи на значну кількість наукових праць щодо різних аспектів цієї проблеми, сьогодні залишаються недостатньо вивченими основні функції інформатичної компетентності як основного критерію професійних якостей. Практична складність полягає у відсутності достатньо ефективних форм та методів формування інформатичної компетентності майбутніх педагогів навчання у процесі професійної підготовки.

Конструктивний пошук сучасної інформатичної компетентності неможливий без визначення змісту й особливостей формування поняття – «інформаційна грамотність».

Американська асоціація бібліотекарів визначає інформаційну грамотність як набір здібностей, який є в індивідуумів, і передбачає вміння визначати необхідність інформації, оцінювати її та ефективно використовувати [1].

Сучасний дослідник Н. Сороко визначає інформаційну грамотність як уміння та навички особистості ідентифікувати інформацію, здійснювати ефективний пошук інформації, відбирати й аналізувати, орієнтуватися в інформаційних ресурсах, інформаційних потоках та інформаційних системах. Це поняття на сучасному етапі розвитку ІКТ має включати в себе також володіння технологічними способами організації й зберігання інформації [7]. Водночас комп'ютерна та інформаційна грамотність відображають інформаційно-технологічний аспект інформатичної компетентності майбутніх інженерів.

На думку С. Каракозова, Ф. Уебстер, А. Урсул, інформаційна грамотність визначає оволодіння знаннями, уміннями, правилами й нормативами у сфері комп'ютеризації та інформатизації. При цьому зазначені автори, слідом за А. Єршовим, розуміють під комп'ютеризацією деякої сфери діяльності людини, яка супроводжується помітною перебудовою цієї діяльності під впливом комп'ютерних технологій, а під інформатизацією – побудову

інформаційного суспільства на основі інформаційно-комунікаційних технологій [5; 8; 9]. Таке розмежування цих понять дозволяє визначити місце інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування інформатичної компетентності в процесі підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

На думку О. Громова, інформаційна грамотність – це вміння формулювати інформаційну потребу, робити запити, шукати, відбирати, оцінювати й переробляти інформацію [3, с. 42].

В іноземних джерелах поняття «інформаційна грамотність» трактується по-іншому й визначається як комплекс необхідних навичок, які вимагаються від кожного індивіда для того, щоб «усвідомлювати необхідність в інформації, уміти знайти, дати правильну оцінку й ефективно використовувати необхідну інформацію».

Інформаційна грамотність постає перехідним етапом у процесі формування інформатичної компетентності тому, що інформатична компетентність починає формуватися при первинному знайомстві людини з інформаційно-комунікаційними технологіями й використання їх у повсякденному житті.

П. Кравець обґрунтовує необхідність оволодіння всіма учасниками навчального процесу комп'ютерною грамотністю в напрямі використання можливостей мережі Internet як засобу швидкого спілкування, пошуку необхідної інформації та надійного обміну даними, і зазначає про значні психолого-педагогічні проблеми при впровадженні інформаційно-комунікаційних технологій [6, с. 37].

На підтвердження цього ЮНЕСКО визначає таку головну стратегію щодо підвищення інформаційної грамотності населення на всіх рівнях освіти: інтеграція бібліотек в інформаційну грамотність як тих, що надають інформаційні ресурси, послуги та умови, які мають забезпечувати вільне та відкрите дослідження інформації й слугувати каталізатором щодо трактування, інтеграції та застосування знань у всіх галузях освіти. У програмі ЮНЕСКО «Інформація для всіх» особливу увагу приділяють підготовці вчителів, оскільки саме від них залежить розвиток інформаційної культури молоді [2].

Інформаційна грамотність формує основу для безперервного й тривалого процесу навчання. Вона має відношення до будь-яких дисциплін, будь-якого освітнього середовища, усіх рівнів навчання. Це дає можливість студентам формувати зміст і розширювати горизонти наукових досліджень, бути більш мотивованими, контролювати процес своєї освіти, що дозволить більш ефективно впроваджувати в навчальний процес інформаційно-комунікаційні технології та поєднувати теорію й практику під час моделювання розв'язання виробничих завдань за допомогою ІКТ.

Таким чином, інформаційна грамотність припускає оволодіння системою знань та способами діяльності, зокрема, способами інформаційного пізнання та застосування знань на практиці з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Література:

1. American Library Association. Presidential Committee on Information Literacy. Final Report. (Chicago : American Library Association, 1989.)
2. Всемирный доклад по образованию. Учителя, педагогическая деятельность и новые технологии / ЮНЕСКО. – Париж, 1998. – 175 с.
3. Громова О. Розвиток інформаційної грамотності учнів у шкільній і дитячій бібліотеці / О. Громова // Бібліотека в школі – перше вересня. – 2006. – № 17. – С. 40 – 49.

4. Ершов А. П. Компьютеризация школы и математическое образование /А. П. Ершов // Программирование. – 1990. – № 1. – С. 3 – 25.
5. Каракозов С. Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности / С. Д. Каракозов // Пед. информатика. – 2000. – № 2. – С. 41 – 54.
6. Кравець П. Педагогічна технологія навчання комп'ютерній грамотності користуванням мережею Internet / П. Кравець // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2004. – Вип. 3. – 272 с. – С. 34 – 38.
7. Сороко Н. В. Роль інформаційної культури в удосконаленні професійної компетентності вчителів [Електронний ресурс] / Н. В. Сороко // НБУ імені В.І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em4/content/07snvcpt.htm> 5.08.2012 р.
8. Урсул А. Д. Информатизация. Методологические аспекты / А. Д. Урсул. – М. : Наука, 1971. – 295 с .
9. Уэбстер Ф. Теории информационного общества / Ф. Уэбстер ; пер. С англ. М. В. Арапова, Н. В. Малыхиной ; под. ред. Е. Л. Вартановой. – М. : Аспект Пресс, 2004.– 400 с.

Главацька Ю.Л.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

BERNARD MANDEVILLE: PHILOSOPHICAL CONCEPTION AND ORIGINAL SENSE OF HUMOUR

Bernard Mandeville is considered to be not only a well-known English philosopher of the 18th century, but a fabulist famous for his non-standard genre of philosophical fable. Skillfully using a combination of a laughing attitude to social processes and a serious socio-philosophical analysis, he spoke with a satirical denunciation of the human nature, imperfection of the world of social ties as well as the ideas about the goals of social development and the best forms of social structure reigning in the mass consciousness of that time [1, с. 186]. Acute social contradictions that arose in the England of the 18th century after the revolution, on the one hand, and class conflicts, on the other hand, could not help but reflected in philosophy as well in literature. As a result, new theories emerged to explain the logic of those contradictions or find ways to social harmony.

B. Mandeville had quite the opposite point of view to the philosophical theories of the 18th century England, Lord Shaftesbury's for instance [2]. It reflected in his philosophical and satirical fable "The Grumbling Hive, or Knaves Turn'd Honest" [3]. The swarm of bees housed in the hive lived in full abundance. The bees had a navy and an army, cars and ships, ministers and police, they prospered science and art: "*No Bees had better Government / More Fickleness, or less Content. / They were not Slaves to Tyranny, nor ruled by wild Democracy*" [3]. They fought, quarreled, suffered and rejoiced like human beings. They had two classes: some extracted material goods and did not use them, others, doing nothing, lived for pleasure, and even in an insatiable thirst for luxury and pleasure demanded more, ruthlessly oppressing the workers: "*Millions endeavouring to supply each other's Lust and Vanity; / Whilst other Millions were employ'd, to see their Handy-works destroy'd...*" [3]. Many of them were players, thieves, clever rascals, and swindlers. Deception, benefit, selfishness prevailed in the bee society.

It turns out, according to B. Mandeville, private vices were a public benefit, they were the yeast on which the wealth of the society rose. Without vices, society could not exist, B. Mandeville was sure, and to prove this idea, he showed a bee hive, with the vice being expelled, in the second part of the fable: "*How vain is Mortals Happiness! / Had they but known the Bounds of Bliss; Lifelong happiness cuts without a knife, / Because every pleasure has a limit*" [3]. However, when honesty had reigned in the hive,

everything changed. Thus, according to B. Mandeville the basis of any society is evil as the main principle that provided a solid base of life and supported any trade and profession without exception: “*All trades and places knew some cheat; / No calling was without deceit*” [3].

B. Mandeville sought not to expose, but to reveal the shortcomings of his modern social order. His original sense of humour reflects in many linguistic aspects among which is the allegorical image of bees. The hive symbolizes the stratification of the society, its diversity and heterogeneity. By using an insect, as the main character of the fable, the fabulist demonstrates the insignificant role of a human being in the development of the country, and, in addition, he emphasizes man’s inability to control social processes. Some images (Government, Democracy, Court, etc.) symbolize human vices, which, according to the philosopher, are the main driving forces of social progress.

Violation of traditional cultural boundaries in itself releases the element of laughter, which breaks out of the conventional framework and permeates all aspects of life. People in such periods are especially sensitive to laughing moods, they are sensitive to unprecedented corruption of morals, manifestation of the impossible under normal conditions cynicism on a massive scale, exceptional human callousness and cruelty. In other words, Mandeville’s philosophical doctrine should be considered not only in the context of previous, contemporary alternative views or today’s socio-philosophical attitudes, but also taking into account the conditions of social life of the era when it was created.

Література:

1. Мальцева О.В. Универсальные смыслы социально-философской сатиры Бернарда Мандевиля. *Соціальна філософія. Наука. Релігія. Суспільство*. 2009. № 4. С. 186 – 198.
2. Lord Shaftesbury [Anthony Ashley Cooper, 3rd Earl of Shaftesbury]. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/entries/shaftesbury/> (дата звернення: 27.10.2021).
3. Mandeville B. The Grumbling Hive, or Knaves Turn'd Honest. *Writers Reps*. URL: <https://www.writersreps.com/feature.aspx?FeatureID=85> (дата звернення: 27.10.2021).

Гузакова В.О.,
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон Україна
Черненко Н.І.,
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНОГО НАПРЯМУ

Навчальний процес у вищій школі відповідно до вимог часу має бути спрямований на підготовку освіченого фахівця, який вміє ініціативно, творчо мислити, самостійно поповнювати свої знання та застосовувати їх у виробничій діяльності [1].

Сучасні програми Міністерства освіти і науки України для економічних спеціальностей вищих навчальних закладів відводять на самостійну роботу студентів під керівництвом викладача від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу. Це є свідченням того, що самостійна робота – важливий резерв підвищення ефективності підготовки спеціалістів. Однак аналіз психолого-педагогічних досліджень у науковометодичній літературі і результатів власного експерименту дозволяє зробити висновок про недостатню готовність більшої частини студентів (близько 70 %) до нових для них форм самостійної роботи у вищому навчальному закладі, що виявляється у відсутності необхідних навичок та вмінь, а також нестачі мотивації та уваги до цієї роботи [3].

У зв’язку з посиленням ролі самостійної роботи у навчально-пізнавальному процесі актуальною стала проблема раціональної організації самостійної роботи з урахуванням готовності

до неї студентів. Вчені й педагоги-практики завжди приділяли багато уваги вивченню різних аспектів, пов'язаних із самостійною роботою [4].

У наукових роботах В.К. Буряка, Б.П. Єсипова, А.М. Івасишина, О.М. Коваленка, І.Я. Лернера, П.І. Підкасистого, М.Е. Пісоцької та ін. досліджувались сутність поняття самостійної роботи, принципи її організації, розглядалися різні класифікації, вивчалися методи, форми, засоби проведення самостійної роботи, розроблялись методики планування, організації та контролю самостійної роботи. Однак праці цих вчених стосуються в основному самостійної роботи учнів середніх шкіл [2].

Проблему організації самостійної роботи студентів досліджували М.К. Асаналієв, М.Г. Гарунов, Е.В. Галон, О.В. Євдокимов, В.А. Казаков та ін. У роботах К.Б. Бабенко, О.Г. Мороза, В.С. Тесленка та ін. відображені особливості організації самостійної роботи студентів на молодших курсах.

На думку Т.М.Кучера, управління самостійною роботою майбутніх фахівців – це цілеспрямована діяльність викладачів, що забезпечує ефективне функціонування навчального процесу та розвиток суб'єктів управління, насамперед їхніх професійних здібностей [2].

У педагогічній літературі виокремлюють різні види управління: пряме управління (студент діє за алгоритмами); співуправління (студент діє за планом, за допомогою підказок, навідних запитань, евристичних приписів тощо); самоуправління (студент ставить перед собою мету, для досягнення якої самостійно обирає шляхи її реалізації) [4].

Сучасні вимоги до рівня економічної освіти фахівців, глибоке проникнення математичних методів в економічну науку та практику потребують посилення прикладної спрямованості самостійної роботи при вивченні математичних дисциплін.

Особливості професійної діяльності фінансистів, менеджерів, маркетологів, зокрема численні ділові контакти, переважно мовне спілкування, вимагають досконалого володіння комунікативними навичками, вмінням переконливо говорити та аргументовано захищати свої думки [5].

Необхідно більш широке застосування групових форм самостійної роботи, що сприятиме розвитку вмінь та навичок ділового партнерства, підвищенню професіоналізму майбутніх фахівців економічного профілю.

Потребує уваги питання подальшого впровадження сучасних інформаційних технологій у навчальний процес, зокрема можливості їх застосування під час проведення самостійної роботи. Недостатньо реалізується диференційний підхід при плануванні та організації самостійної роботи. Збільшення часу, який відведено для її виконання, зробило актуальним розробку відповідного методичного забезпечення [2].

Таким чином, маємо, з одного боку, усвідомлену і нормативно закріплену значимість самостійної роботи для підготовки висококваліфікованих фахівців, які зможуть успішно працювати в сучасних економічних умовах, а, з іншого - не розроблену в достатній мірі адекватну методичну систему для здійснення цієї діяльності. Є потреба чітко визначити мету та зміст такої діяльності, методи, організаційні форми та засоби її здійснення [1].

Список використаної літератури

1. Гурська О.В. Основні аспекти та проблеми організації самостійної роботи студентів ВНЗ. Полтава, 2013. С. 221.
2. Драч І.І. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів як важливий елемент сучасної підготовки фахівців. *Наук.-метод. центр вищої освіти*. 2004. № 37. С.86-90.
3. Кульга Н.К. Використання інноваційних технологій навчання – запорука успіху якісної підготовки фахівці. *Проблеми освіти*. 2000. № 22. С.75-84.

4. Оленюк І.В. Організація самостійної роботи студентів в умовах особистісноорієнтованого навчання. Кам'янець-Подільський, 2003. №9. С.35-37.

5. Семенишина І.В. Самостійна робота, як важливий резерв підвищення ефективності підготовки спеціалістів. *Збірник наукових праць «Аграрна освіта»* №1. Кам'янець-Подільський, 2015. С.89-93.

Гула Л.В.

Миколаївський Національний аграрний університет, м.Миколаїв, Україна

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

Одним з пріоритетних напрямів програми модернізації сучасних закладів вищої освіти (ЗВО), безсумнівно, визнане дистанційне навчання. Наразі, існує потреба отримання вищої освіти дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, також отримання освіти людьми з обмеженими можливостями, а також тими, котрі перебувають за кордоном або у місцях позбавлення волі. Саме таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації [1].

Можемо зауважити, що дистанційне навчання має ряд беззаперечних переваг. А саме: здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі. Варто врахувати також і нижчу вартість такого навчання, оскільки відпадає потреба в оренді приміщень, оплаті значної кількості персоналу та економію часу [2]. Але ця система має і недоліки. По-перше, для успішної корекції навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт із здобувачем. Також, неможливо напевно перевірити, чи саме цей здобувач освіти працює, виконує завдання чи це робить хтось інший. Тому остаточний контроль якості отриманих знань все ж таки проводиться на очній сесії. Крім того, не у всіх населених пунктах є доступ до мережі Інтернет-зв'язку. І саме головне те, що при дистанційному навчанні втрачається безпосередній контакт між викладачем та здобувачем освіти. Якщо студент довгий час знаходиться на дистанційному навчанні, то він перестає правильно формулювати свої думки, висловлюватись та проводити дискусійне обговорення. Проте, саме така форма навчання потребує свідомого і вмотивованого підходу для отримання освіти.

Дистанційна форма потребує особливої самоорганізованості та вміння керувати своїм часом. Активна роль викладача за умови дистанційного навчання не зменшується, оскільки він повинен визначити рівень знань студента, та прийняти рішення стосовно коригування програмового матеріалу з тим, щоб домогтися більш ретельного засвоєння вивченого. Здобувач освіти може отримати консультативну допомогу викладача, в разі потреби, спілкуючись з ним в онлайн режимі, безпосередньо використовуючи різноманітні засоби інтернет - зв'язку (viber, Skype, web-чат, IRC, ICQ, інтерактивне TV, тощо). Для успішного проведення дистанційного навчання в ЗВО успішно використовується система MOODLE.

Використання дистанційної форми навчання має велике навантаження на зір у зв'язку з необхідністю багато часу перебувати за комп'ютером. А отже можемо зауважити, що застосовуючи дистанційне навчання необхідно урізноманітнювати його види. Досить поширеними є наступні види дистанційних технологій:

- чат-заняття, які проводяться асинхронно, коли всі здобувачі мають одночасний доступ до чату;
- веб-заняття, або дистанційні лекції, конференції, семінари, ділові ігри, лабораторні роботи, практикуми та інші форми навчальних занять, що проводяться за допомогою засобів телекомунікацій та інших можливостей інтернету;
- телеконференції (ZOOM, Google Meet та ін.)

Для навчальних телеконференцій характерно досягнення освітніх завдань. Є форми дистанційного навчання, при якому навчальні матеріали відсилаються поштою в регіони. Проте, не всі знання можна отримати дистанційно. Так, наприклад, навчитися самостійно деяким видам творчої діяльності, при відсутності прямого контакту студента і викладача, практично неможливо.

Отже, дистанційне навчання - це цілеспрямований, організований, інтерактивний процес навчання, без прямого контакту викладача і студентів, що відбувається в межах системи навчання, особливістю якого є систематична взаємодія всіх учасників навчання з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних засобів. Як свідчить практика і деякі дослідження, тенденція навчання чітко розвивається в напрямку змішаного навчання, котрий створює комфортне інформаційне освітнє середовище, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію [4]. Елементи дистанційного навчання все більше застосовуються в навчальних курсах дисциплін.

Можна зауважити, що сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) не замінять живого спілкування студентів з педагогом, але кожна проблема породжує нові можливості: для здобувачів освіти – навчитися вчитися самостійно, для педагогів – навчитися використовувати ІКТ у навчанні. Перспективою подальших розвідок є дослідження технологій, які можна застосовувати під час організації дистанційного та змішаного навчання у ЗВО.

Отже, на наше переконання, дистанційна освіта розвивається, удосконалюється та охоплює різні верстви населення, адже людина повинна навчатися впродовж усього життя, а система освіти має надавати їй такі можливості.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)
2. Биков В.Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України / В.Ю. Биков // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології : кол. монографія / В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук, Ю.О. Жук та ін. / Академія педагогічних наук України, Інститут засобів навчання. – К. : Атіка, 2015. – С. 77–140.
3. Кудрявцева С.П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С.П. Кудрявцева, В.В. Колос. – К. : Видавничий дім «Слово», 2005. – 400 с.

Кан О. Ю.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ПІДГОТОВКА ФІЛОЛОГІВ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Нині на процес формування компетентного фахівця впливає глобалізація та інтернаціоналізація освіти, інформаційний простір, який постійно змінюється. В сучасній вищій освіті філологічна освіта набуває особливого значення. Філолог – це не тільки вчитель, а й редактор, журналіст, лінгвіст, перекладач, літературознавець тощо. Філологічні знання є невід’ємною частиною підготовки переважної більшості фахівців. Сьогодні філологічна освіта є бажаною кваліфікацією для багатьох роботодавців, тому що людина з такою освітою – це, як правило, обізнаний та компетентний фахівець.

Проблеми сучасного стану і майбутнього вітчизняної філологічної освіти, яка зазнала значної еволюції протягом XIX–XX століть, є провідним напрямом наукового пошуку в системі гуманітарної підготовки, вимагають найретельнішого осмислення, спеціального розгляду і дослідження з боку педагогічної громадськості з метою подальшого вдосконалення змісту і

структури філологічної освіти (багаторівнева, багатоступінчата) з урахуванням перспектив використання філологів у різних сферах.

Для поліпшення умов сьогодення важливе значення має історичний досвід минулого. А усвідомлення помилок, які були допущені раніше, дозволяє вдосконалити всі сучасні сфери життя, зокрема освіту. Так, у сучасному освітньому процесі вишів може бути використана інформація щодо змісту, форм і методів навчання майбутніх фахівців, яку містять численні історико-педагогічні джерела.

В кінці минулого століття спостерігався значний спад інтересу до гуманітарної та філологічної освіти. Наразі на початку XXI століття інтерес до цих галузей освіти знову проявився. Роль філологічної освіти стала об'єктом багатьох досліджень, а значення філологічних знань набули актуальності не тільки для гуманітаріїв, але й для фахівців інших спеціальностей. Як правило, фахівці, які мають гуманітарну освіту, мають кращі навички спілкування, вміння говорити та виступати на публіці, письмово викладати свої думки та здатність до творчого мислення [3].

Згідно з даними HESA (Агенція статистики вищої освіти) у 2014–2015 навчальному році в переліку з 12 спеціальностей, фахівці з яких можуть легко отримати роботу, були 4 гуманітарні спеціальності, а саме: історія та філософія, мови, правознавство, освіта [2]. Тобто на сьогодні є дуже актуальним дослідження щодо вдосконалення методів та підходів, які використовуються в цих галузях, та впровадження елементів філологічної освіти в програму підготовки фахівців інших спеціальностей. Це сприятиме кращому розвитку особистості, подальшому її працевлаштуванню та конкурентоспроможності.

В університетах сучасної України при викладанні іноземних мов поряд із традиційним підходом використовується й інноваційний, що охоплює багато методів, поміж яких ключовим є комунікативний. Цей метод надав поштовх до розвитку сучасних методик та технологій викладання, а саме: CLIL, метод *dogme*, лексичний метод тощо. Деякі сучасні методи та прийоми викладання й організації навчання іноземної мови беруть свої витoki в досліджуваний нами період (підхід *dogme*, метод занурення, CLIL тощо).

Здійснений науковий пошук дозволяє акцентувати на доцільності широкого запровадження при вивченні іноземної мови в сучасних закладах вищої освіти мультидисциплінарності, яка використовувалася в 1850–1917 роках. Тоді перелік дисциплін, які вивчалися при опануванні мов, охоплював багато аспектів різних наук, що забезпечувало якісну підготовку майбутніх філологів. Нині викладання циклу дисциплін іноземними мовами є досить поширеним. Але, на жаль, імплементація однієї з провідних тенденцій досліджуваної доби – методики CLIL – в навчальний процес закладів вищої освіти України ускладнюється браком відповідних кадрів.

Наступність у навчанні, яка була актуальною проблемою для викладання словесних дисциплін в 1850–1917 роках, залишається такою й нині. Однак, імплементація наступності у навчанні в освітній процес закладів вищої освіти України постійно ускладнюється через відсутність узгоджених дій між різними ланками освіти, нескоординованість навчальних програм, непідготовленість майбутніх студентів до самостійної роботи, дублювання предметів та ін.

Треба також зауважити, що майже всі дисципліни в університетах України в 1850–1917 роках викладали іноземними мовами. Це сприяло зануренню студентів в певну мову, формуванню у них білінгвальних компетенцій. Окрім цього, студенти-філологи вивчали багато спеціальних дисциплін, які були дотичні до їх фаху. Такі знання допомагали майбутнім фахівцям краще орієнтуватися в історії, географії, етнографії, літературі, філософії тощо, що, у свою чергу, сприяло покращенню мовного компонента підготовки і надавало студентам можливість отримати певні знання в цих галузях науки.

Сьогодні фахівці, які мають дві неспоріднені спеціальності, є дуже цінними кадрами для системи освіти України. Методика предметно-інтегрованого навчання, яка є зараз однією з найпопулярніших та найефективніших у світі, потребує підготовки самих таких фахівців-філологів, які б поєднували знання мови та ще однієї неспорідненої спеціалізації.

Вивчення додаткових компонентів освітньої програми, які безпосередньо пов'язані з мовним середовищем, сприяють поліпшенню якості підготовки фахівців у цілому та філологів, зокрема. Викладання мистецтв, літератури, культури країни, мова якої вивчається, мають бути обов'язковим компонентом освітньої програми, що, без сумніву, позитивно вплине на здатність майбутнього філолога до міжкультурної комунікації. Це може бути зроблене за рахунок зменшення годин на вивчення дисциплін загального циклу. Дослідження, проведене групою науковців (М. Чепель, О. Карпенко, А. Ревт, К. Істоміна), свідчить про те, що міжкультурні знання не тільки підвищують якість підготовки фахівців та їх рівень знань, а й також сприяють розвитку етнічної толерантності, що є важливою рисою фахівця в полікультурному світі [1, с. 118].

Таким чином, аналіз історико-педагогічного досвіду підготовки майбутніх філологів у вищих навчальних закладах України в 1850–1917 роках дозволив виокремити ефективні підходи (полікультурний, індивідуальний, лінгвосоціокультурний, діалогічний, диференційований) й ретроспективний досвід підготовки студентів-філологів для подальшої імплементації у сучасний освітній процес, а саме:

- запровадження білінгвальної підготовки;
- наступність у навчанні між середньою та вищою ланками освіти;
- використання ефективних методів, спрямованих на занурення в мовне середовище;
- створення нових подвійних спеціальностей з неспорідненими спеціалізаціями;
- вдосконалення культурологічного компоненту освітніх програм та навичок міжкультурної комунікації студентів.

Література:

1. Czepil M., Karpenko O., Revt A., Istomina K. Formation of students' ethnic tolerance in institutions of higher education. *Advanced Education*. 2019. Issue 12. P. 114–119.
2. Graduate jobs: top 12 degree subjects for getting a job. URL: <https://www.telegraph.co.uk/education/0/graduate-jobs-top-12-degree-subjects-getting-job/1-medicine-dentistry-a-predictable-number-one-margin-still-remarkable/> (дата звернення: 04.11.2021).
3. Humanities: Understand the classics for success in the modern world. URL: <https://www.studyinternational.com/news/humanities-understand-classics-success-modern-world/> (дата звернення: 04.11.2021).

Клименко О.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Чепок Р.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНИХ ПРЕДМЕТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Підвищення якості підготовки студентів у вищих навчальних закладах (ВНЗ) визначається використанням в освітньому процесі нових технологій навчання, де необхідно враховувати особливості формування професійної компетентності фахівців для роботи в різних галузях.

Ключові слова: професійна компетентність, інтерактивні освітні технології, середовищний підхід, імітаційні ігри, віртуальні лабораторні практикуми.

Improving quality of students in high schools is determined using the educational process of new learning technologies, which should take into account the peculiarities of professional competence of specialists for work in various fields.

Keywords: professional competence, interactive educational technologies, environmental approach, simulation games, virtual laboratory practical

В процесі суспільно-історичного розвитку пізнання і перетворення природи і суспільства виробляються, розвиваються і систематизуються наукові знання. Інакше кажучи, виникає і безперервно зростає сукупність зафіксованих за допомогою мови основних досягнень і результатів пізнання, що склалися в систему науки, фізики, хімії, біології, соціології, психології і т.д. Це історичний розвиток пізнання і система наукових знань, що виникає у результаті, складає предмет теорії пізнання, тобто гносеологія як частини філософії і логіки. Теорія пізнання як філософська дисципліна досліджує найбільш загальні закономірності всієї пізнавальної діяльності. Наприклад, вона досліджує виникнення і розвиток в ході людської історії таких категорій, як «буття», «матерія», «свідомість», «якість», «кількість». На основі філософських, гранично загальних принципів теорії пізнання людське мислення вивчається двома взаємодоповнюючими конкретними, приватними науками — формальною логікою і психологією.[1]

Аналізуючи складну і багатогранну проблему формування логічної культури у студентів в дидактиці і педагогічній психології, вдалося виявити, що сучасні процеси демократизації суспільства і розвиток його правової сфери вимагають якісно нового рівня професійної підготовки фахівців, пов'язаного в значній мірі з їх логіко-методологічною підготовкою. Звідси витікає, що основним завданням професорсько-викладацького складу ВНЗ є допомога студентам в процесі їх становлення не лише як майбутніх фахівців, але і як осіб з розвинутою логічною культурою мислення.

Важливим показником культури мислення є конкретність, яка виявляється в точності виразів, висновків і вживанні наукового стилю викладу. Мислення логічно-культурної людини виявляється в тому, що вона виразно уявляє собі предмет розмови і своїх дій, не вирушаючи убік при вирішенні різного роду проблем.

Потребу в досить міцних сформованих уміннях студентів виконувати логічні дії постійно випробовують викладачі всіх навчальних дисциплін у вищій школі. При вивченні будь-якої дисципліни студенти повинні знати визначення понять, складових даної науки, уміти класифікувати, доводити. Проте багато спостережень показують, що більшість студентів-першокурсників не володіють навіть мінімумом логічних умінь, необхідних для успішного навчання у ВНЗ. Багато хто з них зазнає великих труднощів у засвоєнні матеріалу, заучує напам'ять інформацію: визначення, правила, докази; вони не можуть дати визначення добре знайомого поняття, зробити висновки; провести класифікацію, нескладне міркування, встановити правильність зроблених висновків і визначень.[2]

Всі прийоми логічного мислення відносяться до загальних видів пізнавальної діяльності: вони незалежні від конкретного матеріалу, хоча завжди виконуються з використанням якихось наочних знань. До логічних прийомів належать: порівняння, підведення під поняття, прийоми доказу, класифікації, узагальнення та інші. Як вже було зазначено, студенти вступають до ВНЗ з вже сформованим тим або іншим рівнем логічного мислення. Завдання викладача розвивати логічне мислення тих хто навчається, інакше у студента може закріпитися навик напівмеханічного запам'ятовування матеріалу, що веде до зростання показної ерудиції, але гальмує розвиток інтелекту. Викладачеві частенько доводиться докладати великих зусиль, аби здолати орієнтацію студента лише на результат інтелектуальної діяльності і байдужість до самого процесу руху думки. Найважливіша здатність, яку повинен придбати студент у ВНЗ – це здатність вчитися, яка радикальним чином позначиться на його професійному становленні, оскільки визначає його

можливості в післявузовській освіті.

Уміти вчитися важливіше, ніж засвоїти конкретний набір знань, які у наш час швидко застарівають. Ще важливіше для студентів є здатність самостійного добування знань, яка в значній мірі спирається на логічне мислення, оскільки при пошуку інформації студентові необхідне уміння співвідносити необхідну тему з тим або іншим розділом, аналізувати отриману інформацію. Інтелектуальний розвиток студентів відбувається в тісному зв'язку з формуванням особи. При цьому не лише особливості особи впливають на характер її інтелектуального розвитку, але і закономірності розвитку інтелектуальної сфери впливають на процес формування особи, оскільки вони забезпечують вироблення власної світоглядної позиції. Саме прагнення до формування своєї особистої думки є характерною рисою інтелектуального розвитку студентів. Студент повинен уміти доводити вибрану точку зору, наводячи аргументи, показові приклади, тобто він повинен володіти на досить високому рівні логічними прийомами мислення. Таким чином, рівень розвитку логічного мислення впливає не лише на успішність навчальної діяльності студентів, але і на розвиток його як особистості в цілому.

Процес логічного мислення (як і мислення в цілому), його особливості залежать від індивідуальних здібностей. У педагогічній психології завжди особлива увага приділялася проблемам розвитку мислення того, що вивчається. Для психологічного вивчення мислення розроблено багато різних методів. Це тести інтелекту; спеціальні методики, направлені на вивчення процесу формування понять; всілякі логічні завдання; методики, направлені на вивчення особливостей конкретного вигляду мислення. Своєчасне і якісне проведення психодіагностичних заходів дозволяє не лише оцінити рівень інтелектуального розвитку що вивчається, але і своєчасно внести корективи до освітнього процесу. [2]

Таким чином, актуальність формування логічного мислення очевидна. Логічне мислення може бути об'єктом розвитку точно так, як і розвиток знань, умінь і навичок. Це означає, що можна цілеспрямовано впливати на розвиток логічного мислення. Можливість вдосконалення даного виду мислення закладається в структурі і в логіці побудови будь-якого курсу, відбивається в його вмісті і стилі викладу навчального матеріалу, використовується автором в структурі кожного параграфа, в питаннях і завданнях. Чималий внесок у розвиток логічного мислення студентів вносить правильно підібрана навчальна література, уміння студентів самостійно працювати з нею. Але основний внесок у розвиток логічного мислення вносить викладач. І ефективність дії викладача на логічне мислення студента, перш за все, залежить від того, наскільки він розуміє, що таке логічне мислення, враховує психологічні особливості його розвитку у студентів і знає, якими засобами можна впливати на цей вигляд мислення. Перші два питання, що таке логічне мислення і які його психологічні особливості розвитку у студентів, були розглянуті вище, зараз зупинимось на засобах навчання, за допомогою яких можна впливати на мислення студентів. Розвиток логічного мислення можливий, перш за все, при дотриманні загальних принципів навчання і при правильному проектуванні вмісту навчання, яке включає:

- певну форму проведення і послідовність етапів занять;
- певні завдання і вправи, які студент повинен виконати на заняттях самостійно;
- певну систему контролю і самоконтролю.

Специфіка полягає в тому, що хлопці і дівчата перетворюються на зрілих осіб, що володіють незалежністю думок, внутрішньою свободою, самостійністю мислення, що мають власну точку зору і готових її відстоювати. У молодих людей складається система переконань, основа світогляду особи, у них розвивається критичне мислення до думки інших людей, здібність до теоретичного мислення, крім того, вони опановують діалектичний метод мислення і одночасно логіку вирішення практичних завдань. У найскрутнішому положенні опиняються ті студенти, які не в змозі зробити правильний вибір в економіці, політиці, самовизначитися у сфері людських

відносин. [1]

В той же час потрібно завжди пам'ятати, що «віковий період може нічого не дати людині в плані розвитку здібностей до рефлексії і духовності. Проживши цей період, людина, що виросла, може залишитися в психологічному статусі підлітка», аби цього не сталося, необхідно навчити студентів знаходити і формулювати проблеми, виробляти у них аналітико-синтетичні уміння, навички діалектичного мислення і здібність до теоретичних узагальнень.

Література:

1. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. — К.: Каравела, 2005. - 280 с.
2. Абрамова Г.С. - Вікова психологія. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.

Колодний А.М.

Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України

Філіпович Л.О.

Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України

СИНЕРГІЯ ДУХОВНОСТІ І ОСВІЧЕНОСТІ: УМОВИ І РЕЗУЛЬТАТ

Пандемія коронавірусу, з яким зустрілося людство в ХХІ ст., продемонструвала недосконалість людини і перед лицем природи, і перед лицем спільноти/суспільства, і перед лицем Бога. Людина виявилася слабкою та обмеженою в своїх знаннях, у своєму досвіді. Переможець враз перетворився на переможеного. І ким? на перший погляд - невидимим вірусом, який багато хто сьогодні сприймає уособленим злом, що має нагадати людству про те, наскільки воно завинило Всесвіту, самому собі за бездумну експлуатацію природи, за байдужість до близьких, за преклоніння перед матеріальним, за ігнорування духовності. Останні роки "мы живём, - як писав Осип Мандельштам, - под собою не чуя страны". Політичний антисталінський протест, висловлений в цьому вірші, переріс кордони часу і простору - він став глобальним, вселенським, холістичним. В що цей протест має перерости? чим він має стати? Негацією всього відомого, забуванням історії, зануренням в ілюзії, смиренним очікуванням прийдешнього - "будь що буде"? До чого закликає цей вірус, про що він промовляє до нас?

Людство майже вичерпало всі свої ресурси, зримі, матеріальні, природні, речовинні, енергетичні. Чи є якась надія на інтелект, розум, духовність? Якщо вони ще залишились, то як їх продукувати, збільшувати, поширювати? Немає іншого шляху, вважають деякі експерти, як вчительство, навчання, освіта та самоосвіта, виховання, плекання в собі людини, відповідальної не тільки за себе, але й за інших живих істот.

Як сполучити духовність і освіченість? Що ми маємо вкласти в ці поняття, щоб отримати очікуваний результат – їх синергію: освічену духовність чи духовну/одуховлену освіченість?

У нашому вжитку ми зустрічаємо надто багато слів із коренем *дух*: духовність, душа, духовне виробництво, духовні цінності, духовна людина, духовний потенціал людини, духовне виховання, духовний світ людини, духовні сили, духовне відродження, духовне начало, духовна ера, духовний досвід, духовне здоров'я, духовний інтерес, духовні потреби, духовне середовище, духовна діяльність, духовний фактор, духовний вакуум, духовна криза, духовний батько, мати чи син, духовний сан, духовний простір, духовні процеси, духовні явища, духовна культура, духовні цінності, духовна діяльність, бездуховність, духовна нудьга тощо.

Сам **дух** в багатьох світських джерелах визначається як «категорія, яка виражає вищу природу буття вільної істоти, що виявляється в здатності до пізнання і самопізнання, творіння і самотворення. Завдяки духу з'являється відкритість буття – можливість і дійсність виходу за будь-які межі і, разом з тим, єдності буття. Дух включає в себе такі явища, як розум, свідомість, волю, натхнення, але не зводиться до жодного з них, постаючи інтегруючим принципом внутрішнього і зовнішнього світу»¹.

Безпомилково такі слова, як духовна культура, духовна література, духовні товариства, духовні вчителі, духовна музика і спів, духовна освіта, духовне служіння, духовні проповіді і молитви, духовні прояви віри, духовні дари, духовне життя тощо ми ототожнимо з явищами, що претендують на високі епітети духовності і безпосередньо пов'язані із релігією. Духовне життя з виявами в ньому релігійного чинника також є надто складним феноменом не тільки при осягненні різноманіття його форм, а й навіть для теоретичного усвідомлення того, чим воно є в дійсності, які явища включає в себе, в якому співвідношенні воно знаходиться з такими близькими до нього за етимологічними ознаками поняттями, як Бог, трансцендентне, трансцендентальне, священне, сакральне.

Одні розуміють і вживають названі поняття як однопорядкові й чітко субординовані між собою, інші ж говорять про різні, далеко відмінні аспекти їх вияву. Для одних духовність співпадає із свідомістю, а відтак є вторинним явищем щодо матеріального світу, інші ж виводять духовність за межі відносин матеріального та ідеального, говорять про буття її в якійсь своїй специфічній сфері. Одні духовність відносять лише до чуттєвого світу людини, а інші до неї долучають ще й розумність (раціональність).

Але якби не розуміли/тракували вчені і богослови поняття духовності, вони солідарні в тому, що від ступеня її розвитку у людини залежить рівень досконалості і гармонійності людського суспільства, всього світу. Не час перетягувати ковдру на себе, щоб доводити, що безрелігійна людина не може бути духовною чи віруючий - напівосвічений громадянин. В результаті навчання можна подолати крайні форми нестиковки духовності і освіченості, прагнути до взаємозбагачення на духовність і освіченість.

Чи є якась модель ідеального співвідношення духовного і освіченого? чи є якийсь спосіб виміряти наявність і одного й іншого? Що дає нам підстави казати, що та чи інша людина є духовно досконалою, енциклопедично освіченою? чи так потрібна геніальному генетику духовність, а продвинутому анахорету знання великої теореми Ферма? І духовність, і освіченість вимірюється, на нашу думку, одним - відповідальністю людини за свої думки, слова, наміри, плани, вчинки перед Богом та іншими людьми.

Будь-які спільні практичні кроки представників "духовного виробництва" - продукування ідей, теорій, знань, переконань, культури тощо, а особливо освітянської галузі - мають ґрунтуватися на важливих методологічних фундаментах, які в умовах планетарної кризи потребують кардинального перегляду. Перш за все йдеться про **відмову на монополію у розумінні духовності**. Треба зосередитися на тому, **ЩО** ми пропонуємо людству, які цінності пропагуємо, а не **ЯК**, яким способом. Методи можуть бути різними - переконання, віра, прагматизм, раціональність зусиллями освітян, церкви, науковців, митців, влади, священників, засобами інтернету та інших форм масової інформації, кіно, мистецтва тощо. Зараз вже не має значення, **ХТО** транслює Правду, головне, щоб Правду. Тому бажано прагнути **унікати конкуренції** між "виробниками" ціннісних смислів, **долати вузькі корпоративні інтереси** своєї школи, вишу, церкви, спільноти. Головним принципом такої співпраці має стати **принцип**

¹ Н. Хамітов Л. Гармаш, С. Крилова. Історія філософії. Проблема людини та її меж. К.: КНТ, 2016. - С.288-289.

інклюдивізму, який включає доробок всіх позитивних досвідів, щоб люди навчилися з цього вселенського банку інформації користатися тим, що найбільш ефективно працює саме в їх контексті. Це буде пов'язано із помилками, невдачами, навіть трагедіями, але люди нарешті навчаться вибирати, тобто бути вільними.

Якщо такий банк створити, то **інформація** в ньому має бути в найширшому доступі, насправді **публічною**, щоб нею могло скористатися якнайбільше людей, яких треба навчити працювати з тією інформацією, розвивати у них критичне мислення, аналітичні здібності, творчі навички.

Все це треба робити **солідарно, в чесній кооперації, що базована на довірі** між суб'єктами цих "виробничих" відносин. Розгорнути реальну співпрацю, дружню допомогу, зацікавленість один в одному всіх, для кого духовність - в пріоритеті, є смыслом його/її життя, визначає не тільки і не стільки індивідуальне буття, скільки майбутнє своє спільноти, всього людства.

Новий час вимагає **зближення позицій** представників різних сфер - наукової, філософської, релігійної, мистецької тощо. Одвічне протистояння науки і релігії треба долати разом, щоб розкрити «таємниці» феномену духовності людини. Релігійний і секулярний світ завжди існували поруч, домінуючи в певні історичні періоди. Але зараз не до з'ясування, хто тут первинний, перший і важливіший: святе зримо присутнє в світському житті, а профанне проникає в світ сакрального. Авторитетність деяких релігійних лідерів виходить за межі їхніх духовно-релігійних традицій, як, напр., Далай-лама, папа Римський чи Вселенський патріарх. Так само до закликів поважних світських лідерів дослухаються віруючі люди з різних релігій.

Треба розширити межі спілкування, його рівні, форми, смисли. І як це зробити в умовах карантину? Як самоізолюючись достукатися до ближнього свого, увібрати в своє коло спілкування якнайбільше людей? поділитися із світом своїми духовними думками, станами, потребами, бажаннями?

Діалог між різними світоглядами, релігіями, традиціями, культурами вже ведеться. Цей засіб комунікації визнаний єдино можливим для розв'язання конфліктів, непорозуміння між людьми, народами, державами, релігіями. Не війна, не бійка, не агресія мають бути мовою спілкування, а розмова, консультації, зустрічі, прояснення позицій, аргументоване відстоювання своїх прав, що можливо в ситуації постійного навчання людей культурі ведення діалогу, метою якого мало б стати не просто повідомлення про себе, інформування про свою позицію, а вироблення спільних положень, обов'язкових до виконання всіма його учасниками.

Роздумуючи над причинами не достатньо ефективного діалогу, вбачаємо одну із головніших з них закритість людей, їх інертність, незнання і невміння бути в активному зв'язку з іншим. Особливо заважає відсутність визнання рівноправ'я всіх учасників діалогу, де не може бути хтось вищим і кращим, а інший - менш значимим. Рівноправний діалог можливий між людьми, які усвідомлюють свою самодостатність, свою свободу, свою рівностатусність. До тих пір, поки в свідомості учасників діалогу не утвердяться ці цінності і замість ідеї рівностатусності пануватиме принцип ієрархічності у відносинах між учасниками діалогу, коли хтось виключається із єдиного цивілізаційного поля, жодна персональна чи колективна - політична, етнорелігійна, культурна система не буде вважатися духовною й освіченою.

Компаній О.В.

Херсонський НВК № 51, м. Херсон, Україна

ВПЛИВ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКУ НА РОЗВИТОК ПРИНЦИПУ НАСТПНОСТІ

Нова парадигма філософії освіти України ХХІ ст. вимагає забезпечення неперервності, що відкриває можливості для досягнення цілісності і наступності в навчанні і вихованні, перетворенні освіти у

«процес, що триває все життя». Реалізація феномена «неперервність» залежить від наступності, спадкоємності, перспективності. Розкриємо сутність наступності, як одного з найбільш актуальних принципів сьогодення.

Наступність – це складне, багатогранне поняття. У філософській літературі (Е. Баллер, А. Зеленков, Г. Ісаєнко) немає єдиного трактування цього терміна. Його розуміння, починаючи з давньогрецької філософії і до наших днів, систематично поглиблюється й доповнюється.

З філософської позиції, сутність наступності полягає «в єдності збереження, відтворення та модифікації певного змісту із заперечуваною системою» [3, с. 21]. Наступність є суттєвою стороною діалектичного закону заперечення-заперечення: нове не заперечує старого, а реалізує найбільш раціональну його частину, доповнює його, уточнює межі застосування (Г. Гегель). Крім закону діалектики, існує закон переходу кількісних змін в якісні та закон єдності й боротьби протилежностей, які «яскраво проявляють свої дії при розгляді суміжних ступенів розвитку, точніше – під час переходу з однієї до іншої сходинки» (від початкової до середньої, від середньої до вищої освіти) [6, с. 10]. А. Мендигалієва зазначає, що «розвиток здійснює шлях поетапного накопичення кількісних змін і характеризується їх переходом на певній стадії. Якщо кількісні зміни відбуваються поетапно, то перехід до нового якісного стану здійснюється у формі стрибка» [6, с. 46].

На основі гегелівського закону «заперечення-заперечення» філософи (Е. Баллер, А. Зеленков, Г. Ісаєнко) висувають положення про невід’ємний зв’язок наступності з поняттями «розвиток», який трактується як процес, що спрямований не тільки на ліквідацію старого, але й на збереження і подальше вдосконалення того прогресивного, що було досягнуто на попередніх ступенях, без чого не можливе просунення вперед ні в буті, ні в свідомості [5, с. 95]. Зазначимо, що розвиток зіставляється з поняттям «рух». Будь-який розвиток є рухом, проте не будь-який рух можна назвати розвитком. Якщо зміни безповоротні й якісні, то ми можемо зробити висновок, що розвиток є безповоротним рухом, який має якісні стосунки. Розвиток є процесом накопичення нового, який виражається в принципових перебудовах об’єкта.

По відношенню до еволюції, як зазначає А. Мендигалієва, розвиток є процесом нескінченного руху матерії від нижчого до вищого, від простого до складного. Поступальний хід обумовлюється наявністю наступності в розвитку, тобто наступність виступає як початкова категорія розвитку. На кожному вищому ступені розвитку відбувається накопичення основного змісту нижчих ступенів, тому вони мають багатший зміст [6]. Отже, наступність забезпечує зв’язок між новим і старим у процесі розвитку.

За Г. Ісаєнко, якщо в процесі зміни відсутній елемент наступності, то ні про який розвиток не може бути й мови. «Нове не виникає на порожньому місці. Воно має глибокі корні в минулому етапі розвитку, породжується минулим, виростає з минулого, як дерево з насіння, і, у свою чергу, містить у собі зародок майбутнього... Наступність – це необхідна риса, що характеризує поступовий характер розвитку» [4, с. 8]. Крім того, науковець наголошує, що наступність служить для перенесення окремих рис і сторін попередньої стадії об’єкта, який розвивається, в його нову стадію [4]. З. Мукашев зазначає, що наступність в узагальненому вигляді передбачає рух від простого до складного, в ході якого досягнутий рівень розвитку зберігається шляхом його змін [7]. Таким чином, наступність характеризується введенням у нове тих елементів минулого, які не втратили своєї життєвості в нових умовах і сприяють розвитку.

Наступність є «особлива категорія, яка фіксує важливий момент діалектичного процесу розвитку» [4, с. 9]. Зазначимо, що освітній процес розвивається діалектично. Для педагогічної науки це означає цілісність педагогічної системи на рівні цілей, завдань, результатів, змісту і технологій. Досягнуті суттєві результати одного рівня розвиваються на якісно новому рівні, що забезпечує безперервність розвитку. При цьому розвиток здійснюється послідовно.

Отже, наступність виступає суттєвим боком розвитку, що забезпечує збереження об'єкта, який змінюється, та являє собою об'єктивну необхідність і закономірність процесу розвитку.

Аналізуючи механізми і функції наступності, М. Зав'ялова стверджує, що «наступність виявляється в єдності й боротьбі двох протилежних тенденцій: збереження (утримання) і заперечення (відкидання, знищення), в результаті чого виникає нове» [2, с. 203]. У філософському словнику наступність розглядається як «зв'язок між різними етапами або ступенями розвитку буття та пізнання, сутність якого полягає в збереженні тих чи тих елементів цілого або окремих сторін його організації при зміні цілого як системи, тобто при переході з одного стану в інший» [8, с. 527]. Е. Баллер зазначає, що «пов'язуючи сьогоднішнє з минулим і майбутнім, наступність тим самим зумовлює стійкість цілого» [1, с. 15]. Слово «наступність», на наш погляд, використовується не для позначення властивостей, а для позначення зв'язку між чимось, тобто між сторонами одного й того самого об'єкта.

Залежно від типів розвитку Е. Баллер виокремлює дві форми наступності: на одному рівні та на різних рівнях. Науковець зауважує, що «наступність на одному рівні пов'язана з кількісними змінами; на різних рівнях характеризується якісними змінами. Наступність на одному рівні спостерігається при змінах, що відбуваються в межах певної, відносно незмінної якості, тоді як наступність на різних рівнях характеризується якісними змінами в структурі та організації об'єкта» [1, с. 17].

Підсумовуючи вищезазначене, можна констатувати, що суть наступності полягає в єдності старого з якісно новим, збереженні в нових умовах тих рис і сторін об'єкта, які розвивалися на попередній стадії.

Література:

1. Баллер Э. А. Преемственность в развитии культуры. М. : Наука, 1969. 294 с.
2. Завьялова М. П. Единство и преемственность сознания. Томск : Изд-во Томского ун-та, 1988. 205 с.
3. Зеленков А. И. Философско-методологический анализ проблемы преемственности в научном познании: автореф. дис. ... д-ра филос. наук. Минск, 1986. 40 с.
4. Исаенко Г. Н. Роль исторической преемственности в развитии науки. М. : Знание, 1969. 24с.
5. Ковшар О. В. Теоретико-методичні засади організації передшкільної освіти дітей п'яти років: дис. докт. пед. наук: 13.00.08 / Криворізький держ. педаг. у-т. Кривий ріг, 2016. 651 с.
6. Мендыгалиева А. К. Осуществление преемственности математического образования при реализации ФГОС в начальной и основной школе: монография. Оренбург : ГБУ РЦРО, 2011. 187с.
7. Мукашев З. А. Преемственность как момент всеобщей связи и развития (на материале философии). М. 1987. 135 с.
8. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичёв, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалёв и др. М. : Сов. энциклопедия, 1983. 840 с.

Конюх І.М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

МОЛОДЬ ЯК ОСОБЛИВА СОЦІАЛЬНО ДЕМОГРАФІЧНА ГРУПА

Молодь – це особлива соціальна група, що переживає період становлення соціальної зрілості, стан якої завжди визначено соціально-економічним станом суспільства.

Соціальні критерії молоді визначаються специфічною позицією, яку вона займає у процесі відтворення соціальної структури, а також здатністю не тільки наслідувати, а й перетворювати сформовані суспільні відносини, тобто потенційними сутнісними силами молодої людини. Суперечності, що виникають всередині цього процесу, є складовими комплексу специфічних молодіжних проблем.

Молодь як суб'єкт суспільного виробництва характеризується також особливим змістом особистісної, предметної і процесуальної сторін конкретно-історичного буття. Подібний вияв соціальних якостей молоді пов'язано зі специфікою її соціального стану і визначається закономірностями процесу соціалізації у конкретних суспільних умовах.

Конкретні умови буття молодих людей визначають особливості молодіжної свідомості, діалектична єдність структурних елементів якого і утворює мотиваційні сутнісні сили молоді. Всередині цієї єдності виникає розмаїття суперечливих детермінацій, опосередковуючи специфіку їх відносин до навколишньої дійсності і мотивацію соціальної діяльності.

У віковій психології молодість характеризується як період формування стійкої системи цінностей, становлення самосвідомості і формування соціального статусу особистості. Становлення соціальної зрілості молоді відбувається під впливом багатьох чинників: сім'ї, школи, трудового колективу, засобів масової інформації, молодіжних організацій і стихійних груп. Ця множинність інститутів і механізмів соціалізації не є жорсткою ієрархічною системою, кожен з них виконує свої специфічні функції в розвитку особистості.

На думку більшості соціологів України, цілісний процес соціалізації молоді об'єктивно розмежовується на певні часові періоди і відрізки. У соціології вони умовно поділяються на етапи: підлітки 15-18 років: це термін закінчення середньої школи; молодь 18-24 років: це такий відрізок часу, коли юнаки або проходять військову службу в армії або разом з дівчатами завершують навчання в закладі вищої освіти; «Молоді-дорослі» 25-29 років: цей період в соціології позначається як «важлива межа» молодості і характеризується тим, що молоде покоління на цьому етапі життя остаточно включається в соціально-професійну структуру суспільства.

Кожному з цих тимчасових етапів, як бачимо, притаманні свої певні цілі і завдання. Водночас об'єктивно і те, що між віком і соціальними можливостями людини в досягненні цих цілей існує і залежність, і тісний взаємозв'язок. Проте і нині вельми актуальним залишається цілісний підхід до вивчення проблем молодого покоління. Перед державою і суспільством завжди стоять завдання по організації ефективної передачі досвіду молодому поколінню, оптимальному включенню молоді в соціальні та економічні процеси, створення найбільш сприятливих умов для самореалізації молоді. Особливо молодь забезпечує соціальну мобільність суспільства і є джерелом ініціативи і розвитку всіх сфер суспільного життя.

Виходячи з соціальних проблем, визначається державна молодіжна політика. Важливою метою її є допомога молоді в адаптації до сучасних соціально-економічних умов. Неузгодженість і неопрацьованість окремих рішень, щодо проблем молоді, ухвалених останнім часом, лише посилює негативні соціальні тенденції у її середовищі. До соціальної деградації схильна особливо молодь. У списку витрат сучасної шкільної молоді на «духовну їжу» пріоритетними є аудіо, відеозаписи, активне спілкування у соціальних мережах. Адже соціальні мережі, телебачення формують у молоді неадекватне, спотворене сприйняття навколишньої, реальної дійсності. Перенасичення агресивної продукції фільмами і передачами мають руйнівний вплив на свідомість дітей і підлітків.

Сьогодні в українських засобах масової інформації багато розмов щодо утвердження в суспільстві права на «свободу вибору». Звичайно, це правильне бачення, правильний підхід, але це може зробити тільки духовно зріла людина, цього не може зробити незрілий, непідготовлений до дорослого життя підліток.

Адже на зараз у системі моральних пріоритетів у молоді панівне місце має «культ успіху». Природно, успіх сам по собі не несе нічого негативного, навпаки: ініціює прагнення до розвитку особистості, відкриває в людині нові можливості. Але найсумніше полягає в тому, що у свідомості у молоді панує психологія збагачення, особливо, збагачення без праці, докладання зусиль.

Інша проблема, яка викликає занепокоєння українського суспільства – захоплення молоді споживанням алкоголю і її наркотизація. Молоді люди, не витримують елементарних труднощів, у них виникає бажання уникнути будь-які перешкоди, на жаль, вони починають вживати наркотичні речовини, які змінюють психіку.

Від рівня розвитку молоді – фізичного, морального, розумового, від її освіченості, рівня свідомості, її цінностей, мотивів поведінки, соціальної активності і тому подібному. Залежать її можливості впливати на розвиток суспільства, робити внесок у соціальний прогрес. Що означає «розвиток молоді»? Найавторитетніша відповідь на це питання: Розвиток молоді – це посилення інноваційного, творчого потенціалу молодого покоління. Від того, наскільки потужно молоді інтегрована в усі сфери життя суспільства, наскільки активно вона бере участь в ній, залежать темпи розвитку і молоді, і суспільства в цілому.

Молодь – одна з найбільш незахищених в економічному плані частин населення. А тому правильна освітня молодіжна політика є запорукою стабільності суспільства. Основне завдання освіти полягає в створенні умов для розкриття здібностей особистості, задоволення її потреб в інтелектуальному, духовному, моральному і фізичному розвитку.

Література:

1. Варнавська І., Черемісін О. Політологія: навчально-методичний посібник. Херсон: Гельветика, 2021. 210с.
2. Мардахаев Л.В. Социальная педагогика: учебник. Москва: Гардарики, 2006. 269с.
3. Садриев М.М. Социология молодежи: учебное пособие. Уфа: Гилем, 2005. 308 с.
4. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота: посібник. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275с.

Корбич Н.М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ВИЩА ОСВІТА – СЬОГОДЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ

Карантин змінив освіту не лише школярів, а й здобувачів вищої освіти. Що приніс карантин освіти та як він вплине на навчання учнів у майбутньому?

Через пандемію коронавірусу здобувачі вищої освіти, як і школярі, змушені були перейти на дистанційне навчання. І ті, хто мав досвід використання сучасних технологій, швидко до цього пристосувався.

Зрештою, технології вже давно стали невід’ємною частиною нашого життя, тому освітяни повинні вміти їх застосовувати, незалежно від того, як вони навчаються.

В університетах зустрічаються викладачі які досі змушують здобувачів писати реферати від руки або переписувати матеріал підручника. Чи є ефективним такий підхід до процесу навчання? Звісно ні, що також підтверджено результатами багатьох досліджень.

Як приклад, можна навести експеримент Бретціга і Кулхаві, щодо чотирьох видів роботи з текстом і як результат механічне дублювання інформації є найменш ефективним методом запам’ятовування інформації.

Вчені кажуть, що механічне дублювання тексту не допомагає здобувачам критично інтерпретувати прочитане. Тому навчання онлайн не буде ефективнішим, ніж офлайн, доки викладачі не почнуть застосовувати ефективні методи навчання.

Викладачі, що підтримували якість навчального процесу під час карантину, набагато довше вели підготовку до онлайн-занять, ніж до карантину.

Крім того, багато викладачів перевели спілкування зі здобувачами в письмовий формат – дають їм багато завдань і фактично відмовляються проводити заняття. А були й такі, які взагалі не завжди виходили на зв'язок зі студентами.

Академічна доброчесність – ще одна із проблем, яку показав карантин. За даними дослідження 2015 року, понад 90% здобувачів використовують плагіат під час навчання, списують іспити, друкують готові письмові роботи з Інтернету, купують їх тощо.

Поки цьому питанню приділено недостатньо уваги. Тому університети мають системно працювати над створенням ефективної системи, яка допоможе забезпечити академічну доброчесність та створити культуру серед здобувачів.

Таким чином, це дещо розширило уявлення навчальних закладів про свою автономію та допомогло їм набути необхідного практичного досвіду для самостійності.

Більшість викладачів закладів вищої освіти в Україні – жінки. Тому в українському суспільстві досі гостро стоїть питання гендерної рівності, і університети не виняток. Помітно, що кар'єрні можливості жінок обмежені (подивіться, скільки у нас жінок-ректорів). І карантин лише вкотре довів важливість приділяти цьому питанню увагу.

Косован К.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ

Професійний розвиток невіддільний від особистісного, адже в їх основі лежить принцип самозростання, який детермінує здатність особистості до творчої самореалізації. Ідея цілісності, єдності особистісного й професійного зростання молодого викладача вищого навчального закладу непедагогічного профілю була покладена в основу моделі його зростання, в якому важливим чинником є внутрішній стан особистості, її активність, потреба в самореалізації. Об'єктом особистісного й професійного зростання, формою реалізації творчого потенціалу викладача у професійній діяльності є інтегральні характеристики його особистості: компетентність, особистісні якості, необхідні для даної професії. Кожна інтегральна характеристика є певним поєднанням чи комбінацією значущих особистісних якостей, необхідних для успішної професійної діяльності.

Професійний розвиток педагога відбувається поряд з розвитком його особистості. Особистісний розвиток дає стимул для професійного зростання через більш глибоке розуміння дидактичних і методичних принципів, що в сукупності являє собою досвід педагогічної діяльності. У свою чергу, зміни професійної діяльності незмінно супроводжуються змінами в особистості педагога внаслідок критичного осмислення та рефлексивного переосмислення своїх переконань, життєвих цінностей, набутого досвіду.

Педагогічна професія вимагає від викладача постійного саморозвитку, самовдосконалення в рамках відтворення культури, рефлексія ж забезпечує можливість відкриття нових сенсів як передумови адекватного відтворення цінностей характеризує змістово-результативну сторону

формування професійної компетентності педагога. Рефлексія як основний механізм саморозвитку спрямована на фіксацію викладачем поточних і підсумкових змін (досягнень), а також прогнозування перебігу формування професійної компетентності.

Компетентний викладач зазвичай володіє «фасилітативним» стилем спілкування (від „фасилітація”: полегшення, спрощення, допомога) і ведення занять із студентами. Такий викладач націлений на якість викладання певної дисципліни студентам, залучає кожного студента до освітнього процесу за допомогою покладання відповідальності на самих студентів і спонукає кожного окремого студента підпорядковувати свої особисті вміння й потреби груповим. Цей стиль проведення занять є важливим показником рівня компетентності викладача і його здібності до підвищення рівня компетентності студентів.

Педагогічна фасилітація є професійно значущою якістю особистості викладача, від якого залежить успішність оволодіння педагогічною діяльністю, підвищення продуктивності освіти, розвиток суб'єктів педагогічного процесу й формування особливого стилю взаємодії педагога зі студентами.

Професійний саморозвиток викладача – обов'язкова внутрішня динамічна структура, що складається з ціннісно-мотиваційного, когнітивного, операційного та рефлексивного компонентів. Це стан особистості викладача, що дозволяє стати не лише компетентним і успішним у своїй професії, досягнувши рівня майстерності, а й стати творчою особистістю, яка самореалізується.

Стратегічною метою системи фахового зростання педагогічних і науково-педагогічних працівників є забезпечення умов для їхнього безперервного професійного розвитку і саморозвитку, формування відповідних потреб. Це може бути досягнуто шляхом реалізації низки тактичних цілей:

- розроблення й запровадження соціальних мотивацій (стимулів і заохочень) актуалізації потреби в безперервному підвищенні професіоналізму всіх категорій педагогічних і науково-педагогічних працівників;
- створення умов для утримання фахівців у сфері педагогічної і науково-педагогічної діяльності;
- розвиток післядипломної педагогічної й науково-педагогічної освіти, включаючи періодичне підвищення кваліфікації викладачів, розроблення засад і технологій навчання дорослих;
- кількісне збільшення та якісне поліпшення аспірантури та докторантури як основних інститутів підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації;
- підвищення уваги до проблем персонального розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників, передусім до тих змін, що відбуваються в процесі професійної діяльності, створення умов для оптимізації і гармонізації тенденцій професійного вдосконалення.

Отже, основними педагогічними умовами професійного саморозвитку викладачів визначаємо такі:

- формування ціннісно-мотиваційних установок на необхідність професійного саморозвитку;
- організація самоосвіти викладачів для підвищення їх психолого-педагогічної компетентності;
- самовиховання професійних якостей для саморозвитку та вироблення індивідуального стилю викладацької діяльності;
- самопідготовка викладачів фахових дисциплін до інноваційної педагогічної діяльності як форми самореалізації.

Із урахуванням теоретичних положень, що викладені вище, робимо висновок, що управління процесом професійного саморозвитку викладачів буде ефективнішим, якщо розглядати його як складну функціональну систему із відповідною логікою розвитку та відносно самостійними етапами протікання.

Зміст поняття професійного саморозвитку викладача включає три аспекти якостей і властивостей особи:

- професійно-особистісний, пов'язаний з освоєнням і розвитком професійних знань і умінь, інтелектуального потенціалу і емоційно-вольової сфери;
- професійно-діяльнісний, пов'язаний з розвитком особистості і створенням умов для її саморозвитку;
- професійно-творчий, пов'язаний з готовністю викладача до сприйняття та реалізації інноваційних ідей, нової інформації, умінням оволодіти інноваційними технологіями.

Отже, професійний саморозвиток забезпечує ймовірність професійно-творчої самореалізації викладача в освітньому просторі закладу освіти і здійснюється поетапно: від проведення самопізнання, професійної самоідентифікації до практичної реалізації професійного саморозвитку за чотирма етапами:

1. Здійснення самопізнання (самопостереження, самодіагностика, самоаналіз) та професійної самоідентифікації. Умовою самопізнання є наявність певного рівня самосвідомості та самоідентифікації себе з професією педагога.
2. Формування самооцінки та прийняття рішень про необхідність професійного саморозвитку.
3. Постановка мети професійного саморозвитку та розробка індивідуальної програми самоорганізації (самоосвіти, самовиховання).
4. Практична реалізація професійного саморозвитку: самовиховання відповідних рис, саморегуляція, самоаналіз, самоконтроль і самокорекція.

Література:

1. Варнавська І.В. Проблеми формування комунікативної компетентності здобувачів економічних спеціальностей. *Український педагогічний журнал*. 2021. №3. С.116-121.
2. Выготский Л. С. Психология развития человека. Москва : Смысл, 2005. 1135 с.
3. Лозовий В.О., Сідак Л.В. Саморозвиток особистості у філософській рефлексії та соціальній практиці: монографія. Харків : Право, 2006. 256 с.
4. Федірчик Т. Д. Розвиток професіоналізму викладача як фактор управління якістю вищої освіти. *Наука і освіта*. 2009. № 3. С.75-79.

Кривий В.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ФОРМУВАННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ТЕХНОЛОГА, ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні вноситься певні корективи в цілі, завдання та зміст професійної освіти і стосується, зокрема необхідності перетворення її на важливий компонент культури, в межах якого відбувалася б передача і засвоєння соціокультурного досвіду та знань. Зміст вищої освіти, як зазначається у спеціальних дослідженнях, мусить стати важливим засобом духовного, соціального і політичного розвитку суб'єкта, мати гуманістичну спрямованість і втілювати в освітній простір такі чинники, як гуманізація і гуманітаризація освіти, що спираються на гнучку систему впровадження інновацій і в навчанні, й у вихованні.

Якісні зміни змісту вищої освіти зумовили нові вимоги до професійних і особистісних якостей майбутнього фахівця. В першу чергу зростає значення тих знань, умінь і навичок, які

допоможуть йому усвідомити людський сенс, місце і роль своєї діяльності у межах суспільного цілого [1, с. 107].

Актуальність теми дослідження обумовлюється, таким чином, необхідністю докорінного оновлення змісту професійної освіти на основі пріоритету гуманістичних цінностей, здійснення педагогічного пошуку засобів реалізації завдань гуманізації та гуманітаризації професійної освіти, вдосконалення науково-методичного забезпечення підготовки фахівців нової якості у сучасному закладі вищої освіти. Проблема ця далеко не нова в педагогічній науці й практиці. Вона досліджується багатьма вченими (І. Зязюн, М. Добрускін, Н. Крилова, С. Гончаренко, Л. Кондрашова та ін.).

Особлива роль у формуванні культури майбутнього фахівця належить комплексу культурознавчих дисциплін (культурологія, українська мова професійного спрямування, філософія, політологія), як інтегратору в галузі суспільно-гуманітарних знань, що концептуально впливають на формування фахівця, його духовного потенціалу і культуру творчої позиції в суспільстві. Імпонує думка науковців, які вважають, що культурологічна парадигма здатна забезпечити формування у майбутнього фахівця непрагматичного інтересу до широкої освіченості, прагнення самостійно розвивати ціннісні орієнтації, творчу діяльність, домінуючими складовими якої є професіоналізм, висока моральність, духовна культура.

У контексті розвитку культурологічного знання змінюється погляд на культуру в цілому, окреслюються нові аспекти її дослідження. Від поняття культури, як однієї із сторін життя суспільства та особистості, культурологічна думка переходить до усвідомлення її в якості цілісної, всеохоплюючої системи норм, значень і цінностей.

Культурологічна підготовка повинна також допомогти особистості повноцінно ввійти в існуючий навколо неї світ, не втрачаючи при цьому своєї індивідуальності, неповторності. І цей світ треба шукати у власних національно-історичних, соціальних, психологічних, культурних особливостях. Саме в надрах багатой етнічної культури приховані об'єктивні закономірності історико-культурних процесів.

Тому важливим фактором педагогічного впливу на формування культури творчого потенціалу майбутнього фахівця-технолога стає українознавчий компонент, активне впровадження у навчально-виховний процес ЗВО українознавчих цінностей. Тільки зазирнувши у глибинне коріння історії, зрозумівши витоки національної філософії, духовності, культури, специфіку національного світосприйняття, сучасний студент вийде на шлях, що приведе його до найцінніших надбань гуманістичної думки свого народу, зможе гідно оцінити внесок у духовну скарбницю інших націй [1, с. 95].

Крім того, етнокультурні цінності, як зазначається у спеціальних дослідженнях, повинні базуватися на освітянських. Адже етнокультура - це не тільки мова, історія, фольклор, етнографія, традиція, народна педагогіка, мистецтво, а й національна освіта, наука. Погана освіта, по суті, не може бути національною, оскільки не вирішує завдання розвитку етносу. Якщо заради форми, політичного гасла жертвують науковістю, моральністю, художністю, то освіта не може пробудити національну самосвідомість. Формування культури творчого потенціалу майбутнього фахівця в процесі навчально-пізнавальної діяльності можливе лише на рівні особистісно орієнтованого спілкування педагогів і студентів ЗВО, основними принципами якого є:

- забезпечення співробітництва всіх об'єктів освітнього процесу;
- організація спілкування на паритетних началах;
- визнання права кожного учасника на власну позицію і думку;
- визнання кожного суб'єкта спілкування унікальною особистістю;
- відкритий вияв власних почуттів та емоційних переживань;
- взаємозв'язок виконання спільних дій.

Усе це сприятиме, на нашу думку, конструктивним особистісним змінам обох суб'єктів освітнього процесу: викладача і студента.

Як бачимо, формування культури творчого потенціалу майбутнього фахівця може розглядатися як багатоаспектна проблема, що має актуальне соціальне та наукове значення, залежить від багатьох чинників та потребує детального вивчення. Ефективність роботи в даному напрямку може бути забезпечена всією логікою побудови змісту навчального процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами та прийомами. І від того, як викладач і студент будуть враховувати їх у своїй діяльності, залежатиме рівень сформованості загальної і професійної культури студентської молоді [2, с-308].

Література:

1. Кремень В. С. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи). - К.: Грамота, 2003. - 216 с.
2. Кривий В.В., Любенко О.І. Інноваційні методики викладання у вищій школі. Філософські обрії сьогодення. Збірник наукових праць / за заг. ред. Берегової Г.Д., Рупташ Н.В. - Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018. - С.-324.

Кручаненко П.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Стратегічним завданням інформатизації сучасної освіти є активна взаємодія користувача з електронним навчальним продуктом є головною перевагою.

Питання «бути чи не бути» дистанційній освіті вже не є актуальним. У всьому світі дистанційна освіта існує, займає своє соціально-значуще місце в освітній сфері. У кінці 1997 року в 107 країнах діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість тих, хто здобув вищу освіту в системі дистанційної освіти, в 1997 р. становила близько 50 млн чоловік, у 2000 р. – 90 млн, за прогнозами у 2023 р. становитиме 120 млн чоловік [1].

Система дистанційного навчання має ряд переваг і значно розширює коло потенційних здобувачів. Дистанційна форма навчання підходить майже всім, тому що дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя.

Здобувачам і абітурієнтам пропонується програма навчання, як по спеціальностях, так і по окремих курсах. Важливо, щоб здобувач хоч би один раз на рік відвідував навчальний заклад і брав участь в стаціонарних заняттях. Деякі учбові заклади будують процес навчання на основі комп'ютерного забезпечення. Це означає, що викладач і здобувач в реальності не контактують один з одним, а отримують і передають інформацію по електронній пошті.

Відзначимо головні переваги дистанційної форми навчання:

- доступність всім верствам населення;
- відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари;
- демократичний зв'язок «викладач – здобувач»;
- комплексне програмне забезпечення;
- провідні освітні технології;
- індивідуальний процес навчання;
- гнучкі консультації.

Перспективу і вдосконалення системи дистанційного навчання в Україні складає впровадження в процес комп'ютерної і аудіо-візуальної техніки. В даний час проблему дистанційної освіти розробляють практично всі ВНЗ на території України [2].

Незважаючи на досить об'ємний перелік позитивних якостей дистанційної освіти, як і в будь-якій іншій формі навчання, в ній можна виділити кілька недоліків. Перш за все це ускладнена ідентифікація дистанційних здобувачів, оскільки на сучасному етапі розвитку технологій перевірити, хто ж саме здає екзамен досить складно. Однак, ВНЗ, які надають можливість навчання на дистанційних курсах, знайшли вихід з ситуації в обов'язковій присутності здобувача на кількох екзаменах у вищому навчальному закладі. При цьому є обов'язковим надання документів, що підтверджують особу.

Крім того, досить вагомим проблемою є низька пропускну спроможність електронної мережі під час навчальних чи екзаменаційних телеконференцій. Від цього, передовсім, страждають дистанційні здобувачі невеликих містечок України, яким, власне, найбільше підходить дистанційне навчання через географічну віддаленість від наукових осередків.

Серед важливих недоліків дистанційної форми освіти варто також виділити недостатній безпосередній контакт між викладачем та дистанційним здобувачем через надзвичайну професійну завантаженість вітчизняних педагогів. Здобувачі закордонних дистанційних курсів можуть отримувати відповіді на свої листи вже через кілька годин, оскільки викладачів в країнах зі значним досвідом впровадження дистанційного навчання набагато більше, ніж здобувачів. На жаль, в Україні склалася протилежна ситуація – бажаючих отримати дистанційну освіту у нас багато, а досвідчених викладачів, знайомих з новітніми технологіями дистанційного спілкування, обмаль.

У той же час ситуація з дистанційною освітою в Україні змінюється. Для подальшого розвитку ринку освітніх послуг, вирішення низки соціальних проблем, реального впровадження дистанційної освіти у вітчизняну освіту необхідно [4]:

- осмислення на державному рівні, органами управління освітою, керівництвом та професорсько-викладацьким складом навчальних закладів, широкими педагогічними спільнотами доцільності й об'єктивної необхідності та можливості впровадження дистанційного навчання у вітчизняну освіту;

- створення науково обґрунтованої системи освіти та умов, що забезпечать її стійке функціонування та подальший розвиток. Для запобігання кон'юнктурних підходів та помилок минулого (програмоване навчання тощо) необхідно з самого початку надати системі соціально-педагогічну спрямованість;

- використовуючи існуючі та новостворені телекомунікаційні мережі доцільно, насамперед, прискореними темпами формувати у Web-середовищі систематизований вітчизняний освітній простір як інформаційну основу розгортання повномасштабної системи дистанційної освіти;

- з урахуванням нових функцій викладача та особливостей навчання в системі дистанційної освіти забезпечити підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів для дистанційного навчання, насамперед в галузі застосування у навчанні телекомунікаційних мереж та інформаційних технологій.

Отже, дистанційне навчання є досить новим явищем в Україні, та воно швидко розповсюджується серед вітчизняних ВНЗ. Серед великої кількості переваг у нашій країні воно зіткнулося з низкою проблем, адже новітні технології не є досконалими та рівень викладачів не забезпечують швидке освоєння та користування цим ресурсом. Дистанційна освіта в Україні повинна переймати досвід європейських країн для швидкого його розвитку та реформування.

Література:

1. Татарчук Г.М. Институционализация дистанционного обучения: социологический аспект. Образование. 2000. № 1. С. 63-72.
2. Переваги дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forest.lviv.ua/statti/distance.html>.
3. Проблеми впровадження дистанційної освіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://edu.minfin.gov.ua/LearningProcess/RemoteEducation/Pages>.

Кучеренко А.А.

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», м. Херсон, Україна

ІННОВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Сьогодні в Україні проходить освітня реформа, яка виводить на новий організаційний та концептуальний рівень заклади загальної середньої освіти щодо втілення та практичної реалізації стратегії сучасного суспільного розвитку та впровадження Державного стандарту базової середньої освіти.

У вересні 2020 року Кабінетом Міністрів України затверджено Державний стандарт базової середньої освіти. Цей документ визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів на рівні базової середньої освіти, загальний обсяг їх навчального навантаження, розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст базової середньої освіти [1].

Реалізація нового змісту навчання на рівні базової середньої освіти має здійснюватися з урахуванням принципу наступності та перспективності з напрацюванням початкової ланки освіти. Це зумовлює передусім змістово-результативної узгодженості в усіх освітніх галузях із передбачування складності процесу адаптації випускників початкової школи до навчання у 5 класі [2].

Метою громадянської та історичної освітньої галузі є розвиток особистості учня через осмислення минулого, сучасного та зв'язків між ними, взаємодії між глобальними, загальноукраїнськими і локальними процесами; формування ідентичності громадянина України, його активної громадянської позиції на засадах демократії, патріотизму, поваги до прав і свобод людини, визнання цінності верховенства права та нетерпимості до корупції.

Тому сьогодні розроблені модельні навчальні програми, які продовжують заданий Державним стандартом формат освіти. Зокрема для освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» Міністерством освіти і науки України рекомендовано 9 модельних навчальних програм:

- Вступ до історії України та громадянської освіти 5 кл. (Гісем О.В., Мартинюк О.О.)
- Вступ до історії України та громадянської освіти 5 кл. Бакка Т.В., Желіба О.В. та ін.)
- Вступ до історії України та громадянської освіти 5 кл. (Бурлака О.В., Власова Н.С. та ін.)
- Вступ до історії України та громадянської освіти 5 кл. (Желіба О.В., Мокрогуз О.П.)
- Досліджуємо історію і суспільство (інтегрований курс) 5-6 кл. (Васильків І.Д., Димій І.С., Шеремета Р.В.)
- Досліджуємо історію і суспільство 5-6 кл. (інтегрований курс) (Пометун О.І., Ремех Т.О.)
- Історія України, Всесвітня історія 6 кл. (Піскарьова І.О., Бурлака О.В.)
- Україна і світ, вступ до історії та громадянської освіти 5-6 кл. (інтегрований курс) (Кафтан М.В., Козорог О.Г. та ін.)

- Україна і світ, вступ до історії та громадянської освіти 5-6 кл. (інтегрований курс) (Власова т.В.С., Желіба О.В. та ін.) [3].

Всі модельні програми мають однакову структуру: 1. Вступна частина – пояснювальна записка, в якій визначено основні положення щодо ролі та значення предмета або інтегрованого курсу: його мету, завдання, принципи, пріоритети викладання, структуру, шляхи реалізації програми та особливості організації освітнього процесу. 2. Основна частина, у якій викладено орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів та учениць за роками навчання, пропонується зміст предмета або інтегрованого курсу та види навчальної діяльності. 3. Прикінцеву частину додають за потреби. У ній можуть бути запропоновані форми оцінювання результатів навчання, використання засобів навчання, додаткові компоненти тощо. Темі програм перегукуються але акценти розставляють своєрідно, в залежності від авторського колективу.

Отже, модельні навчальні програми надають можливість розібратися із складністю завдань історичної освіти пропедевтичного курсу, а оскільки розвиток історичної свідомості дитини – це завдання на тривалу перспективу, то розпочинати його втілення потрібно в ранньому віці, а значить, відповідно до природи дитини та її вікових можливостей.

Література:

1. Державний стандарт базової середньої освіти від 30 вер. 2020 р. № 898. URL: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 29.10.2021).
2. Про реалізацію інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»: наказ міністерства освіти і науки України від 02 лип. 2021 р. № 406. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/21.04/Nakaz_406_02_04_2021.pdf (дата звернення: 29.10.2021).
3. Модельні навчальні програми для 5-9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 29.10.2021).

Лень Т.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

САМОВИЗНАЧЕННЯ: ВИКЛИК ТРИВАЛІСТЮ В ЖИТТЯ

Вимоги сьогодення ставлять людину у вкрай невизначену ситуацію з обранням майбутньої професії, сфери зайнятості взагалі.

Це пов'язано з нестабільною економічною ситуацією, прискореною трансформацією навколишнього середовища тощо.

На думку експертів, у найближчій перспективі найуспішнішими на ринку праці будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями [3].

Нині затребуваним стає фахівець, спроможний швидко і, що важливо, ефективно орієнтуватися у перемінному професійному середовищі, адаптуватися до нових умов та обставин, бути мобільним.

У довідникових джерелах мобільність розглядається як "рухливість, здатність швидко орієнтуватися в ситуації, знаходити потрібні форми діяльності" [1, с. 682].

Вітчизняні й зарубіжні науковці однак у тлумаченні мобільності як процесу руху, переходу особистості з однієї соціальної позиції до іншої, зумовлений її властивостями, здібностями і професіоналізмом, здатності швидко виконувати певні завдання.

Зазначемо, що від 30-х років ХХ століття різні аспекти професійної мобільності активно досліджували зарубіжні науковці (П. Сорокін, О. Дункан, Л. Горюнова, Є. Іванченко, Б. Ігошев, Ю. Калиновський, С. Капліна, О. Нікітіна та інші). Серед українських науковців, які досліджували проблему формування професійної мобільності, можемо виділити Н. Брижак, Є. Іванченко, Р. Пріма, Л. Сушенцева, І. Хом'юк, І. Шпекторенко, Ю. Клименко та інші.

На початку ХХІ століття феномен професійної мобільності став актуальним об'єктом педагогічного дослідження.

Це пов'язано з ухваленням Європейською Радою Резолюції щодо навчання упродовж життя 27 червня 2002 року [2]. У вказаному документі пріоритетним визначено потребу й завдання формування "нових базових умінь", охоплення навчанням періоду від дошкільного до пенсійного віку [2, с. 320].

Зрозуміло, що це сприятиме розвитку здатності особистості адаптуватися до змін, підвищить її мобільність і конкурентоспроможність на ринку праці.

Аналіз філософської, соціологічної, психологічної та педагогічної літератури, присвяченої проблемам професійного самовизначення, дає змогу зробити висновок про те, що поняття "самовизначення" багато авторів пов'язують із процесами "пошуку себе", "відкриття Я", "усвідомлення Я" тощо.

Одним з пріоритетних чинників стає безперервна освіта як умова становлення людини. Для визначення категорії безперервної освіти використовується ряд термінів. У сучасній літературі можна зустріти такі стійкі сполучення, як "освіта дорослих" (adult education); "продовжена освіта" (continuing education); "подальша освіта" (further education); "відновлювана освіта" (recurrent education) як освіта протягом всього життя шляхом чергування навчання з іншими видами діяльності, головним чином з роботою; "перманентна освіта" (permanent education); "освіта протягом життя" (lifelong education); "навчання протягом життя" (lifelong learning - LLL) [4].

У кожному з цих термінів зроблено акцент на певній стороні явища, але загальною є ідея довічної незавершеності освіти для дорослої людини.

Для сприйняття пересічною людиною постійного пошуку себе через навчання дуже часто сприймається як особиста трагедія та відчуття невлаштованості. Це пов'язано з нормами, зазвичай нав'язаними суспільством, які вказують людині, як себе правильно поводити, за якими критеріями обирати професію, скільки потрібно вчитися. Але, слід пам'ятати, що реальність може не відповідати нав'язаному образу.

Отже, кожному потрібно визначитися: чи є проблемою довічний пошук себе, чи це - запорука розвитку, мобільності особистості, конкурентоспроможності на ринку праці в його розмаїтті.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с
2. Локшина О. І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : теорія і практика (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) : монографія / О. І. Локшина. – К. : Богданова А. М., 2009. – 404 с.
3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року : розпорядження Кабінету

Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>.

4. Why did the Report change the indicators for measuring education and income in 2010? [Electronic resource] // United Nations Development Programme. – Mode of access: <http://hdr.undp.org/en/content/why-did-report-change-indicators-measuri...>

Літвінчук С.Б.

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Кардинальні зміни, які сьогодні відбуваються в аграрному секторі економіки України, вимагають відповідного кадрового забезпечення, вдосконалення професійного рівня підготовки майбутніх інженерів-механіків в аграрних закладах освіти в умовах економічних викликів.

Завдання професійної підготовки та розробки моделі майбутнього спеціаліста розглядають І.А. Зязюн, Л.Г. Коваль, Н.Г. Ничкало, З.О. Решетова, Н.А.Селезньова, Н.Ф. Тализіна, М.І. Шкіль.

Професія людини є джерелом її матеріальної підтримки, суспільства, інструментом чітких дій людини; оволодіння професійними знаннями, є суспільним і культурним обов'язком людини; професія становить особисту цінність індивіда; професія та праця для індивіда є сенсом життя і розвитку; вона дає шанс для самореалізації особистості людини; може виступати у формі вираження гордості та самоповаги; професія людини визначає її місце у поділі праці [1, с.23].

Мета дослідження - за результатами дослідження закономірностей розвитку сучасного аграрного виробництва та розробки завдань й аналізу деяких питань теорії навчання, професійної підготовки майбутніх фахівців аграрних закладів освіти, виділено необхідні провідні напрями формування професійних якостей майбутніх фахівців-аграріїв України в умовах економічних викликів.

Нові умови сільськогосподарського виробництва, прогресивні технології, нові машини та технічні комплекси вимагають формування відповідних знань, умінь та навичок майбутніх фахівців-аграріїв, висувають високі вимоги до їх кваліфікації. На думку вчених, факторами, які детермінують зміни в підготовці здобувачів вищої освіти в аграрних закладах освіти, є :

- швидка плінність наукових знань, яка примушує спеціаліста постійно поповнювати свій професійно-теоретичний потенціал;
- здатність спеціаліста адаптуватися до швидко змінюваних виробничих умов, творча, перетворювальна спрямованість його професійної діяльності;
- інтеграційні процеси в науці, які вимагають від спеціаліста умінь працювати в суміжних галузях; [1, с. 128].

Орієнтуючись на доробки педагогів з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців в аграрних закладах освіти, власні дослідження, вважаємо за доцільне проаналізувати основні складові професійної підготовки студентів в аграрних закладах освіти.

Предметно-циклова побудова процесу навчання у вищих аграрних навчальних закладах забезпечує глибокі теоретичні знання, але їй притаманна відповідна дидактична обмеженість: кожна дисципліна розглядає сутність майбутньої професії однобічно. Тому основою комплексного підходу до питання підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю в сучасних умовах є посилення міжпредметних зв'язків, інтеграція загальнонаукових, технічних і спеціальних знань. Такий підхід, на нашу думку, дозволяє:

1) *реалізувати в конкретній формі системні заходи щодо управління якістю підготовки майбутніх спеціалістів;*

2) *оптимізувати зміст навчання так, щоб усунути дублювання одних і посилити вивчення інших питань, що мають значення для професійної діяльності майбутніх спеціалістів-аграріїв;*

3) *забезпечити наступність у навчанні: узгодити в часі вивчення різних дисциплін так, щоб теоретичні та практичні знання, одержані у процесі вивчення однієї дисципліни, використовувались при вивченні іншої;*

4) *забезпечити послідовний і неперервний розвиток наукового світосприймання, логічного та технічного мислення, творчих здібностей, наукового світогляду студентів;*

5) *здійснювати єдність вимог до термінології, стандартів, до методики досліджень, до формування технічних знань, умінь і навиків.*

У процесі професійної підготовки студентів вирішуються протиріччя між станом сучасного сільськогосподарського виробництва і змістом навчання в аграрних навчальних закладах, який не завжди відповідає вимогам, котрі ставить перед майбутнім спеціалістом утвердження нових економічних відносин на селі.

Нові педагогічні технології повинні забезпечувати врахування постійно змінюваних умов сільськогосподарського виробництва. Майбутній спеціаліст повинен легко адаптуватися в нових виробничих умовах. Існуючий негативний фактор професійної підготовки – масовий випуск спеціалістів був пов'язаний, по-перше, з бажанням підготувати спеціаліста “на все життя”, а по-друге, підготувати “вузького” спеціаліста. Навчити одразу “всьому”, що необхідно на практиці, неможливо, оскільки період зміни поколінь техніки і технологій наближається до тривалості навчання, а отримані знання застарівають раніше, ніж їх можна використати на практиці. Підготовка “вузьких” спеціалістів також не виправдовує себе, тому що швидкий розвиток виробничих технологій вимагає постійного оволодіння новими спеціальностями, засвоєння нових фундаментальних і професійних знань.

Позитивний досвід організацій навчального процесу накопичений аграрною освітою США. У наукових дослідженнях Ллойда Фіпса та Едварда Осборна вказується, що професійна аграрна освіта США організовується за шістьма напрямками (програмами): агробізнес, сільськогосподарські виробничі процеси, сільськогосподарська техніка, садівництво, сільськогосподарські ресурси і лісництво, переробка сільськогосподарської продукції. Окремі напрями (програми) реалізуються за 5 курсами – від таких, що направляють студентів на вивчення тієї чи іншої програми і до курсів перепідготовки. Гнучкість організації навчання дозволяє студентам визначитися з напрямом. Причому, навіть при переході з однієї програми на іншу існує механізм зарахування кредитів, які отримав студент у процесі навчання на попередньому напрямку. Такий підхід дозволяє студентам професійно зорієнтуватися на вивченні тих програм, які найбільше відповідають їх професійним покликанням, і спонукає педагогічну громадськість до постійного пошуку відповідності між реальним змістом навчання і прогресуючим характером сільськогосподарського виробництва [2].

Нові вимоги, які висуває нинішня економічна ситуація в країні до спеціалістів, що зайняті у сфері агропромислового виробництва, не зводяться лише до рівня освіченості. Якщо раніше від технічних працівників аграрного спрямування вимагалися виробничо-технічні знання, то нині є потреба також в наявності якостей організатора і керівника.

Отже, потреба підвищення ефективності навчального процесу у вищих аграрних навчальних закладах України, врахування суспільних, соціально-економічних і культурних змін, що проходять у країні, зміна пріоритетів науки і освіти як головних умов відродження української державності переростає в загальнодержавну проблему. Для її розв'язання, як свідчить проведений аналіз, навчальний процес у вищих аграрних закладах освіти повинен здійснювати підготовку такого

фахівця, який здатний самостійно, творчо мислити, володіти ґрунтовними професійними знаннями, вміннями, навичками, прийомами і методами впровадження передових технологій, мати організаторські здібності та сформовані особистісні якості, важливі для роботи у сфері аграрного виробництва. Такий підхід дозволить повніше реалізувати інтелектуальний потенціал здобувачів вищої освіти, задовольнити вимоги особистості і суспільства до освіти, створити умови для ефективної перебудови системи неперервної освіти за умов модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного сектору України в умовах економічних викликів.

Список використаної літератури:

1. Чарнецькі К. Психологія професійного розвитку особистості: Автореф. Дис. ...д-ра психол. наук : 19.00.07 / Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2004. – 48 с.
2. Linhartova U. Problemy aktivace a motivace socialnim uceni privychovnem procesu // Pedagogika S8. Pd. Institutu v Praze. – 2006. – № 6. – P. 706-721.

Лишевська В.М.

Херсонського державного аграрно-економічний університету, м. Херсон, Україна

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ САМООСВІТИ

У Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року зазначається, що інформатизація професійно-технічної освіти, формування та впровадження інформаційного освітнього середовища, розробка педагогічних програмних засобів, створення систем дистанційної освіти та забезпечення доступу до світових інформаційних ресурсів є важливою умовою її модернізації [3].

Стрімкий розвиток сприяє модернізації сучасної системи освіти. Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню здобувачами необхідної інформації для використання у практичній діяльності [1].

Питаннями впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій у вищій школі займається багато науковців, зокрема: А.Андрєєв, Т.Вахрушева, М.Загірняк, В.Кухаренко, Є.Полат, А.Хуторський, І.Козубовська, О.Рибалко, Є.Долинський, М.Бухаркіна, Я.Ваграменко, В.Вержбіцький, К.Верішко, В.Каймін, В.Солдаткін, Н.Сиротенко, Н.Корсунська, О.Скубашевська В.Осадчий та інші.

Дистанційне навчання набуло широкого поширення у багатьох країнах світу і з кожним роком його популярність стрімко зростає. Наприклад, у США та Канаді як альтернативу традиційному навчанню створено віртуальні університети, де кожен здобувач може отримати освіту за основними дистанційними курсами на базі будь якого університету. В Європі створено відкриті університети дистанційної освіти, тобто група навчальних закладів, які реалізують дистанційні програми. Методики такого навчання передбачають застосування нових інформаційних технологій, які включають супутникове телебачення, комп'ютерні мережі, тощо.

Дистанційне навчання розглядається науковцями як форма організації освіти, коли здобувачі віддалені від викладача у просторі і часі, але можуть підтримувати діалог за допомогою засобів комунікації. Надання доступу до навчальних матеріалів, рекомендацій щодо роботи з ними відбувається у зручному місці та у зручний час. Це дозволяє знизити кількість аудиторних занять у загальному навантаженні здобувача і звільнити час для більш активної самостійної роботи, забезпечити індивідуалізацію навчання.

Така організація процесу навчання припускає дещо інший підхід до навчання, зокрема: самостійність пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації, самоорганізацію й самоконтроль.

Відмінність дистанційного навчання від традиційного в тому, що дистанційне навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектні роботи, тренінги та інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями.

Суттєво змінюється в цьому навчальному процесі і роль викладача. На нього покладаються такі функції, як координування пізнавального процесу, коригування курсу, що вивчається, консультування слухачів під час впорядкування індивідуального навчального плану, керування їхніми навчальними проектами тощо. Він допомагає студентам у їхньому професійному самовизначенні.

Якщо розглянути особливості дистанційної освіти з погляду комунікацій між викладачем і здобувачем, то можна визначити такі її характерні риси:

- самоосвіта як основа дистанційного навчання, що передбачає само мотивацію здобувача щодо власного навчання, а також певний рівень самоорганізації особистості;

- спілкування викладача і слухача за принципом «один до одного», що відповідає за формою і змістом індивідуальній консультації;

- спілкування і взаємодія «один до одного» не виключає взаємодії «одного до багатьох», оскільки викладач, відповідно до заздалегідь складеного графіка, працює відразу з безліччю здобувачами. Така форма взаємодії нагадує традиційне навчання в аудиторіях;

- взаємодія «багатьох до багатьох» означає, що можливе одночасне спілкування безлічі здобувачів, які обмінюються між собою досвідом і враженнями.

Електронні навчальні курси є раціональними:

- розширюють можливості традиційного навчання;

- роблять навчальний процес більш різноманітним;

- дозволяють підвищити ефективність самостійної роботи здобувачів, рівень мотивації до навчання, стимулювати розвиток їх інтелектуального потенціалу;

- автоматизувати процес контролю та оцінювання здобутків здобувачів.

Виходячи з цього, дистанційне навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням: передові освітні технології, доступність джерел інформації, індивідуалізація навчання, зручна система консультування, демократичні стосунки між здобувачем і викладачем, зручний графік та місце роботи [2].

Висновок. Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо здобувач не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість.

Література:

1. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / *Освітній портал* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html/>.

2. Долинський Є.В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*: Збірник наукових праць. Вип.42. За заг. ред. проф. Матвієнко О.В.К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. С. 202-207.

3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : *Указ Президента України* від 25.06.2013 № 344/2013. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

4. Осадчий В.В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи. *Педагогічний процес: теорія і практика* : Збірник наук. праць. К. : Видавництво П/П «ЕКМО», 2009. Вип. 2.С.190-207.

Любенко О.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

СЬОГОДЕННЯ СТУДЕНТІВ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ. ЩО ЇХ ТУРБУЄ?

Розвиток особистості здобувача вищої освіти є результатом його навчання та виховання, але ж при цьому не можна ігнорувати не менш логічні аргументи, які мають дискусійний характер, актуалізацією особистості студента, особливо в позаурочний час, коли студент виходить із стану пасивного об'єкта, якому адресуються знання і настанови від викладачів, і стає активним суб'єктом діяльності, характер і змісту його діяльності впливає на розвиток особистості. Від актуалізації особистості, вмотивованої до здобуття конкурентоспроможної компетентності, залежить і саморозвиток, вплив соціокультурного середовища особливо цінностей, які в ньому сповідаються, соціокультурних комунікацій, які студенти здійснюють, референтних груп і суб'єктів, суспільного контексту, глобального інформаційного простору та інших чинників, які впливають на розвиток особистості.

За останні два роки студентське життя кардинально змінилася, більшість занять проходять в онлайн режимі, з власних спостережень навчатися онлайн не так і складно, адже більшість студентів уже свідомо розуміють, що і навіщо вони вивчають, їх не потрібно контролювати щодо виконання певних завдання, вони самостійно визначає коли зробити те чи інше поставлене завдання.

Під час опитування студентів Херсонського державного аграрно-економічного університету чи подобається їм навчатися в режимі онлайн, 70 % респондентів відповіли, що їм не подобається дистанційне навчатися, ніщо не може замінити живого спілкування, проте в час пандемії вони заради збереження здоров'я і життя один одного змушені шукати переваги.

Студентам старшокурсникам дистанційне навчання подобається (92 % респондентів), адже більшість із них уже працюють, а так легше поєднувати навчання, науку і професійний досвід. Студентам першокурсникам важче, вони ще не встигли познайомитися, зрозуміти відмінності між школою та університетом, відчуті смак справжнього студентського життя, саме успішна адаптація першокурсників до життя та навчання у вищому навчальному закладі є підґрунтям подальшого розвитку кожного студента як особистості та майбутнього фахівця, тому на перших етапах студентського життя в університеті створені всі необхідні комфортні умови для соціальної адаптації першокурсників.

В університеті на базі кафедри загальноєкономічної підготовки працює психологічна служба, куди студенти можуть звернутися з будь-якими питаннями, їх вислухає професійний психолог, і разом зі студентом обговорить, що робити і як робити у конкретній ситуації.

Робота куратора – одна з найголовніших складових організації якісного проходження навчально-виховного процесу в університеті. У процесі роботи куратора виникає безліч запитань, на які потрібно давати відповідь та знаходити шляхи вирішення тих чи інших питань якнайшвидше, тому що за кожним з них особистість. На куратора покладається відповідальне завдання бути першим радником і наставником, через його світосприйняття і вчинки змінюється бачення студента, саме від нього багато в чому залежить, яка атмосфера пануватиме в академічній групі, які стосунки складуться між студентами, як буде формуватися їхнє особистісне ставлення до навчання і не тільки.

Що хвилює сучасних студентів? Саме на це питання їй допомогли відповісти куратори за результатами власних спостережень.

Понад 85 % респондентів хвилює подальше їх працевлаштування, доступ до перспективних та з високою заробітною платнею робіт; 15 % переживають через соціальну нерівність; 60 % – доступ до якісного житла; 20 % турбують кліматичні зміни; 15 % – доступ до якісної медичної допомоги. 65% опитуваних вважають, що вища освіта – це запорука успіху та простір для соціалізації, пошуку майбутніх партнерів та друзів. На питання чи подобається вам навчатися в університеті понад 92% відповіли «так».

«Мені багато чого запам'яталось, і посвята в студенти, і Зимовий Університетський Бал, і День Вишиванки, і перші пари, і свята, і час, який я провела зі своїми однокурсниками, у мене зараз багато друзів, з якими я можу проводити дозвілля» – пише в коментарях студентка економічного факультету.

Таких моментів дуже багато, і перелічувати ми їх не будемо, лише скажемо, що Херсонський державний аграрно-економічний університет живе, а не існує, з кожним роком покращується матеріально-технічна база, створюється належна якісна підготовка майбутніх фахівців до професійної діяльності та створюються сприятливі умови для розкриття можливостей, здібностей кожного із студентів.

Освітній процес вищого навчального закладу відбувається безпосередньо в соціокультурному середовищі, яке є могутнім фактором, що впливає на виховну діяльність закладу, університет виховує студента в нових умовах, що дає змогу залучити індивіда до участі в суспільному житті, навчає його розумінню культури, поведінки в колективах, самоствердженню себе.

Лясковець О.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ЯК ПОКАЗНИК ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧА

Метод проектів виник у 20-ті роки ХХ століття США. Цей метод іноді називали методом проблем, і ідею виникнення цього пов'язували з ідеями, розробленими американським філософом педагогом Дж. Дьюї, і навіть його учнем В.Х. Кілпатріком. Ці ідеї вважаються гуманістичним напрямом філософії та освіти. Дж. Дьюї пропонував використовувати активну основу навчальному процесі, тобто. доцільну діяльність учня. Така діяльність могла виникнути у тому випадку, якщо учень виявляв інтерес саме до цієї галузі знання. Якщо є інтерес, є самостійна діяльність, а

завдання самотужки не вирішити, то, значить, треба об'єднати зусилля для загального успіху у вирішенні завдання. У такий спосіб і виникає проектна справа.

Метод проектів нині визнано однією з найефективніших методів навчання майбутніх фахівців як фундаментальним знанням, а й практичним навичкам. За виконання проекту, навіть маленького, в учнів виникає мотивація, інтерес до вивчення всіх аспектів цієї роботи. Стимулювання найкращого виконання проекту супроводжується можливістю багато зробити самостійно. Учні завжди цінують свободу у виборі підходу до навчання. Фундаментальні знання стають необхідними під час підготовки робіт із проекту, практичні навички треба напрацьовувати під час виконання проекту. Якщо дотримано балансу теорії та практики, то в результаті можна отримати бажаний результат – компетентного фахівця.

В Україні проектний метод як форму навчання також розглядали на початку ХХ століття практично одночасно з американськими вченими. 1905 р. під керівництвом педагога С.Т. Шацького невелика група освітян намагалася активно використовувати метод проектів у навчальному процесі. За радянської влади ці ідеї стали досить широко впроваджуватись у шкільний навчальний процес, але недостатньо продумано та послідовно. У Бельгії, Бразилії, Великобританії, Німеччині, Ізраїлі, Італії, Нідерландах, США, Фінляндії та багатьох інших країнах метод проектів Дж. Дьюї та його ідеї широко поширилися та стали популярними за рахунок раціонального поєднання фундаментальних знань та їх практичного застосування для вирішення конкретних проблем.

Розвиток пізнання та критичного мислення, самостійного вибору варіанта вирішення поставленої задачі, пошук та аналіз необхідної інформації є основою методу проектів.

Самостійну роботу учнів, як індивідуальну, і спільну, виконувану у визначений термін, завжди націлений метод проектів. Передбачається, що з боку викладача буде використано різноманітні методи та засоби навчання, які дозволять учням інтегрувати знання з різних галузей науки та техніки, а також освоїти багато методів наукової та технічної творчості. Результати виконаних проектів мають бути «відчутними».

Одним із показників високої кваліфікації викладача слід вважати використання у навчальному процесі методу проектів, а також методу групового навчання. Недарма ці методи вважаються технологіями ХХІ ст. Опанування цими педагогічними технологіями дозволяє підготувати студента закладу вищої освіти, який усвідомлює, як можна адаптуватися до умов навколишнього світу, що стрімко змінюються.

Для виконання проекту потрібне дотримання деяких вимог. Перед початком робіт слід переконатися, що обрана проблема важлива і важлива для досліджень, для творчих пошуків. Передбачувані результати роботи матимуть помітну теоретичну складову, а практичні результати обов'язково будуть пізнавані та значущі. У процесі виконання проекту будуть максимально задіяні учні, причому, як індивідуальна, так і спільна самостійна робота кожного і всіх разом. Підготовка проекту вимагає попереднього плану робіт та послідовності етапів із зазначенням термінів виконання кожного з намічених етапів. Як дослідницькі методи можливе використання методів наукової чи технічної творчості, наприклад, методу «мозкового штурму», організації круглих столів, статистичних методів. Протягом усього часу виконання проекту необхідно організовано обговорювати методи дослідження, використання тих чи інших творчих методів, отримані дані та проводити їхній аналіз. Завершення проекту передбачає не лише написання звіту, а й одержання думок експертів щодо виконаної роботи. Результати виконаних проектів можуть бути оформлені у вигляді паперового звіту, але відеофільму, альбому, комп'ютерної газети або іншими способами.

Метод проектів, навчання у співпраці (cooperative learning) знайшли стала вельми поширеною у різних країнах, з допомогою значимості результатів застосування цих проектів для соціальної сфери життя. Після навчання з використанням таких методів учні набувають

компетенції, необхідні для роботи у різних галузях економіки. Вони вміють самостійно знаходити інформацію, осмислювати та аналізувати її, вибирати оптимальні варіанти її використання залежно від проблеми, що вирішується. Учні в результаті роботи за методом проектів набувають комунікативних компетенцій, навчаються виконувати різні соціальні ролі, які можуть їм зустрітися у трудовій діяльності, а також навчаються терпіння та толерантності при взаємодії з представниками абсолютно протилежних поглядів.

Важливу роль відіграє особистісно-орієнтоване навчання, у якому найважливішим визнається особистість учня, її самобутність, самоцінність. Спочатку необхідно розкрити суб'єктний досвід кожного учня, а потім узгодити його з тим змістом освіти, який пропонується учню. Традиційна філософія освіти соціально-педагогічну модель розвитку особистості розкриває як заданий ззовні зразок, зразок пізнавальної діяльності учня. Особистісно-орієнтоване навчання, особистісно-орієнтована педагогіка визнають першість унікальності суб'єктного досвіду самого учня, у тому числі досвіду пізнання, що є джерелом його індивідуальної життєдіяльності, і тим самим визнають головною фігурою освітнього процесу саме учня.

Слід зазначити, що традиційна педагогіка як своє пріоритетне завдання завжди висувала як мету розвиток особистості і в цьому сенсі була особистісно-орієнтованою.

Існуючі моделі особистісно-орієнтованої педагогіки включають (Якиманська І.С.) три підходи: соціально-педагогічний, предметно-дидактичний, психологічний [3].

З погляду психології, необхідний облік відмінностей у пізнавальні здібності учнів. Цим визначається психологічний підхід особистісно-орієнтованої педагогіки. Згадані відмінності є складне психологічне освіту, яке зумовлено і генетикою, і анатомо-фізіологічними причинами, і соціальними чинниками. З пізнавальними здібностями безпосередньо пов'язана навчання, тобто, вона є індивідуальною здатністю до засвоєння знань.

Співвідношення навчання і вчення складно розрізнити, які зв'язок можна виявити, якщо знайти одиницю аналізу. Такою одиницею є засвоєння. Для цього терміна існують дві різні сторони: результативна та процесуальна. Результативна сторона засвоєння, практично кількісна, може бути визначена за набутими у процесі компетенціям. Як правило, засвоєння бажаних і заданих компетенцій може бути проконтрольовано за допомогою розроблених засобів контролю. Процесуальна сторона засвоєння збігається з особистісним ставленням учня до компетенцій і досвіду використання засобів діяльності.

Література:

1. Варнавська І.В. Проблеми формування комунікативної компетентності здобувачів економічних спеціальностей. *Український педагогічний журнал*. 2021. №3. С.116-121.
2. Професійна освіта: Словник: навч. посібник / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с.
3. Якиманская И. С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе. Москва: Сентябрь, 2000. 176 с.

Макухіна С. В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

СПЕЦИФІКА ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Сучасному конкурентному фахівцю у сфері туризму необхідний високий рівень навички іншомовного спілкування для успішної професійної діяльності. Тому в процесі навчання важливо правильно сформувати іншомовну комунікативну компетенцію майбутніх представників сфери

туризму. Формування професійних іншомовних компетенцій у майбутніх фахівців, які отримують спеціалізацію у сфері туризму, передбачає обов'язкове включення до процесу освіти вичерпного знайомства з історією та особливостями свого регіону.

Фахівець сфери туризму повинен вміти застосувати у своїй практиці найсучасніші способи та методи познайомити іноземного відвідувача зі своїм регіоном, надати різнобічну, об'єктивну та актуальну інформацію. Професіонал має вміти узгоджувати свої дії із завданнями та викликами сучасного туристичного бізнесу, який постійно розвивається на тлі глобалізації культур.

Сфера туризму – це та галузь, що потребує висококваліфікованих фахівців кардинально оновленого типу. Фахівець такого профілю повинен бути людиною з різнобічним гуманістичним і гуманітарним мисленням, здібним до самореалізації та саморозвитку, з чітко сформованою мовленнєвою культурою та етикою комунікативної поведінки.

Оволодіння іноземними мовами – тривалий процес, важлива передумова особистих, культурних, професійних та економічних контактів. Ефективна іншомовна підготовка фахівців / майбутніх фахівців сфери туризму вимагає якісно нових підходів до змістової та організаційно-методичної сторін лінгводидактичної діяльності. При цьому не викликає сумніву, що основним, методичним принципом навчання іноземної мови має залишатися принцип комунікативності. Комунікативний підхід особливо актуальний у підготовці спеціалістів для туристичної галузі, оскільки він полягає у створенні таких ситуацій, що є максимально наближеними до особливостей реального процесу комунікації. Це дає змогу цілеспрямовано розвивати необхідні навички та вміння, практикувати використання мовних форм та мовленнєвих зразків для потреб професійної діяльності. Основні чинники розвитку комунікацій в системах «турфірма-турист» і «турист-турист» потрібно розділити на такі групи: 1) культурні (мовне середовище, підприємницька культура); 2) соціальні (вікові групи, рівень освіти); 3) інституціональні (формально встановлені правила та неформальні традиції); 4) інфраструктура (спеціальні інформаційні системи).

Характер і канали комунікації в туризмі істотно залежать від виду туризму за його цільовим призначенням, що визначає зміст інформації, що передається. Це стосується практично всіх видів туризму, наприклад, подійного, лікувально-оздоровчого, освітнього, паломницького, пригодницького туризму. З точки зору турфірми комунікація визначається маркетинговою політикою, з точки зору туриста вона важлива, тому що дає можливість оптимально реалізувати свої цілі.

Ще однією сферою, де комунікація є принципово важливою, є туристична освіта. Комунікація є частиною основи освітнього процесу і, відповідно, стає педагогічною проблемою з точки зору передачі знань. Освітня комунікація в сфері туризму набуває специфіки, виходячи зі змісту курсів, де наявні історичні, культурні знання, спеціальні компетенції, а також з багатомовної підготовки.

Важливість комунікації в туристичному процесі породжує необхідність відповідних інновацій в діяльності турфірм, туроператорів, готельного та ресторанного бізнесу, транспортних підприємств. Це, перш за все, організаційні і маркетингові інновації. При цьому, частина може бути пов'язана з новим використанням ІТ, тобто інформаційні інновації, які в сучасній науці практично не розглянуті. Такі інновації можуть стосуватися: розробки веб-сайтів як каналів передачі інформації, баз даних, пошукових програм, механізмів комунікації через Інтернет і телефонний зв'язок. У плані комунікації в туризмі інновації стосуються підвищення активності туристів, поширення нових практик і розвитку туристичної інфраструктури, до якої також відносяться інформаційні засоби. Комунікація є складовою не тільки туризму як процесу, але і туристичного продукту, забезпечуючи реалізацію всіх його компонентів.

Таким чином, визначено, що формування професійної іншомовної компетентності фахівців сфери туризму в процесі фахової підготовки є однією з найактуальніших проблем сучасної освіти.

З метою підвищення рівня освіченості, готовності до професійного іншомовного спілкування та конкурентноспроможності фахівця сфери туризму необхідна імплементація новітніх технік, зокрема: інформаційно-комп'ютерних технологій і засобів навчання, активних методів навчання (кейсів, проектів, презентацій), а також залучати сучасних студентів до академічної мобільності з метою отримання міжнародного досвіду.

Література:

1. Бондар Н. Д. Формування ключових компетентностей майбутніх менеджерів сфери туризму в процесі вивчення гуманітарних дисциплін: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Бондар Наталія Дмитрівна – В., 2016. – 262 с.
2. Галицька М. М. Формування у студентів вищих навчальних закладів сфери туризму готовності до іншомовного спілкування: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 Галицька Майя Михайлівна – Київ, 2007. – 253 с.
3. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: монографія / В. К. Федорченко. – К.: Слово, 2004. – 471 с.
4. Квартальнов В. А. Теория и практика туризма : учебник / Квартальнов В. А. –М.: Финансы и статистика, 2003. – 672 с.

Мамренко М.А.

КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», м. Херсон, Україна

Слюсаренко Н.В.

Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна

РЕГІОНАЛЬНИЙ ВИМІР СТАНОВЛЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ШКІЛ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ АКАДЕМІЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Освіта – це запорука щасливого майбутнього української держави та її нації. В наш час глобалізації та надшвидкого розвитку інформаційних технологій освіта є необхідністю, ознакою сучасного світу. Саме тому неперервна освіта дає можливість сучасній людині бути затребуваною і потрібною соціуму. Одним із видів неперервної освіти в Україні є формування науково-педагогічних кадрів (магістратура, аспірантура, докторантура). У ХХІ столітті Україна зіштовхнулася із проблемою відсутності напливу молодих талановитих науково-педагогічних кадрів і старіння основного науково-педагогічного персоналу. Всі спроби реформування системи освіти усіх рівнів України наштовхуються на недостатнє фінансування державою. Тому молодь обирає альтернативні освіті професії, що можуть дати стабільно-високий рівень фінансового забезпечення. Залучення молодого покоління до науково-педагогічних досліджень наразі відбувається через науково-педагогічні школи (далі – НПШ), що створюються у різних закладах вищої освіти України.

Одним із прикладів такого закладу вищої освіти в Україні, де створенні та успішно функціонують НПШ є КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», яка вже понад 75 років є творчим осередком, що об'єднує тисячі педагогів, сотні навчальних закладів та десятки установ освіти Південної України. Діяльність закладу спрямована на допомогу вчителю в підвищенні його професійної компетентності, утілення в практику роботи педагогів сучасних форм та методів навчання й виховання[3]. Поступово з часом у КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» сформувались чотири науково-педагогічні школи відомих педагогів України.

Науково-педагогічна школа професора кафедри педагогіки й менеджменту освіти, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Національної академії педагогічних наук України, академіка Української академії акмеології, Академії педагогічних і соціальних наук, Міжнародної слов'янської академії освіти імені Я. А. Коменського, заслуженої діячки науки і техніки Євдокії Петрівни Голобородько, заснована у 2007 році.

Основними напрямками діяльності НППШ Є.П. Голобородько є: методика викладання російської мови як рідної, близькоспорідненої, іноземної; методика викладання української мови (у початковій та основній школі); питання загальної педагогіки і педагогіки вищої школи; проблеми післядипломної освіти.

Представниками цієї ШППШ є кандидати та доктори педагогічних наук: Назаренко Л.М., Одайник С.Ф., Олійник Ю.І., Несін Ю.М., Компаній О.В., Кузьміч Т.О., Марецька Л.П., Васильєва О.В., Черненко Н.І. та інші.

Загальна кількість публікацій представників НППШ нараховує кілька тисяч наукових та навчально-методичних праць, серед яких монографії; науково-методичні посібники, навчально-методичні і методичні посібники (у тому числі з грифом МОН України); методичні рекомендації; програми; тези конференцій, статті в вітчизняних і зарубіжних виданнях; конспекти уроків і позакласних заходів; програмні педагогічні засоби та ін.[1]

Подальші наукові дослідження представників НППШ Євдокії Петрівни Голобородько проводяться за такими темами: докторські дисертації: «Розвиток освітнього середовища вищого навчального закладу засобами ІКТ у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття» (Олійник Ю. І.); кандидатська дисертація «Формування культурологічної компетентності майбутніх викладачів мистецьких спеціальностей» (Чернова О. В.) тощо.

Науково-педагогічна школа ректора КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», доктора філософії, професора, Заслуженого працівника освіти України, дійсного члена Академії соціальних і педагогічних наук, академіка Міжнародної академії наук педагогічної освіти Анатолія Миколайовича Зубка, створена у 2007 році.

Основними напрямками роботи цієї НППШ є теорія і методика виховання, теорія і методика професійної освіти, загальна педагогіка та історія педагогіки.

До представників НППШ А.М. Зубка належать: Примакова Віталія Володимирівна, Стребна Ольга Володимирівна, Ляпіна Валерія Валеріївна, Чумак Лариса Володимирівна, Воскова Ірина Вікторівна, Коча Інна Анатоліївна.

Загальна кількість публікацій представників наукової школи – близько 400 наукових і навчально-методичних праць, серед яких: 5 монографій; 3 навчальних, навчально-методичних і методичних посібників (з них 1 отримав гриф МОН України); словник-довідник з виховної роботи; 11 методичних рекомендацій; 5 програм; 28 статей у зарубіжних виданнях, 107 статей у фахових виданнях, poradnik для батьків та ін. За редакцією учнів школи видано 6 наукових та навчально-методичних праць[2].

Подальші наукові дослідження учнів школи проводяться за такими темами: «Тенденції вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах морського профілю (70-і роки ХХ – початок ХХІ століття)» (Золотовська В. С.).

Література:

1. Акмеологія вченого-педагога. Наукова школа професора Євдокії Голобородько : [збірник] / упоряд. Є. П. Голобородько [та ін.] ; худож. С. П. Курак. – Херсон : ТДС, 2012. – 267, [1] с.
2. Зубко А. М. Педагогічна аура Євдокії Голобородько / А. М. Зубко, Чабаненко В. О., Гончаренко Л. А. // Педагогічна слава Херсонщини. – Херсон, 2014. – Кн. 1. – С. 185-190. : портр.
3. Науковці Херсонської академії неперервної освіти / укладачі: В. В. Кузьменко, Н. В. Слюсаренко. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Вип. 2. 126с.

Матрюк Н.О

*ВСП «Економіко-технологічний фаховий коледж
Херсонського національного технічного університету», м. Херсон, Україна*

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ, СУСПІЛЬСТВА, ПРИРОДИ

Проблема людини є центральною у філософії. Сукупність філософських вчень, які розкривають сутність та проблеми існування людини становлять філософську антропологію. У філософії склалася багата традиція вивчення людини, спадкоємність поглядів на природу і сутність людини. Філософію цікавить питання: що є людина, що робить людину людиною? Наявність розуму, усвідомленої волі, здатність до творчості, здатність відчувати піднесені почуття, чому людина здатна не тільки на великі, а й на огидні вчинки? Філософія завжди прагнула знайти відповіді на ці питання, пізнати людську цілісність.

Філософські роздуми про людину завжди пов'язані з глибокою проблемністю людського життя. Змінюються часи та епохи, форми організації життя, її цінності та орієнтири. Але проблемна завантаженість життя не зникає. Зрозуміло, за нас і для нас ніхто наших проблем не вирішив і не вирішить. Але вирішуючи їх, ми повинні мати на увазі і вміти використовувати мудрість інших часів, а щоб це робити, треба придивитись, вникнути в неї, спробувати відчутти її дух.

Людина народжується "з природи". На це вказує хоча б процес народження дітей. Щоб забезпечити своє існування, він повинен якнайбільше знати про природу, адже сам він і є природною істотою. Він, як і будь-яка інша жива істота, має своє довкілля, яке своєрідно переломлюється в ньому у взаємодії всіх його складових. Останнім часом у науках про людину дедалі більше починає усвідомлюватися факт впливу середовища на стан організму, психіки, що визначає почуття комфорту чи дискомфорту.

Філософське осмислення людини було б суттєво неповним без розгляду його в системі "людина - Всесвіт".

Вчення про єдність і гармонію світів, про Людину – Всесвіт прийшло до нас з давніх-давен завдяки великому посвяченому Піфагору.

Людина є частиною Всесвіту. Це вираз ми чуємо дуже часто і зовсім не замислюємося про те, який сенс в нього вкладено, чому ж Людина – частина Всесвіту?

Ми знаємо, що все навколо нас і ми самі – це енергія, що енергія має вільно текти, бути в русі – тільки тоді вона може бути чистою та нести здоров'я нашому організму. Тобто ми фактично є частиною енергії Всесвіту. Ми живемо лише доти, доки сили Природи підтримують нашу енергетику. Якщо ж ці сили припиняють її підтримувати – ми починаємо хворіти, а за повного розсіювання енергії настає смерть.

Наше життя більшою мірою, ніж ми думаємо, залежить від явищ природи. Ми живемо на планеті, в глибинах якої постійно вирує безліч процесів, що впливають на нас, а сама вона, як свого роду піщинка, мчить у своїх кругових рухах у космічних прірвах. Залежність стану організму людини від природних процесів – коливань температури, коливань геомагнітних полів, сонячної радіації тощо, відбивається найчастіше на його нервово-психічному стані і взагалі на стані організму.

Різні місця Землі виявляються більш менш сприятливими для людини. Наприклад, вплив благодатних для організму підземних випромінювань може сприяти звільненню від нервових стресів чи полегшенню деяких недуг організму. Більшість природних впливів на людський організм досі залишається невідомим, наука розпізнала лише мізерно малу їх частину. Так, відомо, що якщо людину помістити в безмагнітне середовище, вона негайно загине.

Людина існує в системі взаємодії всіх сил природи і відчуває від неї різні впливи. Душевна рівновага можлива лише за умови фізіологічної та психологічної адаптації людини до природного світу, а оскільки людина – це насамперед істота соціальна, то адаптуватися до природи вона може лише через суспільство. Суспільний організм діє у межах природи, і забуття цього жорстоко карає людину. Якщо ціннісні орієнтири соціуму спрямовані не так на гармонію з природою, а навпаки, ізолюють людину від неї. Крім того, у нього утворюється своєрідний середовищний вакуум, як брак сфери діяльності, і ніякі соціальні умови не зможуть відшкодувати людині психологічні втрати, пов'язані з "відчуженням" від природи. Будучи не тільки соціальною істотою, й істотою біологічною, людина так само, як вона загинула б без суспільства людей, загине і без спілкування з природою. У цьому сенсі природні сили діють нещадно.

Суспільство та людина мають певну природну основу буття, але у своїй специфіці вони не є частиною природи. Хоч би як маніпулювала людина природою, вона залишається сама собою. Людина не надає їй символічного значення.

Видатні давньогрецькі філософи сприймали природу як повноту буття, естетично прекрасне. За своєю потужністю природа незмірно перевершує людину, виступає ідеалом досконалості. Блага життя мислиться не інакше, як у злагоді та гармонії з природою.

Прислухайтесь до думки перського мудреця Джалалуддіна Румі, чікими словами доповню наступні роздуми.

Світ, руйнівню сміючись, все завершить...
У духовному стисканні побач його результат,
Зі скорботи нинішньої прийми його урок,
І розширення за стисненням поспішить...

Література

1. Хамітов Н., Гармаш Л., Кирилова С. Історія філософії. Проблеми людини / Н.Хамітов – К.: Центр навчальної літератури, 2006.-392 с.
2. Присухін С. І. Філософія: Навч. посібник / С.І.Присухін. – К.: КНЕУ, 2008. – 290 с.
3. Філософія глобальних проблем сучасності / Арутюнов В.Х., Свінціцький В.М. – К.: КНЕУ, 2008. – 561 с.
4. Табачковський В. Ми у філософії чи філософія в нас? // Філософська думка. – К., 1998, № 4-6. – С.101.

Минкін А.М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Риженко І. М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Одним із стратегічних пріоритетів розвитку системи державного управління, в умовах суспільних трансформацій є розвиток підсистеми соціального захисту населення.

Завданням регіональної соціальної політики є стабілізація виробництва, відновлення економічного зростання у кожному з регіонів України, підвищення на цій основі рівня життя населення, створення науково-технічних передумов зміцнення позицій України у світі.

Зміст поняття, як зазначає дослідник Бородин Є. І., «регіональна соціальна політика» найбільш вдало розкривається у двох її аспектах: з позицій як загальної складової державної соціальної політики та з позицій, власної детермінації соціальної політики регіонів. Регіональну соціальну політику розглядати доцільно як процес реалізації збалансованих між собою регіональних та

загальнодержавних цілей і завдань [1].

На підставі першого підходу на практиці соціальна політика реалізується через інструментарій програм соціального розвитку та соціального захисту населення. З позицій другого підходу регіональна соціальна політика є процес реалізації сукупності локальних цілей та завдань, спрямованих на динамічне та пропорційне вирішення проблем соціального захисту населення.

Така політика передбачає покращення соціального розвитку окремих територій регіону на основі застосування як державних, так і власних засобів та ресурсів.

У дослідженнях У.Я. Садової зазначається, що «регіональна соціальна політика – це особлива багатокомпонентна інституційно й законодавчо оформлена сфера людської діяльності (організаційної, регулятивної, контрольної), що пов'язана з владою і націлена на територіальну організацію та розвиток соціальної сфери територіальної суспільної системи, з метою досягнення на цій основі загального добробуту її мешканців [2].

У зв'язку з цим питання ефективності регіональної соціальної політики розглядається у нероздільному зв'язку з її структурою. В епіцентрі уваги постають соціальні відносини, що складаються між носіями соціально-економічних інтересів (індивідууми, соціальні групи, класи тощо) в межах регіону-соціуму, регіональної спільноти, а також відносини цієї спільноти з суспільством, державою (нормативно-правова взаємодія), соціумом (психо-інформаційно-синергетична взаємодія).

Ряд вчених, які досліджували розвиток соціальної сфери стверджують, що сучасна (новітня) модель соціальної політики у державі повинна базуватися на таких основних напрямках:

- інформаційно-інноваційні технології управління;
- розпорядниками бюджетних коштів повинні бути органи місцевого самоврядування;
- всебічний контроль за функціонуванням системи здійснюється органами влади та громадськістю;
- соціальна політика повинна базуватися на засадах ефективності [3].

Метою соціальної політики держави є забезпечення збалансованого функціонування суспільства без струсів і потрясінь. Досягнення в суспільстві злагоди, стабільності та соціальної цілісності, самодостатнього рівня життєдіяльності людей, надання кожному членові суспільства можливості вільно розвиватися, реалізовувати свої здібності, поліпшувати добробут, тобто забезпечення повного задоволення членами суспільства своїх життєвих потреб, і є ціллю регіональної соціальної політики.

Заходи соціальної політики здійснюються як на місцевому рівні, так і на рівні регіону та держави в цілому. Тому саме соціальна захищеність людини на всіх рівнях надає їй певну систему державних гарантій і зобов'язань суспільства щодо права на гідне життя. За формами та методами соціальна захищеність поширюється на всіх громадян країни. Її поділяють на рівень захисту працюючих та непрацюючих, що безумовно впливає на якість життя населення.

Система соціального захисту в Україні має загальну схему і складається з двох основних частин :

- 1) загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке формується через здійснення внесків роботодавців та громадян, які працюють, у відповідні фонди соціального страхування;
- 2) система соціальної підтримки (допомоги, пільги, субсидії, соціальні послуги), яка в основному формується шляхом оподаткування та фінансується з державного бюджету.

Державна соціальна політика, починаючи з 2015 року, зазнала значних змін, адже відбулося скорочення видатків бюджету, більшу частину якого становили видатки на соціальну сферу. Зокрема, скоротилися пенсії тим пенсіонерам, які працюють, фонди соціального страхування, деякі види допомоги, а також видатки на охорону здоров'я та освіту.

Зважаючи на це, перехід від централізованого управління територіями до децентралізації

соціальної політики в Україні є важливою умовою підвищення якості життя населення за умови стабільного розвитку економічного сектору держави. Такий підхід означає, що держава як суб'єкт соціальної політики з метою забезпечення оптимального узгодження загальнодержавних цілей та інтересів з особливостями розвитку окремих регіонів має розробляти лише загальнонаціональну програму. Основні принципи такої політики передбачають стратегічні напрями діяльності регіонів щодо регулювання соціальних процесів, здійснюють координаційну діяльність у цій сфері. Натомість, на територіальному рівні основним суб'єктом здійснення соціальної політики повинен виступати регіон, який реалізує цю державну стратегію.

Література:

1. Бородін Є. І. Регіональна соціальна політика: концептуальні засади визначення поняття. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 2(20). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2018_2_3. (дата звернення: 10.11.2021).
2. Садова У. Я. Соціальна політика в Україні: регіональні дослідження і перспективи розвитку: монографія. Львів: ІРД НАН України, 2005. – 408 с.
3. Кришень О. В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку соціальної політики в регіонах України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2020. № 1(44). С. 52 – 58.

Минкін М.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ПРОБЛЕМИ МОТИВАЦІЇ ТА СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ФАХІВЦЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Сьогодні ефективне управління персоналом є першим з основних завдань для будь-якої компанії. Співробітники організації, їх знання, навички, науковий потенціал а також досвід, практичної роботи найголовніше джерело підвищення ефективності, а відповідно, зниження витрат на виробництво в організації. Мотивація персоналу являє собою систему оплати праці на основі компетентності співробітників, якості та своєчасності виконання ними завдань - все перераховане являє собою необхідність для наукового розвитку організації в умовах високої конкуренції.

Система мотивацій та стимулювання персоналу повинна бути певним чином організованою, треба дотримуватися всіх необхідних принципів. Є таке поняття, як механізм оптимального стимулювання праці, від якого в будь-якому випадку краще не відхилятися в момент коли виникає питання мотивації персоналу. Такий механізм є справедливим, а це повинні підтверджувати самі працівники, тому як він створюється саме для них.

Термін «мотивація» використовується у всіх галузях психології, менеджменту, соціології, які досліджують причини і механізми цілеспрямованої поведінки людини. Він більш повно розкриває себе в міждисциплінарній області, на стику різних галузей знань. Тому проблемам ефективної мотивації людської діяльності присвячено праці багатьох вчених, таких як, Л.Є. Басовський, І.М. Герчикова, Н.В. Дикань, Н.І. Кабушкін, І.О. Кулініч, В.І. Хомяков, А.В. Шегда та ін..

Разом з тим проблеми мотивації та стимулювання сучасних працівників у нових економічних умовах недостатньо досліджені у роботах даних авторів.

Сучасні словники з наукової літератури визначають мотивацію як «спонукання, що викликають активність організму і визначають його спрямованість». Поняття «мотивація» не можна пов'язувати тільки з психологією. Мотивацію можна вважати одним з методів управління,

складовою частиною процесу управління, спрямовану на досягнення конкретної мети менеджменту - змусити людей ефективно трудитися.

Мотиви праці формуються, якщо:

- у розпорядженні суспільства (або суб'єкта управління) є необхідний набір благ, відповідний соціально обумовленим потребам людини;
- для отримання цих благ необхідні особисті трудові зусилля працівника;
- трудова діяльність дозволяє працівнику одержати ці блага з меншими матеріальними і моральними витратами, ніж будь-які інші види діяльності.

Мотивація праці - найважливіший фактор результативності роботи, і в цій якості вона складає основу трудового потенціалу працівника, тобто всієї сукупності властивостей, що впливають на виробничу діяльність. Трудовий потенціал складається з психофізіологічного потенціалу (здібностей і схильностей людини, її здоров'я, працездатності, витривалості, типу нервової системи) і особистісного (мотиваційного) потенціалу. Мотиваційний потенціал відіграє роль пускового механізму, що визначає, які здібності і в якій мірі працівник буде розвивати і використовувати в процесі трудової діяльності. Стимулювання праці - це, перш за все, зовнішнє спонукання, елемент трудової ситуації, що впливає на поведінку людини у сфері праці, матеріальна оболонка мотивації персоналу. Разом з тим воно несе в собі і нематеріальне навантаження, що дозволяє працівнику реалізувати себе як особистість і як працівник одночасно. Воно виконує економічну, соціальну, моральну функції.

Економічна функція стимулювання праці сприяє покращенню ефективності виробництва, яке виражається в підвищенні продуктивності праці та якості продукції.

Моральна функція полягає у тому, що стимули до праці формують активну життєву позицію, високоморальний клімат в суспільстві. При цьому важливо забезпечити ефективну і обґрунтовану систему стимулів з урахуванням традиції і історичного досвіду. ... [1, с. 34].

Соціальна функція забезпечується формуванням соціальної структури суспільства через різний рівень доходів, який залежить від впливу стимулів на різних людей. Крім того, формування потреб, а в підсумку і розвиток особистості також зумовлюються організацією і стимулюванням праці в суспільстві.

У свою чергу, стимули можуть бути матеріальними і нематеріальними.

Стимулювання праці - досить складна процедура. Існують певні вимоги до її організації: комплексність, диференційованість, гнучкість і оперативність.

Комплексність включає єдність моральних і матеріальних, колективних та індивідуальних стимулів, значення яких залежить від системи підходів до управління персоналом, досвіду і традицій підприємства. Комплексність припускає також наявність антистимулів.

Диференційованість означає індивідуальний підхід до стимулювання різних прошарків і груп працівників. Відомо, що підходи до стимулювання забезпечених і малозабезпечених працівників повинні істотно відрізнятися. Різними повинні бути підходи до кадрових і молодих працівників

Економічна ефективність будь-якого виду людської діяльності багато в чому визначається цілями, які переслідуються, в їх основі - потреби, інтереси, стимули суб'єктів праці. Методологія їх утворення та функціонування глибоко і всебічно досліджена. Однак з подібної мотиваційної схеми, як правило, випадає оптимальний економічний результат (при отриманні якого вони і реалізуються), що нелогічно. ... [3, с. 72].

Сьогодні економічні стимули мають найбільшу цінність для вітчизняних працівників, так як їх поведінка багато в чому залежить від задоволення первинних потреб, тоді як у західних країнах на перший план виходять потреби іншого рівня (повага колег, просування по службі, самоповага).

Література:

1. Коростылева Л.А. Психологические барьеры и готовность к нововведениям.- СПб., 2001, 66 стр.
2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Анатолій Іванович Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
3. Moore M. G., The American Journal of Distance Education, Volume 3, Number 2, 2019.

Минкіна Г.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ ПРИ ВИВЧЕННІ АГРОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Становлення та активний розвиток освітньої галузі в Україні не може бути забезпечений без ефективно діючої науково-дослідницької галузі. Процес формування умінь і навичок може бути набагато результативнішим, якщо навчання організоване у співробітництві, яке ґрунтується на спільній діяльності викладача і здобувачів, взаєморозумінні й гуманізмі, єдності інтересів та прагнень усіх учасників навчального процесу і має на меті особистісний розвиток здобувачів. Саме таке навчання підносить інтелект, зміцнює віру у власні здібності, стимулює активність, творчість, гідність і самосвідомість. Викладач виступає як організатор, старший, більш досвідчений товариш, що знає і розуміє потреби, інтереси та можливості кожної людини. [2, с. 61].

Використання інтерактивної моделі навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне рішення проблем. Виключається домінування якого-небудь учасника навчального процесу чи якої-небудь ідеї. З об'єкта впливу здобувач, стає суб'єктом взаємодії, він сам активно бере участь у процесі навчання, рухаючись своїм індивідуальним маршрутом.

Навчальний процес, що спирається на використання інтерактивних методів навчання, організується з урахуванням залучення в процес пізнання всіх здобувачів групи без винятку. Спільна діяльність означає, що кожний вносить свій особливий індивідуальний внесок, у ході роботи йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Організуються індивідуальна, парна і групова робота, використовується проектна робота, рольові ігри, здійснюється робота з документами і різними джерелами інформації.

Інтерактивні методи засновані на принципах взаємодії, активності тих, яких навчають, опори на груповий досвід, обов'язкового зворотного зв'язку. Створюється середовище освітнього спілкування, що характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівністю їхніх аргументів, на громадженням спільного знання, можливістю взаємної оцінки і контролю.

Провідний (викладач) разом з новими знаннями веде учасників навчання до самостійного пошуку. Активність викладача поступається місцем активності здобувачів, його задачею стає створення умов для їхньої ініціативи.

Викладач відмовляється від ролі своєрідного фільтра, що пропускає через себе навчальну інформацію, і виконує функцію помічника в роботі, одного з джерел інформації. Тому інтерактивне навчання покликане споконвічно використовуватися в інтенсивному навчанні досить дорослих людей.

Інтерактивні методи можуть застосовуватися при організації викладачем наступної роботи зі здобувачами при вивченні агрономічних дисциплін:

- організація тематичних занять;

- організація тимчасових творчих колективів при роботі над навчальним проектом;
- формування портфоліо здобувача;
- організація дискусій і обговорень дискусійних питань, що виникли в колективі;
- для створення освітніх ресурсів;
- кафедральних освітніх архівів (курсів лекцій, тренінгових матеріалів, випускових робіт, творчих робіт, аудіо і відеоматеріалів і ін.);
- тематичних бібліографій.

Інтерактивне навчання – це насамперед діалогове спілкування між викладачем і здобувачів. Тому викладач організує навчальний процес таким чином, що практично всі здобувачі виявляються залученими в процес пізнання.

Спільна діяльність здобувачів у процесі засвоєння навчального матеріалу означає, що кожний вносить свій внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. В умовах доброзичливості, взаємної підтримки здобувачі одержують не тільки знання, але йде і розвиток пізнавальної діяльності, що переводить її на більш високі форми кооперації і співробітництва. [4, с. 52].

У ході діалогового навчання здобувачі вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, брати участь у дискусіях, спілкуватися з іншими людьми.

З метою підтримки інтересу до агрономічних дисциплін рекомендується впроваджувати науково - пошукові дослідницькі заняття.

Серед форм і методів, які включає у себе інтерактивне навчання при викладанні цих дисциплін мають переважати наступні:

форми: традиційні і нетрадиційні творчі, самостійні роботи, уроки-семінари, ділові ігри, конференції, екскурсії і т.д.;

методи: інтерактивні, метод дискусій, метод проектів, метод проблемного викладення матеріалу.

Література:

4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: підручн. для студ. та викл. вищ. навч. закл. – К.: Либідь, 2008. – 558с.
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
6. Moore M. G., The American Journal of Distance Education, Volume 3, Number 2, 2019
7. Мясоєд Т.А. Интерактивные технологии обучения. Спец. семинар для учителей.- М., 2004

Морозова О.Г.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Морозов Р.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ В СЕРЕДОВИЩІ ІНВЕРСІЙНОГО ТИПУ

На макрорівні здійснюються радикальні зміни виробничої системи, в ході яких слід змінити структуру та форму підприємств. В короткостроковій перспективі спрямувати діяльність підприємств на зниження витрат та зміну організаційної структури; створити нові самостійні підприємства, які здатні залучати інвестиції[1, с. 15]. Йдеться не про модернізацію існуючих підприємств, а про їх перетворення на нові підприємства, які відповідають вимогам ринку та

можливостям фінансування; реструктуризацію українських підприємств у новітніх галузях економіки необхідно здійснювати, виходячи з теорії стратегічної трансформації, яка передбачає реінжиніринг виробничих процесів, застосування інформаційних технологій, нові методи вимірювання результатів. На цій базі слід формувати інформаційне підприємство, головна перевага якого – професійні компетенції працівників; чітко визначити напрямки зростання підприємств. Вибір між внутрішнім та зовнішнім ростом залежать від типу підприємства, специфіки його діяльності та стратегії. Середні підприємства, спеціалізовані фірми повинні віддавати перевагу внутрішньому росту, а також стратегії, яка пов'язана з горизонтальною експансією, економією на масштабі та збільшенні частки ринку. Реструктуризація українських підприємств та впровадження нових організаційних форм може бути значно прискорена за рахунок встановлення раціональних відносин між державою та підприємством, їх необхідно формувати, виходячи з чітко визначених прав власності. При цьому необхідно знизити трансакційні витрати, які в умовах перехідної економіки несуть економічні агенти. Це приводить до того, що в процесі перетворення державної власності в акціонерну об'єкти власності не знаходять ефективного власника [2, с. 44]. Щоб змінити ситуацію, слід: створити ринок інформації, демонополізувати ринок об'єктів власності, усунути структурні диспропорції; завершити формування ринкових відносин; сформувати культуру укладання і дотримання угод. Новостворені підприємства з боку держави повинні підтримуватися істотним зменшенням податкових ставок, а також широкою дерегуляцією. "Старі" підприємства слід реформувати шляхом зміни середовища, в якому вони функціонують. Підприємства слід поставити в такі умови, щоб їм було вигідно приймати ефективні рішення щодо використання суспільних благ .

На мезорівні забезпечення конкурентоспроможності регіону може відбуватися за рахунок використання кластерної моделі розвитку підприємств. Кластерна модель базується на об'єктивних реально існуючих зв'язках підприємств регіону[3, с. 54].

На мікрорівні визначені можливості застосування нових організаційних форм та сучасних організаційних структур на українських підприємствах. Деякі з цих новоутворень можуть знайти своє застосування. Так, у текстильній промисловості, яка має значні конкурентні переваги (відносно великі основні фонди, близькість до західноєвропейських ринків, відносно низький рівень заробітної плати при високій кваліфікації зайнятих) можна застосовувати таку прогресивну форму підприємства як "точно в строк". Цьому сприяє і зовнішнє середовище текстильних підприємств. У хімічній промисловості, оскільки в ній відсутні замкнуті цикли, що приводить до високих витрат транспортування та трансакцій і зниження конкурентноздатності, слід створювати відкриті структури віртуальні" підприємства) або альянси, перш за все з російськими підприємствами, які постачають сировину та напівфабрикати. Адаптація підприємств вугільної промисловості до ринкових умов повинна здійснюватися шляхом створення дійсно самостійних підприємств. Кожна шахта має стати центром самостійного обліку витрат. Інвестиційні кошти слід розподіляти на рівні холдингової компанії, її завдання полягає також у розвитку альтернативних видів економічної діяльності (захист оточуючого середовища, перекваліфікація працівників, переробка відходів, створення підприємств для надання соціальних послуг тощо) невід'ємним елементом якого є підприємство, теорія та практика його функціонування.

Література:

1. Базилевич В. Еволюція парадигми економічної теорії та її вплив на трансформацію економічних систем // Вісник Київського національного торговельно - економічного університету. - 2001. -№1.- с.12-25
2. Гелбрейт Дж. К. Экономическая теория и цели общества: Пер. с англ.- М.: Прогресс, 1979.-406с.
3. Горняк О.В. Принципи створення нових підприємств в умовах перехідної економіки // Современные тенденции и приоритеты развития переходной экономики. Материалы

Всеукраинской международной научно-практической конференции. - Симферополь, 2000. - С. 53-55.

Назаревич В.С.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

Гончар Г.І.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ РУХОВИМ ДІЯМ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Для ефективної підготовки фахівців з фізичної культури потрібні нові методичні стандарти і положення, які забезпечували б ефективність навчальних занять. При цьому необхідно відзначити, що ефективність навчання згаданих фахівців буде ефективнішим при використанні знань з області медицини, педагогіки, психології а також методики навчання відповідних дисциплін.

На особливу увагу в цьому контексті заслуговують питання закономірностей формування рухових навичок. Доцільно в процесі навчання окремим руховим діям (технічного прийому або тактичного дії) виділяти три етапи: початкове навчання, поглиблене розучування, закріплення і вдосконалення.

Кожен з цих етапів має ряд особливостей, з урахуванням яких ставляться конкретні завдання і вибираються раціональні засоби, методи і форми організації навчального процесу.

Початкове навчання. Мета даного етапу – освоєння основ досліджуваного прийому або дії. Початкове навчання починається з ознайомлення. Використовується поєднання методів демонстрації, розповіді і практичної вправи [3, с. 194].

Демонстрація повинна бути зразковою не тільки за формою. Важливо при цьому використовувати оптимальне відтворення тимчасових, просторових і силових характеристик руху. Особливої уваги потребують послідовність виконання фаз руху і співвідношення їх тривалості, оскільки ритмічна структура служить орієнтиром при освоєнні дії.

Після демонстрації досліджуваної дії дають його точне термінологічне найменування, подають відомості про значення і місце застосування в ігрових умовах. Оскільки увага у початківців хитка розповідь повинна бути чіткою, короткою, образною.

Повторна демонстрація (не більше 2-3 разів) поєднується з супровідним поясненням, що підсилює і поглиблює сприйняття. Формуванню зорового і смислового уявлення сприяє демонстрація досліджуваної дії у відеоматеріалах, показ цих елементів на малюнках, схемах й відео. При цьому важливо орієнтувати учня на рішення рухового завдання, а не на копіювання положення.

Для створення рухових відчуттів і уявлень використовують метод практичної вправи. Спроби відтворення досліджуваної дії виконують у відносно постійних і спрощених умовах. Наприклад, при навчанні техніці і тактиці футболу переважно використовують метод цілісної вправи, так як розчленовування дій часто призводить до різкого спотворення їх структури і змісту.

При навчанні складним діям вельми корисні вправи, які допомагають сформувати попередні рухові уявлення, необхідні для освоєння досліджуваної складної дії. Як правило, підбивають вправи індивідуалізовані [1, с. 62].

Тривалість етапу початкового навчання залежить від складності досліджуваної дії, здібностей і підготовленості спортсменів.

Початкове розучування, як правило, супроводжується суттєвим відхиленням від вимог техніки або оптимального варіанту виконання тактичної дії. Тому дуже важливо швидко і правильно визначити причини помилок і передбачити шляхи їх усунення.

Одним з ефективних методів, спрямованих на формування здатності регулювати величину, напрям і тривалість зусиль відповідно з мінливими умовами, є метод контрастних завдань.

На даному етапі кількість повторень в одному занятті збільшується. Досліджувану дію повторюють 10-12 хв, після чого вводять 3,5-5-хвилинні перемикання. Найбільш ефективні перемикання на ігрові вправи. Потім знову багаторазові повторення в такому ж часовому відрізку. Поглиблене розучування може йти з великими інтервалами, що дозволяє вивчати новий матеріал. На заняттях широко використовують ігровий і змагальний методи, які створюють особливий, емоційний фон, посилюють вплив вправ і активізують процес навчання.

Закріплення і вдосконалення. Основні завдання цього етапу - подальше закріплення освоєних дій, доведення їх до рівня автоматизованості і формування навички надійного застосування в ігрових умовах [2 с. 287].

На даному етапі використовують весь комплекс методів фізичного виховання. З практичних переважне застосування знаходить метод варіативної вправи з широкою зміною умов дій. Так, наприклад, завдання вдосконалення рухових навичок під час навчання футболу вирішуються за допомогою наступних методичних прийомів:

- зміна обстановки, в якій діє футболіст (проведення занять в різних кліматичних і метеорологічних умовах: в залі, на полі з різним покриттям, на засніжених майданчиках, в футбольних містечках; використання м'ячів різної ваги і розміру, різної пружності);
- зміна функціонального і психічного стану самого спортсмена (виконання вправ в стані підвищеної емоційності, хвилювання або на тлі втоми, але неодмінно відповідно до об'єктивними даними педагогічного і лікарського контролю);
- змінна завдання в ході виконання вправи: полегшення (зменшувати відстань, швидкість і зусилля; виконувати вправи без перешкод і ін.) Або ускладнення (збільшувати відстань, швидкість і зусилля; виконувати завдання на оцінку, застосовувати складні сполуки дій; використовувати різні перешкоди і протидії; раптово перемикати увагу і т.д.).

Етап закріплення і вдосконалення рухових дій характеризується органічним поєднанням процесів вдосконалення технікотактичної майстерності і розвитку фізичних якостей, які забезпечують ефективність і надійність ігрових дій.

Використання окресленої методології дає можливість одночасного і цілеспрямованого впливу як на структуру рухів, так і на фізичні якості.

Література:

1. Вознюк Т.В. Основи теорії та методики спортивного тренування. Навчальний посібник. / Т.В. Вознюк. – Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2016. – 240 с. 8. Воронова В. І. Психологія спорту: навч. посібник / В. І. Воронова. – К.: Олімпійська література, 2007. – 298 с.
2. Костюкевич В. М. Управління тренувальним процесом футболістів в річному циклі тренування / В. М. Костюкевич. — Вінниця: Планер, 2006. — 683 с.
3. Костюкевич В.М. Теорія і методика спортивної підготовки (на прикладі командних ігрових видів спорту): навчальний посібник / В. М. Костюкевич. – Вінниця: «Планер», 2014. – 616 с.

Нацук О.С.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

Варнавська І.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Сучасна система професійної освіти переживає реформування, що передбачає перехід до рівневої підготовки. Але реформування полягає не тільки в цьому, змінюється зміст підготовки. Всі українські виші розпочали реалізацію освітнього процесу за державними освітніми стандартами, які принципово відрізнялися від освітніх стандартів, що діяли раніше. Так, визначають вимоги до результатів засвоєння основної освітньої програми через формування загальних і фахових компетенцій. Стандарт трактує компетенції як здатність застосовувати знання, вміння та особисті якості для успішної діяльності у певній галузі.

Відповідно до цього «реалізація компетентнісного підходу має передбачати широке використання у навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять». Питома вага таких занять у навчальному процесі має становити 20-30 % аудиторних занять, залежно від напрямку підготовки. Таким чином, впровадження інтерактивних форм навчання – один із найважливіших напрямів удосконалення підготовки студентів у сучасному виші.

Завдання інтерактивних форм навчання: пробудження у тих, хто навчається інтересу; ефективне засвоєння навчального матеріалу; самостійний пошук учнями шляхів та варіантів рішення щодо поставленого навчального завдання (вибір одного із запропонованих варіантів або знаходження власного варіанту та обґрунтування рішення); встановлення впливу між студентами, навчання працювати в команді, виявляти терпимість до будь-якої точки зору, поважати право кожного на свободу слова, поважати його переваги; формування в учнів думки та відносини; формування життєвих та професійних навичок; вихід на рівень усвідомленої компетентності студента.

Для вирішення виховних і навчальних завдань викладачем можуть бути використані такі інтерактивні форми: круглий стіл (дискусія, дебати); мозковий штурм (брейнсторм, мозкова атака); ділові та рольові ігри; case ситуаційний аналіз); майстер клас.

Принципи роботи на інтерактивному занятті: не лекція, а загальна робота; всі учасники дорівнюють незалежно від віку, соціального статусу, досвіду, місця роботи; кожен учасник має право на власну думку щодо будь-якого питання; немає місця прямиї критиці особи (піддатися критиці може лише ідея); все сказане на занятті – не керівництво до дії, а інформація до роздумів.

У навчальному процесі в цей час застосовуються різні види лекцій: інформаційна, проблемна, лекція із застосуванням мультимедійного обладнання (наочні матеріали, слайди, презентації). Під час читання лекцій у сучасних умовах є абсолютно необхідним застосування мультимедіа проекторів.

Можна запропонувати такі способи їх застосування під час читання лекцій:

Спосіб 1. Використання електронного тексту лекцій у вигляді документа текстового редактора Word. Кожен студент сприймає отриману ним інформацію зі свого. Якщо ми дійсно хочемо співвіднести нашу поведінку, використовувані нами прийоми, методи стосовно кожного студента, нам просто необхідно знати не тільки його здібності, можливості, а й психічні особливості. Тому психологи розділили людей на чотири основні категорії в залежності від особливостей сприйняття і переробки інформації.

Спосіб 2. Використання презентацій у програмі Power Point. Найпоширеніший метод і при грамотному застосуванні досить успішний. Основний недолік – неможливість помістити на слайдах велику кількість текстової інформації і це обмежує можливості даної програми щодо студентів візуалів зі сприйняття текстів лекцій.

Спосіб 3. Використання відеофільмів. Дієвий спосіб лекції, що обмежений змістом дисциплін, що викладаються.

Спосіб 4. Використання інтерактивних лекцій, створених за допомогою HTML, CSS і JavaScript, які дозволяють студентам активно включитися в процес читання лекцій і вибирати те чи інше продовження викладеного на лекції прикладу, знаходячи правильне вирішення проблеми разом з викладачем.

Спосіб 5. Комп'ютерні програми, що програвать вже готові аудіо та відеофайли. В цей час використовуються два види повнометражних відео по Інтернету: звичайне (вивантажується з мережі) відео та стрімінг відео.

Спосіб 6. «Настільні» відеоконференції – вид конференцій, що досить широко використовується у сфері бізнесу, але в галузі освіти лише завойовує свої позиції. Типовою системою «настільної» відеоконференції є те, що кожен студент може чути і бачити викладача, який працює з ним і перебуває в іншому місті. Викладачі можуть використовувати різне обладнання для проведення презентацій, наприклад, LCD проектори для більшого охоплення аудиторії. Учні можуть взаємодіяти між собою, з викладачем, експертами.

Інтерактивна форма подачі лекційного матеріалу відрізняється від традиційної як методикою і технікою викладу, а й високою ефективністю навчального процесу, яка передбачає: високу мотивацію учнів; закріплення теоретичних знань практично; вироблення спроможності до колективних рішень; здатність до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення управлінських конфліктів; розвиток здатності до компромісів.

Натепер спостерігається надлишок інформації у студентів, але ця інформація не завжди якісна і добре структурована, тому роль викладача в цей час полягає у підборі та структуризації матеріалу, наданні інформації студентам у потрібний час і потрібному місці. Без такої подачі інформації, її прив'язки до конкретної предметної галузі неможливе формування компетенцій у майбутніх спеціалістів.

Таким чином, для підготовки конкурентоспроможних спеціалістів, готових до ефективної професійної діяльності необхідно широко застосовувати різні інноваційні, у тому числі й інтерактивні технології.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань, головним з яких є розвиток комунікативних умінь і навичок, допомагає встановленню емоційних контактів між учнями, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів. Використання інтерактивних форм у процесі навчання, як показує практика, знімає нервову навантаження учнів, дає можливість змінювати форми їх діяльності, перемикає увагу на вузлові питання теми занять. Основою інтерактивних підходів є інтерактивні вправи та завдання, які виконуються навчальними. Основна відмінність інтерактивних вправ і завдань полягає в тому, що вони спрямовані не тільки і не так на закріплення вже вивченого матеріалу, як на вивчення нового.

Література:

1. Варнавська І.В. Проблеми формування комунікативної компетентності здобувачів економічних спеціальностей. *Український педагогічний журнал*. 2021. №3. С.116-121.
2. Козяр М. М., Козловська І. М. Науково-педагогічний словник. Львів : СПОЛОМ, 2011. 216 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Либідь, 2002. 560 с.

Огірко О.В.

*Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені Степана Гжицького, м. Львів, Україна*

АНТРОПОЛОГІЧНІ АРГУМЕНТИ ІСНУВАННЯ БОГА

Важливими аргументами існування Бога є антропологічні аргументи. Вони доводять існування Бога від побуту людини на світі. Вихідною точкою цих аргументів є життєвий досвід. Деколи ці аргументи називають моральними або психологічними. До цих аргументів належать наступні:

1. Аргумент на основі “істини”, який полягає в тому, що шукає причин істини, яких розум часто спостерігає і відкриває у власному внутрішньому житті. Цей аргумент сформулював св. Августин.
2. Аргумент на основі “моральної повинності”, який полягає в тому, що люди відчують зобов’язання перед деякими основними і всюдівартісними засадами життя: не говорити неправди, не вбивати, не красти, шанувати батьків, помагати ближнім.
3. Аргумент на основі самотрансценденції або мети людини, який полягає в тому, що людина завжди шукає чогось більшого від себе, хоче перевищити себе і піти за межі своєї мінливості та обмеженості.
4. Аргумент “культури” або загальної однозгідності, який стверджує всюдиприсутній факт віри у Бога і те, що віра відповідає найглибшим і абсолютним прагненням людського духа.
5. Аргумент на основі цінностей, бо культура тісно пов’язана з цінностями, а для справжнього людського буття конче необхідні такі цінності як істина, доброта, любов, єдність, свобода, справедливість, мир, мудрість тощо.
6. Аргумент на основі мовного значення, який збудований на основі значення деяких слів, в яких людина розпізнає значення таких слів як “світ”, “світло”, “вічність”, “буття”, “істина”, “доброта”, “краса”, “справедливість” тощо.
7. Аргумент на основі людської гідності, бо людська особа достойна пошани і поваги, незважаючи на те, чи вона є чоловіком чи жінкою, чорною чи білою, незважаючи на вік, релігію, здоров’я чи багатство індивіда.
8. Аргумент на основі містичного досвіду, який присутній у всіх великих монотеїстичних релігіях, де його виявляли здорові, світлі особи, характеру абсолютної правоти і чесності, що відзначалися великою добродійністю і плідною працею для загального добра.
9. Аргумент присутності Бога в “обличчі убогого”, який наголошує на метафору Бога, яка об’являється в обличчі убогої людини, що виражає знаки Божої присутності [1, с. 296].

Сама людина – це найкращий аргумент існування Бога. Вона є найвиразнішим документом Божої реальності і Його присутності у світі. Знаки Бога можемо спостерігати у житті та діяльності людини. Незважаючи на постійне самовдосконалення, людина не може досягнути повноти досконалості. Діяльність людини виявляє її велику духовну здатність, але вона зумовлена виміром своєї тілесності. Своім життям людина вказує на Бога, як остаточну вершину своєї діяльності.

Усі аргументи існування Бога можуть мати тільки вартість розумової перевірки людського релігійного досвіду. Ці розумові аргументи служать тільки на те, щоб показати горизонти чи шляхи на яких можемо зустріти Бога. Ці шляхи не творять Бога, який вже існує. Усі ці доведення є тільки логічними.

Звичайно, віруюча людина не потребує доказів існування Бога, бо Він є сенсом її життя. Проте частина сучасної молоді, хоча і чує про Бога та й деколи може називати себе віруючою, не завжди може обґрунтувати свою віру, а найгірше часто зберігає практичний атеїзм за принципом: “Знаю, що є Бог, але поводжусь так, якби Його не існувало”. Вивчаючи ряд наукових предметів у

сучасних вузах, молодь не завжди в їхньому світлі може пізнати Бога. Акцентуючи на наукову картину світу слід поєднувати її з релігійною, яка не тільки не заперечує її але й доповнює.

Аналізуючи і досліджуючи світ, науковці мають відвагу зізнатися, що їхнє пізнання світу, його законів не перевищує 5–10 %, використовуючи надсучасну техніку. На жаль, маємо більше запитань, ніж відповідей. Відома дискусія між вченими, що повстало скоріше за принципом, чи курка, чи яйце, є безплідна до тих пір, поки не визнається Творця, який дав початок усякому життю. Математичні і фізичні моделі світу, який уявляється три чи чотиримірним не витримують критики, бо насправді він є n - мірним, де n прямує до безконечності. Те, що здавалось неможливим учора, сьогодні в сенсі науки і релігії стає можливим. Прикладом цього є неевклідова геометрія, кібернетика, квантова фізика та ряд сучасних наук, що виникли на межі різних галузей. Наукові дослідження в різній царині не тільки не заперечують релігію, але своїми висновками фактично стверджують існування Бога. Другий закон термодинаміки доводить, що: “Кожна замкнута система, залишаючись сама на себе, затухає”, тобто без постійної підтримки Творця наша Сонячна система давно би згасла. Відома теорема про повноту Курта Геделя стверджує, що: “Ні одна система не може бути до кінця пізнана зсередини – поза зв'язком з іншими системами вищого порядку”, яка підтверджує існування Вищого Розуму, який управляє нашою системою.

Подивляючись світ з наукової точки зору, вслід за псалмопівцем Старого Завіту можемо сказати: “Дивні діла Твої, о Господи”. Не випадково німецький філософ Еммануїл Кант висловився: “Дві речі захоплюють мене тим більше, чим більше я до них приглядаюся: зоряне небо над нами і моральний закон усередині нас”. “Наймудріші і найсильніші народи є водночас найбільш релігійними” (Сократ).

Література:

1. Андрушко В.Т., Огірко О.В. Релігієзнавство: проблеми і перспективи викладання. Навчальний посібник. Львів: НЛТУ України, ЛНУВМБТ ім. С.З. Гжицького. 2011. 316 с.

Павлюк Є.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РЕЛІГІЙНА ОСНОВА ФІЛОСОФІЇ Г. С. СКОВОРОДИ

Своєрідну систему філософсько-поетичного світосприйняття розробив найвідоміший вихованець Академії Григорій Савич Сковорода (1722 – 1794).

Він був рідкісним прикладом повної узгодженості своєї філософської системи і власної життєвої поведінки, яка цілковито (без винятків) засновувалась на синтезі емоційної та раціональної сфери людської істоти. Філософ ніколи і ні в чому не поступився своїми переконаннями, не піддався спокусам. «Світ ловив мене, та не спіймав» – ці слова на прохання мудреця були вирізьблені на його могилі. У цих словах його життєве кредо.

Філософію Г. Сковорода вважав ариадниною ниткою життя людей. Головну мету її він бачив у здійсненні завдань пізнавального, практичного і морального значення. «Філософія, чи любомудріє, - вчив український мислитель, – спрямовує все коло справ своїх на той кінець, щоб дати життя духу нашому, шляхетність серцю, світлість думкам, яко гаві усього» [1, с.103].

Філософська концепція Г.Сковороди – пантеїзм. Бог і природа – це єдине ціле: кожна людина має у собі Бога, він не існує поза людиною. У центрі уваги філософії «мандрівного філософа» – релігійні і моральні проблеми. Г. Сковорода викладає їх мовою образів, символів, метафор. Методом розроблення цих проблем є пошук і протиставлення протилежностей, суперечностей, антитез [2].

Пантеїстичні погляди Г. Сковороди:

- Бог – це природа і все життя, світ, буття, тобто все те, з чим людина стикається у своєму житті і діяльності, усе, що існує окрім людини й у самій людині.
- Бог – буття всьому і сам по собі буття. Він «скрізь».
- Бог – це вічне, «... що простирається по всіх століттях, місцях і тваринах єдність», це природа і «... не можна сискать важливіше і Богу пристойніше імені, як це».

Бог, світ, буття, природа, будучи синонімами, виступають для Г. Сковороди як рівнозначні і разом з цим абсолютні початки всього суцього. Світ вічний, не має ані початків, ані кінця, завжди був і буде. Він абсолютний у просторі і в часі. Буття світу вміщає в себе всі причини і всі закони, йому підкоряються всі явища, усі форми і сили природи. У трактаті «Алфавіт світу» захищається принцип «природа — сама собі причина», відкидається ідея першого поштовху. «Природа, — писав Г.Сковорода, - є первісна, усьому причина і саморушна пружина»[1, с.104].

Найпотрібнішим для людини є щастя, «мир душевний». Воно доступне всім, полягає в пізнанні себе як образу Божого. «Поглянь у себе, тобто пізнай себе – це основний мотив філософії Григорія Сковороди». На думку філософа, усе створене Богом, можна визначити як три світи:

- перший є загальний світ, «де живе усе породжене», «він складається із незчисленних світів, і є великий світ» - макрокосм;
- другий світ – це мікрокосм – світ людини;
- третій світ – символічний світ Біблії. Символи Біблії «ведуть нашу думку до розуміння вічної природи».

Кожен із трьох світів складається із двох «натур», має подвійну природу, одна з яких – видима (матеріальна), та друга – невидима, тобто божественна, - вважав Сковорода. Невидма натура і є Богом, який пронизує собою все суще [2].

Ще однією рисою, якою характеризується релігійність Г.Сковороди, є її містичність. Саме ця риса сковородинівської релігійності дала змогу багатьом дослідникам стверджувати погляд на особу українського мислителя як на містика (М.Краснюк, В.Ерн, Д.Чижевський, В.Шаян та ін.), що викликало енергійні заперечення інших (О.Єфименко, Д.Багалій та ін.) [3, с. 210]. Можна сказати, що містичні переживання Г.Сковороди, безумовно, є фактами його духовного життя й певними хронологічними позначками його духовної біографії. Вони свідчать про наявність безпосереднього релігійного досвіду, що у певний спосіб формував його погляди й його особистість. Недарма Д.Чижевський вбачав у подіях духовного життя Сковороди свідчення про завершення певної містичної стадії його духовного життя: очищення, просвітлення, обожнення та пов'язане із ним переживання стану містичного екстазу.

Отже, присутність містичної компоненти у світогляді Г.Сковороди не підлягає сумніву. Містика тісно вплетена у релігійний світогляд українського мислителя. Більш того, можна сказати, що сама релігійність Сковороди є містичною, тобто такою, в якій людині відкривається приховане. Вона безпосередньо пов'язана з ідеєю прихованості Бога й його об'явлення тим, хто його шукає. Сам феномен духовного життя, у розумінні Сковороди, також є необхідно містичним, оскільки пов'язаний зі сферою таємничого, прихованого, та й сам є прихований від сторонніх очей. Духовне життя є шляхом людини до Бога. Це шлях поступового сходження, втаємничення, проникнення до глибин смислу Божественної Премудрості, осягнення волі Божої щодо себе й світу, повчання у таємницях промислу. Релігійна істина відкривається небуденною, таємничою мовою знамень та символів, що, на перший погляд, може видатися абсурдною, втім, при більш близькому ознайомленні в ній відкривається бездонна глибина смислу Премудрості. Ця, здавалось би, проста ідея отримує у Сковороди надзвичайно сильне ствердження, можливо саме тому, що теоретичні постулати тут цілковито підтверджуються фактами життя мислителя.

Можна сказати, що містичність сквородинівської релігійності є ніби суб'єктивною альтернативою його провіденціалізму. Якщо провіденціалізм є відношенням Бога до світу, то містичність є відношенням людини до Бога. Провіденціалізм – об'єктивний, тоді як містичність – суб'єктивна. Дія промислу проявляється у самому існуванні людини й світу, тоді як духовне життя людини є глибоко прихованим й таємничим [3, с.213-214].

Отже, в силу свого стрижневого характеру релігійність була потужним чинником у формуванні свідомості, а через те й філософії Г.Сковороди, який ні в якому разі не може бути ігнорований в ході досліджень його творчості. Інакше це може призвести до суттєвих помилок, викривлення результатів, а отже й до спотворення справжнього історичного образу Г.Сковороди [3, с.214].

Література

1. Берегова Г.Д. Генеза розвитку філософської думки: Тематичний курс лекцій для магістрантів. Модуль I. Херсон: Айлант, 2010. 121 с.
2. Філософія Г. Сковороди URL: <http://kpekintu.at.ua/e-book/philosofija/page34.html>
3. Релігійні основи світогляду Г. Сковороди URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Chernyshov_Viktor/Relihiini_osnovy_svithliadu_HSkovorody.pdf?PHPSESSID=8419sm0s60bif78i81lms8cn42

Пойда С.А.

КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», м.Вінниця, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID 19

У період пандемії Covid 19 дистанційне навчання отримало надзвичайну вагу, оскільки саме такий підхід дає можливість зберегти життя та здоров'я громадян. При цьому, важливим є не тільки використання інформаційних технологій, а й розуміння нової філософії дистанційного навчання.

Філософія дистанційного навчання передбачає розуміння поведінки учителів та осіб, які здобувають освіту, їх взаємодію, вплив зовнішніх та внутрішніх факторів освітнього процесу на його результат. Крім того, необхідно враховувати ще й вплив суспільства на педагогічний колектив закладу освіти, осіб, які здобувають освіту та їх батьків, оскільки без цього важко зрозуміти чому з'явилися ті, чи інші погляди, концепції, законодавчі ініціативи. Зберігаючи життя та здоров'я людей, дистанційне навчання, між тим, зазнає суттєвої критики, поширення неправдивих відомостей та впливу посадовців, які не мають достатньо знань та умінь для його організації.

Недостатнє розуміння принципів організації та проведення навчального процесу за дистанційною формою, на початку 2020 року, також спостерігалось і серед представників адміністрації закладів освіти. Такий підхід сприяв зниженню ефективності та результативності навчання за дистанційною формою, оскільки суттєво впливає на формування мотивації педагогів та осіб, які здобувають навчання.

Відсутність достатніх технологічних знань та умінь для організації дистанційного навчання серед педагогів також не сприяло реалізації дистанційного навчання, часто перетворюючи освітній процес на формальну процедуру. Питання організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти, підвищення кваліфікації педагогічних працівників та шляхи її розвитку розглянуто у публікаціях [1, 2, 3, 4].

Розглянемо основні організаційно-педагогічні умови успішної реалізації дистанційного навчання у закладах освіти. Серед них варто відмітити:

- Наявність захищеного інформаційно-освітнього середовища закладу освіти. Таке середовище повинне дати можливість в повній мірі організувати навчальний та виховний процес під час синхронних та асинхронних занять. Водночас, доступ до інформації всередині середовища має здійснюватись через авторизацію користувачів з метою збереження особистих даних та персональної інформації усіх учасників освітнього процесу.
- Ґрунтовна підготовка кадрового складу закладу освіти з питань організації навчального процесу за дистанційною формою навчання, впевнене володіння педагогами цифровими технологіями, які забезпечують проведення вебінарів, передачу інформації здобувачам освіти та зворотній зв'язок з учителями, управління закладом освіти засобами цифрових технологій у період дистанційного навчання тощо.
- Наявність якісного мультимедійного навчального контенту, сформованого так, щоб викликати зацікавлення у здобувачів освіти та уміння організувати освітній процес відповідно особливостей дистанційної форми навчання.
- Періодичне оновлення комп'ютерної техніки педагогів та наявність швидкісного підключення до мережі Інтернет як на базі закладу освіти, так і удома у вчителів та здобувачів освіти.
- Мотивація щодо використання сервісів, що забезпечують дистанційне навчання з боку педагогів та керівництва школи та розуміння їх необхідності для організації освітнього процесу. Мотивація учнів до вивчення навчального предмету. Уміння учнів здобувати знання самостійно. Таким чином, ефективність організації дистанційного навчання у період пандемії Covid 19 передбачає виконання ряду організаційно-педагогічних умов, частина з яких стосується підготовки педагогів та осіб, які здобувають освіту, а частина може бути реалізована завдяки відповідній підготовці апаратно-програмної складової. Успішність реалізації освітнього процесу за дистанційною формою навчання залежить у першу чергу від розуміння педагогами філософії дистанційного навчання та мотивації щодо слідування закладених у ній принципів.

Література:

1. Пойда С. А. Управління та адміністрування освітнього середовища закладу загальної середньої освіти з використанням цифрових технологій. Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека". – 2020. – №6/1. – URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2020-6/1-6159>
2. Пойда С. А., Стечкевич С. О. Організація інформаційно-освітнього середовища дистанційного навчання закладу освіти засобами хмарних сервісів. Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет конференції 9-10 листопада 2020 р. – Суми/Вінниця : НІКО/ВНТУ, 2020. – 280 с., – С.225-229
3. Пойда С. А. Формування захищеного інформаційно-освітнього середовища підвищення кваліфікації педагогічних працівників за дистанційною формою навчання. Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. – Вінниця, ВОПОПП, 2013. – С. 89–90.
4. Пойда С. А. Організаційно-педагогічні умови підвищення кваліфікації учителів інформатики за дистанційною формою навчання: дис. ... к. пед. н. : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти». – Хмельницький, 2015. – 310 с. – URL: <http://www.twirpx.com/file/1888289/>

Пономарьова В.П.

Херсонська державна морська академія, м. Херсон, Україна

Дягилева О.С.

Херсонська державна морська академія, м. Херсон, Україна

Носов П.С.

Херсонська державна морська академія, м. Херсон, Україна

ІДЕНТИФІКАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ ПАРАМЕТРІВ СУБ'ЄКТІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНИХ СИСТЕМ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

Враховуючи стрімке зростання вимог до морських фахівців з боку міжнародної організації ІМО та компаній, виникає необхідність у структурному аналізі процесів формування їх кваліфікації в організаційно-технічних системах (ОТС) морського транспорту [1-3]. Надзвичайно негативний вплив під час прояву людського фактору на імовірність виникнення аварій та катастроф вказує на необхідність створення нових наукових рішень [4-7].

Слід зазначити, що головною структурною ланкою формування кваліфікації моряків є заклади освіти, центри підготовки, тренажерні сертифіковані центри, круїнгові компанії тощо [8]. Ці складові ОТС виконують функцію формування вектору трансформації кваліфікаційних параметрів суб'єктів морського транспорту у розрізі часу під впливом динамічно змінюваної ситуації навколо галузі.

Враховуючи багатфакторність, темпоральну невизначеність зовнішніх та внутрішніх показників якості освітньої складової ОТС морського транспорту, визначається проблема що потребує структурного та параметричного формування вектору кваліфікаційної підготовки. Особливості зазначеної проблеми вимагають створення нових автоматизованих та інформаційних систем, які дадуть змогу відслідковувати динаміку змін кваліфікаційних параметрів освітньої складової ОТС. При цьому у якості параметрів ОТС вважатимуться не результати оцінювання майбутніх фахівців, а стан кваліфікації викладацького складу (тьюторів).

Таким чином формується гіпотеза, що задля того щоб уникнути суб'єктивності під час проміжних етапів оцінювання майбутніх фахівців морської галузі слід паралельно формувати та підтримувати кваліфікацію тьюторів. У свою чергу кваліфікація майбутніх моряків буде похідною від тієї яку безпосередньо має тьютор.

Авторами запропоновано автоматизувати збір даних про індивідуальне планування та виконання роботи тьюторів, наприклад, у закладах освіти за наступними параметрами: навчальна, наукова, організаційна, методична робота. Для тьюторів тренажерних центрів: навчальна-теоретична, прикладна-демонстраційна, комунікативна, керівна тощо. Також слід враховувати параметри кваліфікації тьюторів в особі капітана, його помічників, керівних посад порту які також проводять підготовку та інструктажі на робочих місцях.

Все це обумовлює мету дослідження, що полягає у створенні засобів автоматизованої ідентифікації кваліфікаційних параметрів інформаційної моделі суб'єктів організаційно-технічної системи морського транспорту за рівнями. Такі засоби повинні паралельно ідентифікувати дані при формуванні кваліфікації на всіх структурних компонентах ОТС у режимі реального часу.

Складність структури даних, спонукатиме при розробці автоматизованих засобів, використовувати інформаційні системи підтримки прийняття рішень, нечіткі системи керування в умовах невизначеності, штучні нейронні мережі. Отже, є ймовірність припустити, що запропонований комплексний підхід дозволить ідентифікувати процеси динамічного формування кваліфікаційних параметрів ОТС на якісно новому рівні.

Література:

1. Nosov P. S., Palamarchuk I.V., Safonov M.S., Novikov V.I. Modeling the manifestation of the human factor of the maritime crew // Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan (Dnipro) № 5 (77). – 2018. Pages 82-92. doi:10.15802/stp2018/147937.
2. Nosov P.S., Cherniavskiy V.V., Zinchenko S.M., Popovych I.S., Nahrybelnyi Ya.A., Nosova H.V. Identification of marine emergency response of electronic navigation operator // Radio Electronics, Computer Science, Control, 2021. - № 1. – P. 208-223. DOI:10.15588/1607-3274-2021-1-20.
3. Nosov, P., Zinchenko, S., Ben, A., Prokopchuk, Y., Mamenko, P., Popovych, I., Moiseienko, V., Kruglyj, D. (2021). Navigation safety control system development through navigator action prediction by Data mining means. Eastern-European Journal of Enterprise Technologies, 2 (9 (110)), 55–68. doi: https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.229237.
4. Nosov P.S. Ponomaryova V.P., Dyagileva O.S. Approches to the automation of maritime educational processes plannings system // Сучасні енергетичні установки на транспорті і технології та обладнання для їх обслуговування (СЕУТТО 2021). С. 277-279.
5. Пономарьова В. П., Носов П.С., Дягилева О.С., Прокопчук Ю.О. Особливості розробки автоматизованої системи керування освітньою діяльністю у морському закладі вищої освіти // Сьома міжнародна конференція з адаптивних технологій управління навчанням ATL – 2021. С. 14-16.
6. Pavlo Nosov, Ihor Popovych, Serhii Zinchenko, Vasyl Chemiavskiy, Viktor Plokhikh, Halyna Nosova (2020). The research on anticipation of vessel captains by the space of Kelly’s graph. Revista Inclusiones, Vol: 7 num Especial, pp. 90-103.
7. Nosov P.S., Ben A.P., Mateichuk V.N., Safonov M.S. Identification of “Human error” negative manifestation in maritime transport // Radio Electronics, Computer Science, Control. Zaporizhzhia National Technical University. № 4(47). - 2018. Pages 204-213. Web of Science. doi: 10.15588/1607-3274-2018-4-20.
8. Ponomaryova V.P., Nosov P.S., Dyagileva O.S. Personnel qualification management approaches in marine organizational and technical systems // Матеріали І МНПК "Проблеми сталого розвитку морської галузі (PSDMI-2021), Херсон: ХДМА, 03-04 листопада 2021. С 114-116.

Риженко І. М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В РАМКАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

В умовах сьогодення, враховуючи зміни, які зазнає система вищої освіти зі сторони держави, відбувається поступова «трансформація» нині діючої системи та її актуалізація. У зв'язку з цим перед викладачами та здобувачами вищої освіти одним із головних завдань є швидка адаптація під нові «правила гри», насамперед по причині розповсюдження коронавірусної хвороби COVID-19 [1]. Не менш важливим є спроможність швидкого орієнтування у великих об'ємах навчальної інформації та сучасних інформаційних технологіях.

Враховуючи несприятливу епідеміологічну ситуацію як в Україні, так і в інших країнах світу, коли проблема збереження здоров'я громадян стоїть на першому місці, постає необхідність змінювати формат спілкування між учасниками освітнього процесу. Сьогодні, одним з найбільш дієвим вектором такого формату є використання технологій дистанційного навчання.

Дистанційне навчання характеризується універсальною, інтегральною, гуманістичною формою навчання, на підставі якої формуються необхідні умови для учасників освітнього процесу, а також з приводу вільного вибору навчальних дисциплін [2, с. 95]. В умовах сучасності, дистанційна освіта дозволяє повноцінно забезпечити загальнодержавний доступ до освітніх ресурсів через використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), створюючи, тим самим, належні умови, аби громадяни могли реалізувати свої права на освіту.

Наразі використання дистанційного навчання є обов'язковою вимогою сучасності. Актуальність здобуття вищої освіти на дистанційному рівні обумовлена, як вже було сказано, умовами епідеміологічних обставин, а відтак, учасники освітнього процесу у період загострення ситуації – вимушені здобувати освіту «он-лайн», не відвідуючи закладів вищої освіти.

Як доводить практика сьогодення, тенденція навчання набуває стрімкого розвитку в аспекті змішаного навчання, тобто процесу, при якому створюється комфортне інформаційне освітнє середовище та система комунікацій, що в сукупності дає можливість належним чином поглинати навчальний потік інформації. З наведеного випливає, що при застосуванні дистанційної форми навчання, необхідно виділяти її видову приналежність до основних дистанційних технологій, зокрема:

- чат-заняття, за яким процес навчання має синхронний характер, коли у всіх учасників освітнього процесу є одночасний доступ до чату, як-то (Telegram, Viber та ін.);
- веб-заняття, тобто формат дистанційних лекцій, конференцій, семінарів, лабораторних робіт та інших форм навчальних занять, які проводяться за допомогою використання мережі Інтернет через увімкнення таких додатків (Moodle, Zoom, Skype та ін.);
- телеконференції, основою проведення яких є списки розсилок через використання електронної пошти [3].

Відштовхуючись від наведеного, на нашу думку, одним із основних недоліків дистанційного навчання є відсутність фізичного контакту між учасниками освітнього процесу, що не дає можливості повноцінно формувати особистість, однак, технології дистанційного навчання мають і безліч переваг, до яких слід віднести: 1) економічність, при якій можливо навчатися без відриву основної діяльності особи; 2) доступність, при якій особа володіє абсолютною свободою, незалежно від її географічного місця перебування; 3) мобільність, при якій ефективно реалізується зворотній зв'язок між викладачем та здобувачем тощо.

Тож, однією із основоположних задач використання дистанційних форм навчання є поєднання оптимального співвідношення кращих здобутків нині діючої освітньої системи, сучасних інновацій педагогіки та актуальних ІКТ.

До того ж, сьогодення вимагає від майбутніх фахівців тієї чи іншої професії не лише поглиблених академічних знань, а й осмислення та застосування на практиці ІКТ, що дасть змогу сприятливо, творчо та критично мислити на достатньо серйозному рівні. Такі технології нині вважаються базовим інструментарієм, який необхідний для вирішення різного роду задач освітнього спрямування. Однією із таких задач – постановка «як треба навчатися». Адже сучасні інформаційні технології сприяють людині вирішувати проблему «навчитися/вчитися», тому що для саморозвитку особистості вони виступають як найбільш інтегративні технології.

Узагальнюючи, слід вказати, що синергетичний ефект від самоосвіти здобувачів вищої освіти в умовах пандемії коронавірусної хвороби в Україні дає можливість підвищувати професійний рівень науково-педагогічних працівників, використовуючи дистанційні технології з метою здобуття якісної освіти, внаслідок чого підтримується привабливість та конкурентоздатність вітчизняних закладів вищої освіти.

Література:

1. Оперативна інформація про поширення та профілактику COVID-19. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/operativna-informacija-pro-poshirenna-koronavirusnoi-infekcii-2019-cov19> (дата звернення: 08.11.2021).
2. Гарбич-Мошора О.Р. Впровадження дистанційного навчання в навчальний процес для підготовки фахівців інформаційних технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. № 1. С. 93–105.
3. Дистанційні технології в освіті. URL: https://rada.info/upload/users_files/22039066/ba272101bc4dc57e9e65c44e94fa689e.pdf (дата звернення: 08.11.2021).

Семенець О.Ю.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Черненко Н.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Досліджуючи питання інформаційно-освітнього середовища, виявили, що не має однозначного тлумачення поняття, що вивчається. Автори розглядають означений феномен, спираючись на різні підходи, але вони не суперечать один одному.

І. Мовчан уважає, що інформаційно-освітнє середовище – це сукупність умов, що реалізуються на базі інформаційних і комунікаційних технологій, спрямованих на здійснення освітньої діяльності, сприяють формуванню професійно значущих і соціально важливих якостей особистості в умовах інформатизації суспільства [3; с. 55 - 58].

Також у своїх працях автор зазначає, що сучасне інформаційно-освітнє середовище освітньої установи забезпечує:

- інформаційно-методичну підтримку освітнього процесу;
- планування освітнього процесу і його ресурсного забезпечення;
- моніторинг ходу і результатів освітнього процесу;
- сучасні процедури створення, пошуку, збору, аналізу, обробки, зберігання та подання інформації;
- дистанційну взаємодію всіх учасників освітнього процесу [3; с. 55 - 58].

С. Назаров дає таке тлумачення поняття «інформаційно-освітнє середовище»: це рухома педагогічна система, яка об'єднує у собі не тільки інформаційні освітні ресурси, комп'ютерні засоби навчання, педагогічні методи, технології, засоби управління освітнім процесом, а й організацію і зміст процесу професійного та особистісного розвитку і саморозвитку кожного студента.

Тому завданнями інформаційно-освітнього середовища ЗВО є інформаційне, освітнє, комунікативне, діагностуюче, особистісно-розвиваюче і рефлексивне полікомпонентне наповнення [4;].

Інформаційне середовище містить у собі безліч інформаційних об'єктів і зв'язків між ними; засоби та технології для збирання, зберігання, передавання (трансляції), обробки, виробництва та поширення інформації, знань, засоби відтворення аудіовізуальної інформації; організаційно-правові структури, що підтримують інформаційні процеси [7;с. 5019-5031].

Ефективність застосування ІОС у навчальному процесі досягається тоді, коли відповідні технології навчання обґрунтовано і гармонійно інтегруються в освітній процес, збагачуючи

педагогічні технології, полегшуючи рішення завдань управління, а досвід, знання, традиції, накопичені в системі освіти, поповнюють змістовний, загальнокультурний складник інформаційного простору – від науково-методичної лабораторії окремого ЗВО до глобальної мережі Internet. Процес системної інтеграції ІОС повинен охоплювати всі структури ВНЗ (навчальні, наукові, адміністративні) і включати: адаптацію самих структур і вже існуючих освітніх технологій до можливостей упровадження в ІОС; адаптацію технологій до вимог, що пред'являються цими структурами; створення взаємкореляційних структур відповідно до ІОС [6; с. 418].

Отже, інформаційно-освітнє середовище – це поєднання новітніх інформаційних технологій та сучасних педагогічних здобутків, що повинно призвести до максимального ефекту відносно навчального процесу. Розглядають також і різні ролі ІОС у навчальному процесі. ІОС може буди засобом підтримки навчального процесу або засобом для впровадження перевернутого навчання. Але в нашому разі ми розглядаємо ІОС у парадигмі організації дистанційного навчання.

Ю. Машбиць зазначає, що системи дистанційного навчання необхідно проектувати як навчальні середовища. Навчальне середовище автор тлумачить як систему засобів, орієнтованих на навчання, як спільну діяльність учителя та учнів, що здійснюється у взаємодії між ними. Під засобами розуміє все те, що сприяє досягненню цілей у навчальному середовищі: ідеальні засоби (знання), матеріальні засоби (технічні засоби), матеріалізовані засоби (об'єкти, що мають фізичну природу, однак вирішальними в їх використанні є їх символічне значення; це різні засоби унаочнення).

Навчальне середовище – це штучна, тобто створена людьми система, причому з чітко визначеними навчальними цілями, яка функціонує у певному просторі, в нашому разі – у просторі віртуальному [2; с. 240].

Ефективне дистанційне навчання передбачає також проектування середовища саморозвитку з урахуванням найновітніших комп'ютерних технологій. Під вражаючі технологічні можливості розробляються, відповідно, нові освітні методичні підходи, зокрема в дистанційній освіті. Більше того, технології дистанційної освіти починають надзвичайно тісно втручатися в освіту стаціонарну, адже остання теж ґрунтується нині на комп'ютерних можливостях редагування контенту веб-сайту, на створенні так званих інтелект-карт, комп'ютерній підтримці діяльності навчальної спільноти, обміні ресурсами (відео, фото, аудіо, посилання, презентації), спільній роботі над документами [2; с. 240].

Л. Панченко зазначає, що поняття «інформаційно-освітнє середовище» щодо вищої школи може розглядатися в таких аспектах: навчання окремого предмета; навчального закладу вищої освіти; дистанційного навчання; відкритої освіти; персонального інформаційно-освітнього середовища викладача й студента [5; с 55-58].

На нашу думку, якщо кожен викладач зможе самостійно створювати власне інформаційно-освітнє середовище як частину загального ІОС вищого навчального закладу, це сприятиме поліпшенню ефективності дистанційного навчання та розвитку загального ІОС.

Д. Вербівський виділяє такі вимоги, які пред'являються до електронного навчання [5; с 55-58].

- функціональність (дана вимога полягає у наявності в системі певного набору функцій різного рівня (форуми, чати, управління курсами і тими, хто навчається, аналіз активності студентів));
- надійність (сюди входить не тільки зручність і простота оновлення контенту, а й захист від зовнішніх впливів);
- стабільна робота, яка заснована на ступені стійкості функціонування системи щодо різних режимів роботи;
- підтримка стандартів, зокрема SCORM;

- наявність системи перевірки знань;
- зручність використання та наявність доступу;
- перспективи розвитку платформи та якісна технічна підтримка.

З метою створення інформаційно-освітнього середовища для організації дистанційної освіти існує багато технічних рішень. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій постійно пропонує багато нових шляхів для зазначених процесів.

Основне завдання викладача вищого навчального закладу – вибрати оптимальні засоби для організації навчально-виховного процесу, також це стосується і дистанційного навчання.

На нашу думку, інформаційно-освітнє середовище, крім зазначених вище функцій, повинно відповідати таким критеріям: незалежність викладача в організації ІОС; доступність технічних та програмних засобів; можливість адміністрування ІОС; присутність зворотного зв'язку; дистанційна взаємодія. Важливість цих умов зумовлена тим, що існує велика кількість спеціалізованих платформ e-learning для організації ІОС для дистанційної освіти. Мабуть, найбільш відома система управління навчанням – Moodle, вона включає у себе всі елементи, необхідні для організації ІОС в умовах дистанційної освіти. Але для її запуску та функціонування необхідні сервер, технічний персонал його підтримки тощо. Це під силу закладу вищої освіти, але не окремому викладачу. На жаль, не в усіх ЗВО є централізований підхід до організації інформаційно-освітнього середовища для дистанційного навчання.

Здебільшого викладачу доводиться самостійно організовувати процес дистанційного навчання, створювати та підлаштовувати під цей процес інформаційно-освітнє середовище.

Отже, існує багато варіантів технічних засобів для організації інформаційно-освітнього середовища для дистанційного навчання, ми вибрали вищеописаний, тому що всі ці засоби є доступними, вільними та надійними. Зазначені елементи ІОС показали свою ефективність під час дистанційної освіти і як засоби підтримки навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти. Цілодобовий доступ до інформаційних ресурсів, онлайн-тестування після кожного модулю, відеоконференції – усе це сприяло підвищенню рівня знань, умінь та навичок студентів.

Література:

1. Вербівський Д. С. Електронне освітнє середовище навчання математичних дисциплін: принципи побудови і структура. Наукові записки. 2018. № 173(2). С. 55–58.
2. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / за ред. М. Л. Самуельсон. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2012. 240 с.
3. Мовчан И. Н. Информационно-образовательная среда образовательного учреждения. Электротехнические системы и комплексы. 2015. № 3(28). С. 55–58.
4. Назаров С. А. Педагогические условия пректирования личностно-развивающей информационно-образовательной среды технического вуза: автореф. дис. канд. пед. наук : 17.10.2006. Ростов-на-Дону, 2006. 17 с.
5. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.10. Луганськ, 2011. 508 с.
6. Рахманов В.О. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх інженерів в умовах освітньо-інформаційного середовища технічного університету: дис.д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 418с.
7. Structure and Content of e-Learning Information Environment Based on Geo-Information Technologies / E. Y. Levina et al. Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education. 2017. Vol. 13. № 8. P. 5019–5031.

Скакун В.С.

Херсонський державний аграрно-економічний університет м.Херсон Україна

Чепок Р.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет м.Херсон Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

Успішне здійснення соціально-економічних перетворень, що відбувається в Україні, значною мірою залежить від якості професійної освіти, яка визначається не тільки обсягом, але і ступеню творчого використання суб'єктом діяльності здобутих знань, сформованих професійних вмінь та навичок. У процесі професійної діяльності знання та вміння у сукупності з потребами та мотивами, можливостями та здібностями визначають стратегію становлення і розвитку компетентного фахівця. Таким чином, у системі професійної освіти набуває актуальності та утвердження компетентнісна парадигма підготовки майбутнього фахівця, у тому числі й економіста.

Психолого-педагогічні основи компетентнісного підходу розроблені вченими В. Баркасі, Н. Бібік, Н. Волковою, Л. Голодюк, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко та ін.. Теоретичні основи компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх фахівців обґрунтовано в працях О. Глузмана, Л.Жогло, В. Лугового, О. Дубасенюк, О. Пометун, О. Савченко, М. Степка та інших.

Компетентнісний підхід, як наголошує Л. Жогло, визначає найважливіші вимоги до сучасного фахівця:

1. Сучасний спеціаліст для розв'язання професійних задач повинен володіти не тільки фундаментальними, широкі, багатовимірними знаннями, але й уміти їх самостійно набувати та переносити у різні ситуації під час розв'язання задач професійної діяльності.
2. Фахівець повинен працювати не тільки як суб'єкт індивідуальної, але й як колективної діяльності, для цього йому необхідно постійно вдосконалювати корпоративну культуру, захищаючи та відстоюючи не свій імідж як професіонала, але і як рівноправного суб'єкта корпорації.
3. Сучасний фахівець повинен швидко, активно, мобільно засвоювати нові технології та здійснювати рефлексію щодо їх ефективності та доцільності використання в тій чи іншій ситуації.
4. Сучасний фахівець повинен вдосконалювати навички самоосвіти, не як «обов'язкову реакцію» на вимоги професійної підготовки, а як природну реакцію суб'єкта самостійних дій, виявляючи певну санкціоновану активність, мобільність та відповідальність. Водночас, для вирішення суб'єктом тієї чи іншої ситуації йому необхідно вміти мобільно здійснювати пошук інформації, виокремлювати та переносити її для ефективного розв'язання тих чи інших професійних задач.
5. Сучасний фахівець повинен володіти здатністю до дослідницької діяльності у життєво важливих ситуаціях, виявляти креативність як основу творчості.
6. Сучасний фахівець повинен вміти реалізовувати інноваційні моделі професійної діяльності, технології їх використання доцільно професійним ситуаціям та потребам колективу [1].

Окремі праці присвячені професійній підготовці майбутніх економістів зокрема, компетентних менеджерів О. Аксьонової, В. Бережної, Н. Грозної, Г. Дудки, В. Локишна, Н. Ушакової та інших. Вчені, які розглядають нагальні питання навчання і професійну підготовку майбутніх економістів-бакалаврів, акцентують увагу на тому, що в навчальних закладах відповідного типу не виділяється дослідницька компетентність як важливий результат освітнього процесу. Важливою задачею державної освітньої політики в системі професійної підготовки сучасного фахівця є ефективне проектування його особистісного потенціалу. Майбутній фахівець

повинен формуватися як особистість, яка реалізує свої потенційні можливості в аспекті особистісного та професійного зростання, виявляє компетентності та компетенції.

Вчені наголошують на здійсненні професійної підготовки фахівців шляхом реалізації компетентнісної моделі фахівця. На думку Ф. Мухамедзянової компетентнісна модель фахівця, зокрема варіативна складова, включає наступні значущі положення:

1. Природнім генетичним прообразом сучасних уявлень щодо розробки варіативної компетентнісної моделі є ідеї, що сформульовані у контексті психолого-педагогічних концепцій розвивальної та особистісноорієнтованої освіти. Виходячи з цього, компетенції розглядаються поза і надпредметні утворення, що інтегрують як традиційні знання, так і різнопланові узагальнені вміння, здібності та можливості суб'єкта навчально-професійної діяльності.
2. Категоріальна база варіативної компетентнісної моделі безпосередньо пов'язана з ідеєю цілеспрямованості і цілевизначеності освітнього процесу у вищому навчальному закладі, під час якого компетенції визначають загальний рівень умінь та навичок студентів як суб'єктів навчально-професійної діяльності.
3. Внутрішньо компетентнісна модель фахівця містить два домінуючих базових поняття: компетенція і компетентності [2].

Компетентнісна модель фахівця, бакалавра, зокрема економіста, як вважає вчена, повинна характеризуватися:

1. Компетенціями соціально-особистісними (що притаманні людині як індивіду, суб'єкту діяльності та особистості; соціальними, що визначають її взаємодію з іншими людьми; що стосуються вміння навчатися).
2. Компетенціями загальнопрофесійними: (інформаційними, пов'язаними із отриманням та обробкою інформації; розрахунковими, пов'язаними з умінням розв'язувати професійні задачі із використанням адекватного математичного апарата; експлуатаційними; управлінськими, організаційними, конструкторськими, проектувальними, економічними і такими, що включають поведінку на ринку праці) [2].

Зазначені компетенції повинні формуватися як загальні, але, водночас, вони забезпечують конкретизацію загальнопрофесійних компетенцій. У пропонованій вченою варіативній компетентнісній моделі фахівця акцент у його підготовці поступово накладається на соціально-особистісні та загальнопрофесійні компетенції, котрі слугують фундаментом, що дозволяє їм гнучко орієнтуватися на ринку праці та в сфері післядипломної освіти.

Вчені, які розглядають нагальні питання професійної підготовки майбутніх економістів, акцентують увагу на тому, що в навчальних закладах відповідного типу не виділяється дослідницька компетентність як специфічний результат освітнього процесу. Проте особливо важливо сформувати дослідницькі компетентності у майбутніх економістів, адже зміст навчальних дисциплін, їх подальша професійна діяльність пов'язані зі швидкими змінами в світовій економіці, на які безпосередній вплив мають наукові досягнення. Сьогодні необхідні фахівці активні, самостійні, творчі, постійно працюючі над саморозвитком та самовдосконаленням. Все це вимагає оновлення навчального процесу у вищих навчальних закладах.

Отже, під час реалізації компетентнісного підходу доцільно враховувати такі умови: виокремлювати стратегічні перспективи розвитку професійної освіти фахівця на всіх рівнях та узгодити цілі та задачі освіти та виховання; визначити основні підходи до професійної освіти фахівця, спираючись на системність у функціонуванні професійної освіти; врахувати багатофункціональність, багатопрофільність професійної освіти, при цьому надати пріоритет соціальному аспекту; залучати до прийняття рішень щодо реформування вищої освіти усі соціальні інститути виховання.

Література:

1. Жогло Л.Я. Компетентностный подход как основа становления субъектности будущего педагога/ Л.Я. Жогло // Педагогические основы становления субъектности в образовательном пространстве: проблема, поиск, решение : сборник научных трудов участников Международной научно-практической конференции / под ред. Р. К. Серёжниковой. – Биробиджан, 2013. – 303 с.
2. Мухаметзянова Ф.Г. Формирующие силы субъектности студента / Ф.Г Мухаметзянова // – Казань: ЮЛАКС, 2007. – 156 с.

Смірнова І.М.

Національний університет кораблебудування Херсонська філія, м.Херсон, Україна

ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ (ПОЗАНАВЧАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ)

Постановка проблеми. В обстановці зростання кризових явищ у сучасному світі все більшого соціального значення набуває проблема здоров'я учнівської та студентської молоді. Особливо актуальною ця проблема стає в наш час, коли Україна переживає складний період становлення незалежної держави і реформування суспільно-економічних відносин. Як свідчить історичний досвід, період інтенсивних реформ завжди негативно відбивається на соціальній сфері. Не винятком є розвиток фізичної культури та спорту, зокрема серед студентської молоді, яка в умовах розбалансування системи вузівського фізичного виховання швидко втрачає мотивацію до занять руховою активністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасна система освіти, яка розвивається в умовах статусності відповіді на потреби людини знайти своє місце і можливості до самоорганізації та самореалізації у новому глобальному просторі, своїми орієнтирами починає вбачати не лише знання, уміння й навички, але й загальну фізичну, психологічну, моральну складові частини людини. Загальна спрямованість на гармонійний розвиток особистості визначає головну мету сучасної освіти як розвиток можливостей особистості, які потрібні їй самій та суспільству, як включення її в соціально-ціннісну діяльність [3, с. 187].

У системі вищої освіти особливого значення набувають принципи виховання, його права на вільний розвиток і прояв своїх здібностей. Таким чином, формування професійної компетентності майбутніх висококваліфікованих фахівців.

Обмеження рухової активності здобувачів знижує захисні механізми організму до несприятливих впливів навколишнього середовища, сприяє розвитку схильності до різних захворювань. Систематичні заняття фізичними вправами, оздоровчою фізичною культурою піднімають організм на новий, більш високий рівень розвитку. Інтенсивні спортивні заняття формують також пристосувальні перетворення в організмі, які не можуть бути досягнуті у звичайному дозованому використанні засобів фізичної культури та фізичній роботі [1, с. 38].

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку технічної освіти Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ визначив низку узагальнених завдань підготовки фахівців. Серед них, зокрема, – гуманітарна підготовка, самопізнання та саморозвиток професіоналізму, здібностей до самостійного мислення та самоорганізації, готовність до конкурентної боротьби, формування духовності, моральності, естетичних ідеалів та смаків, індивідуальної та професійної психофізичної культури [5, с. 5].

Аналіз компетентнісного підходу до навчальної діяльності з фізичного виховання та фізкультурно-оздоровчих заходів в університетах дали змогу виділити складники фізкультурно-

оздоровчої компетентності майбутніх висококваліфікованих фахівців. Основоположною ідеєю є те, що фізкультурно-оздоровчі компетентності здобувачів забезпечують процес саморозвитку і самовдосконалення, збереження здоров'я, підтримання високого рівня фізичної підготовленості і працездатності, дотримання здорового способу життя, наявність умінь і навичок залучити до цього інших у процесі професійної діяльності [2, с. 9].

Провідний науковець І.В. Манжелей стверджує, що в процесі формування фізкультурних компетенцій максимум уваги необхідно приділяти набуттю особового досвіду фізкультурно-спортивної діяльності через організацію різного роду практик і фізкультурно-спортивних середовищ. Важливо відзначити, що у разі середовищного підходу акценти в діяльності викладача зміщуються з активного впливу на особу здобувача в сферу побудови елективного (поза навчального) середовища фізичного виховання, яке насичується різними мікросередовищами, а також сприятливе для активізації внутрішніх механізмів саморозвитку та самовираження студентської молоді [4, с. 274].

Реалізація педагогічних умов орієнтування здобувача на культивування спортивного стилю життя, можливості участі у спортивно-масових заходах різного рівня, досягнення спортивних результатів з метою самореалізації і самовираження в університеті здійснюється в рамках фізкультурно-оздоровчої освіти та Концепції виховної роботи університету. Навчальна дисципліна «Фізична культура», на нашу думку, сприяє інформаційному орієнтуванню здобувача на здоровий спосіб життя за рахунок поєднання двох компонентів – базового (обов'язкового) та елективного (для вирішення окремих завдань).

На першому етапі було проведено статистичне опитування, в якому взяли участь 325 респондентів, здобувачів першого курсу – представників різних факультетів денної форми навчання. Зробивши аналіз отриманих даних ми встановили, що головним на заняттях з фізичного виховання 65% здобувачів вважають отримання заліку з фізичного виховання як одного з багатьох заліків у програмі навчання, на всебічний розвиток відведено 11%, досягнення максимального результату – 8%, привернути увагу до себе та підготовку до професійної діяльності 5%.

Для визначення рівня фізкультурно-оздоровчої активності молоді нами був проведений аналіз участі здобувачів у спортивно - масових та фізкультурно-оздоровчих заходах університету. Проведення Спартакіади університету серед команд здобувачів факультетів вирішує завдання популяризації спорту, укріплення зв'язків між факультетами, укріплення студентського середовища у рамках реалізації Концепції виховної роботи університету. Проведене дослідження підтверджує, що на кожному з етапів найбільшого розвитку набувають окремі компоненти фізкультурно-оздоровчої компетентності.

Висновки. Обґрунтовані та експериментально перевірені педагогічні умови, які забезпечують ефективність формування фізкультурно-оздоровчої компетентності, ведення здорового способу життя сучасними здобувачами та орієнтують молодь на якісно активне, позитивно заряджене (здоров'язберігаюче) середовище у вищому навчальному закладі.

Доведена ефективність формування фізкультурно-оздоровчої компетентності здобувачів у здоров'язберігаючому середовищі вищого навчального закладу освіти, що проявилось у підвищенні показників їх активності у поза навчальній діяльності, в підвищенні показників мотивації та потреб до рухової активності, в достовірному підвищенні фізкультурної обізнаності і позитивній динаміці їхнього фізичного стану та фізичній підготовленості.

Література:

1. Грибан Г.П. Життєдіяльність та рухова активність студентів : *монографія*. Житомир : Вид-во Рута, 2009. 594 с.
2. Грибан Г. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів засобами особистісно орієнтованого підходу до фізичного виховання. Фізична культура, спорт та

здоров'я нації : збірник наукових праць. Вип. 2. Житомир : Вид-во ФОП Євенок О.О., 2016. С. 18–25.

3. Гущина Т.Н. Педагогическая сущность феномена «образовательная среда»: по материалам исследования. Общество. Среда. Развитие (Тerra Humana). 2011. № 4. С. 187–190.

4. Манжелей И.В. Формирование физкультурной компетентности бакалавров / И.В. Манжелей, С.Н. Чернякова. Вестник Тюменского государственного университета. Гуманитарные исследования. Humanitates. 2016. Том 2, № 1. С. 270–282.

5. Товажнянский Л.Л. Нова парадигма інженерної освіти і підготовка національної гуманітарно-технічної еліти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2002. № 2. С. 3–9.

Смолянова О.В.

*Лозівська філія Харківського державного
автомобільно-дорожнього коледжу, м. Лозова, Україна*

ВИБІР СВОБОДИ АБО ВТЕЧА ВІД НЕЇ

До того моменту, як стадія повної індивідуалізації буває завершена і людина стає вільною від первинних уз, перед нею постає нове завдання: зорієнтуватися і вкоренитися в світі, досягти безпеки іншим способом, ніж той, що був характерний для її доіндивідуального існування. Цим орієнтиром і є – свобода. Отже, перед людиною виникає ряд питань про те, як бути з цією свободою, який існує ризик не нашкодити своєму життю, піти не тим шляхом або вдатися до альтернативного вирішення - перенести відповідальність вибору на інших.

Нестерпний тягар свободи пригнічує людину. Свобода, що представляє собою крок в невідомість, яка загрожує небезпеками, не може не обтяжувати слабкої людини. Їй здається куди більш привабливим проміняти її на щастя комфортного існування під крилом керівника. Тому людина постійно перебуває в пошуках того, хто б узяв на себе відповідальність за неї. У різні періоди історії цим «кимось» стає вождь, держава, наука або техніка. Корінь проблеми не в тому, що у людини немає свободи, а в тому, що вона не хоче її прийняти, взяти на себе. Свобода це вибір, а вибір це відповідальність. Носієм свободи спочатку є людина як екзистенціальний суб'єкт. Людина наділена метафізичною свободою, але вона залежна від свого щоденного життя, від навколишнього світу - світу побуту, роду, суспільства, тим самим вона ставить під сумніви свою справжню екзистенцію, втрачає природжену свободу. Без свободи особистості людина була б всього лише біологічною істотою. Іншими словами, свобода є родовою ознакою людини. Свобода представляється цінністю санкціонованої культури людини як фундаментальної, до якої прагне сучасна людина. Як пише російський філософ Микола Бердяєв, «людина полюбила свободу більше, ніж вона любила її колись, і вимагає волі з надзвичайною наполегливістю. Вона не виносить вже зовнішнього і внутрішнього насильства над своїм творчим інстинктом. Поряд з цим на сучасну людину діють і інші інстинкти, інстинкти рабства і жорстокості, і виявляється творче безсилля». Також, слідуючи поглядам Бердяєва на тему свободи, він вважає, що виною втрати свободи є гріхопадіння, віддаленість від Бога, яке народжує в людині пасивність і тільки володіючи творчою активністю, стане перемогою.

Екзистенціальна свобода передбачає одночасно заперечення розхожих істин («Свобода-від») і проектування власної позиції («свобода-для»). Свобода тут врівноважується відповідальністю за зроблений вибір. Екзистенційна свобода дана людині як болісна ноша

постійно здійснювати акти вибору, на відміну від соціальної волі, за яку людині доводиться боротися. Екзистенційна свобода неминуче включає в себе відповідальність.

Лише нічого не розуміючи по суті свободи можна допустити поширену плутанину між поняттями свободи і свавілля (вседозволеності). В. Даль визначає свавілля як самовладдя, необузданність і деспотизм. Свавілля є потурання гіршого в собі, тоді як свобода – досягнення кращого в собі. Свавілля є якість дозволеності всякого - потрібного і непотрібного, що виходить з принципу «моєму вподобанню, не забороняй». Свобода підпорядкована покликам відповідальності: «на тому стою і не можу інакше». Свавілля - прояв внутрішньої несвободи людини.

На протигагу сваволлю, свобода передбачає самообмеження, бо будь-яка свобода є вивільнення кращого в собі. Не випадково філософ-слов'янофіл А. Хомяков виводить розуміння слова «свобода» від «бути собою». Що значить прийняти себе, сприйняти себе. Виникає наступне питання що до свободи, яка складається з можливості вибору. Свобода все ж це відповідальність, відповідальність за певний вибір. Кричущі заголовки про те, що себе потрібно приймати таким який ти є, знайомитися з собою заново і полюбити себе, приймають рішення за нас. Саме завдяки самообмеженню, самодисципліні, вмінню «панувати над собою» особистість зберігає свою свободу, автономію, здатність чинити опір зовнішньому примусу. Втрата таланту свободи - біда і вина лише самої людини, а зовнішні обставини можуть лише пояснити таку ситуацію, але ніяк - не виправдати.

Людина може забути про свободу або бігти від неї. Феномен «втечі від свободи» описав Еріх Фромм. Свобода накладає певні зобов'язання, вона пов'язана з труднощами і самотністю, тому людина часто не хоче бути вільною. Індивід залишається на самоті віч-на-віч з життям - кинутий в безмежному і загрозливому світі. Свобода людини з відкритим характером передбачає так чи інакше залежність від контактів з оточуючими людьми, вона не вільна. Його прагнення спрямовані якраз на втечу від своєї справжньої, природної свободи. Коли людина здатна відмовитися від тривалих контактів, від приналежності до спільноти, і усамітнитися у власній самоті, тоді вона розуміє екзистенційну свободу. Вона вільна – а значить самотня. Втеча від свободи виражається в тому, що сучасна людина діє заради успіху, влади, грошей, але тільки не заради самого себе і своєї свободи.

Відмова від свободи теж акт свободи. Як стверджує Ж.П.Сартр, є тільки дві речі, в яких ми не вільні, це народження і смерть. Життя – це не самоціль. На відміну від соціальної свободи, за яку людині доводиться боротися, екзистенційна свобода дана йому як болісна ноша постійно здійснювати акти вибору.

Література

1. Дорофеева, Т.Г. Философия: учебно-методическое пособие для бакалавриата / Т.Г. Дорофеева, И.Н. Мавлюдов. – Пенза: РИО ПГСХА, 2013. – 220 с.
2. Пугачев, О.С. Социальная реальность в аспекте глобализации / О.С. Пугачев, Н.П. Пугачева, Т.Г. Дорофеева // Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки 2019. № 10. – С. 102-104.
3. Пугачева, Н.П. Человек и наука в поле противостояния сциентизма и антисциентизма / Н.П. Пугачева, В.А. Здоровинин, Т.Г. Дорофеева // Национальное здоровье. 2019. № 3. – С. 165-167.

Соболь О.М.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ФЕЛІНОТЕРАПЕВТИЧНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ ПРОФЕСІЙНОГО ХАРАКТЕРУ ДЛЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Викладацька праця – це одна з найважчих категорій людської діяльності. Ця праця в умовах постійного контакту з людьми протікає на тлі нервово-емоційної напруги, наявності конфліктних ситуацій. Зниження рівня здоров'я викладачів, викликане професійною діяльністю у поєднанні з негативними умовами освітнього процесу (велике аудиторне навантаження, ненормований робочий день, стресові ситуації, гіподинамія та ін.), ускладнене несприятливим впливом екологічних факторів, виражається порушенням роботи не лише окремих органів та систем, але і всього організму загалом [1].

До того ж, праця викладачів, незважаючи на існуючі класифікації, не є нормованою. Проведені анкетні опитування виявили, що 80,3% опитаних викладачів затримувалися на робочому місці для обробки документації та виконання додаткових завдань, 70,1% брали роботу додому [2]. Специфіка викладацької діяльності у тому, що з виробничих навантажень мозок є основним діючим органом, що відбивається на рівні функціональної напруги центральної нервової системи (ЦНС) і основними видами захворювань стають патології серцево-судинної та нервової систем [3].

З урахуванням вищесказаного, профілактика захворюваності викладачів повинна ґрунтуватися на засобах, які б надавали заспокійливий, снодійний та нормалізуючий тиск вплив, не викликаючи при цьому побічних ефектів. Як показує світова практика, все частіше для цих цілей застосовуються засоби фелінотерапії (лікування за допомогою кішок) [5].

За даними досліджень дослідників з University of Minnesota, сусідство з кішками допомагає знизити ризик серцевого нападу майже на третину, а смертність від інфаркту серед других була на 30% нижчою. Наявність кішки знижує ризик не лише серцевого нападу, а й інших серцево-судинних захворювань [6]. Присутність кішки позитивно впливає на самопочуття та допомагає долати повсякденні труднощі, що підтвердили 76% учасників опитування [7].

За даними United States National Health and Nutrition Examination Survey, власники домашніх тварин мали достовірно більш високий рівень гемоглобіну, нижчий рівень холестерину ліпопротеїнів низької щільності і нижчу поширеність судинної дистонії, системної гіпертонії та інсульту.

Крім того, кішки – це ефективне та нешкідливе снодійне, яке підходить практично всім. Так, за даними дослідників з Mayo Clinic, 41% респондентів поряд з домашніми тваринами почуваються більш захищеними і краще сплять, а котяче муркотіння перед сном добре розслаблює і швидше занурює у стан сонливості [8].

Також спрацьовують такі ефекти як плацебо, оскільки власник може вірити у лікувальні властивості кішок підсвідомо; дія вібрації котячого муркотання на організм людини схожа з ультразвуковим лікуванням; тепла дія, адже середня температура тіла кішки дорівнює 38-39°C, тому тварину можна використовувати як грілку, особливо при лікуванні запалених суглобів. Шерстний кішки – потужний генератор низькочастотних струмів; статична електрика, що виробляється в момент погладження шерсті, позитивно впливає на відновлювальний процес після операції або травми; емоції доведено, що кішки відчувають настрій господарів і завжди поруч, якщо комусь із них сумно. Висока чутливість до людських емоцій пов'язана з

вомероназальним органом, за допомогою якого кішка може розрізняти гормони страху чи радості за запахом [7].

Виходячи з вищезазначеного, характер негативних впливів професійної направленості та необхідність пошуку не хімічних засобів, які б надавали заспокійливий, снодійний та нормалізуючий тиск вплив, не викликаючи при цьому побічних ефектів, підвищує актуальність досліджень з питань застосування лікувально-профілактичних можливостей кішок.

Література:

1. Овчаренко М. С., Горшкова Н. П. Анализ профессиональной деятельности преподавателей вузов и поиск путей повышения эффективности их труда. *Научно-методический электронный журнал «Концепт»*. 2016. Т. 11. С. 2916–2920. URL: <http://e-koncept.ru/2016/86616.htm>.
2. Лисняк М.А., Горбач Н.А. Современное состояние психического здоровья профессорско-преподавательского состава вузов. *Профилактическая и клиническая медицина*. 2012. № 1 (42). С. 58-64. 7.
3. Масловская С.В., Фомина М.В. Здоровье как фактор развития профессиональной компетентности педагога. *Вестник Оренбургского государственного университета*. 2009. № 1. С. 81-86.
4. Смагулов Н.К., Адилбекова А.А. Актуальные проблемы сохранения здоровья преподавателей вуза (обзор). *Вестник Тюменского государственного университета. Экология и природопользование*. 2019. Том 5. № 1. С. 116-128. URL: Doi: 10.21684/2411-7927-2019-5-1-116-128
5. Krittanawong C., Kumar A., Wang Z., Jneid H., Virani S.S., Levine G.N. Pet Ownership and Cardiovascular Health in the US General Population. *The American Journal of Cardiology*. 2020. V. 15; 125(8): P. 1158-1161. URL: Doi: 10.1016/j.amjcard.2020.01.030.
6. [Paddock C.](https://www.medicalnewstoday.com/articles/98432) Cat Owners Have Lower Heart Attack Risk, Study. *Medical News Today*. URL: <https://www.medicalnewstoday.com/articles/98432>
7. The companionship that a pet offers is a great way to reduce anxiety and stress. *Pets and mental health*. 18.05.2021. URL: <https://www.mentalhealth.org.uk/a-to-z/p/pets-and-mental-health>
8. Krahn L.E., Tovar M.D., Miller B. Are Pets in the Bedroom a Problem? *Mayo Clinic Proceedings*: 2015. 90(12):1663-5. URL: Doi: 10.1016/j.mayocp. 2015. 08.012.

Совач К.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

JOHN GAY'S FABLES: THE REFLECTION OF ENGLISH PHILOSOPHERS OF THE AGE OF ENLIGHTENMENT IDEAS

A human being, his nature and position in the state and society is a dominant theme of British Enlightenment. The idea of the universality of human abilities dominates and, alongside with a number of scientific breakthroughs, the belief in the omnipotence of the human mind is growing. Many animals are superior to humans in instinctive abilities, but human beings are more skillful in thinking. The mind develops under the influence of experience, there are no innate ideas, everything has to be learned from scratch.

The flagship of the British Enlightenment is John Locke, an innovator in pedagogy and didactics, an empiricist, ideologist of classical liberalism [4]. Anthony Shaftesbury, one of England's most significant moralists, combined ethics and aesthetics [5]. Adam Smith is one of the founders of economic theory as a science and philosopher-ethicist [6]. Daniel Defoe is famous for his literary and journalistic writings [7]. We can't but mention Bernard Mandeville, an English moralist, the fabulist of philosophical

fable “The Fable of the Bees, or Vices of Individuals – Good for Society”. That is a philosopher around which serious controversy ideas were discussed in the British philosophical community of the 18th century and not only, but nowadays too [3].

It should be mentioned that any literary genre reflects the ideas and thoughts of that era during which a literary text is created. We want to describe how philosophical ideas of that time are demonstrated in the fables written by John Gay, a famous fabulist of that epoch.

In an interesting but unobtrusive form, John Gay tries to demonstrate allegorical examples of life situations, a man’s vices and virtues in general and the characters of people in particular. The plots of J. Gay’s fables reflect universal values. They, unlike the fables of B. Mandeville, do not carry a philosophical burden of a global nature. Their philosophy is accessible and understandable to everyone, and their content is always relevant; it does not depend on the historical era, or the country, or a particular generation. The theme of J. Gay’s fables is “eternal” for all times.

For example, the fable “The Lion, the Tiger and the Traveller” is a bright illustration of the idea above. It runs the lion, who had saved the traveller, being sure in his keeping the whole forest under his control, and everyone being afraid of him, as he is the strongest beast in the world. The traveller replied that he did not understand him. In his opinion, fear does not mean respect and that a wise ruler does not intend to subdue people in this way. The ruler’s “weapon” is wisdom, justice, kindness, and mercy: *“Heaven gives you power above the rest, / Like Heaven to succour the distress'd”* [1]. But the lion believed that he was not different from the ruler of the people: *“For all my fawning rogues agree, / That human heroes rule like me”* [1].

Thus, we can conclude that the plots of John Gay’s fables are very close to the problems of human life. The reader will not find harsh sarcasm, or satire in them. More often the writer uses irony and humour. He very delicately points out people’s mistakes and offers to treat the lessons of life wisely. As for morality and philosophical content we should state the works of John Gay have more similarities with ancient fables than the sharp satirical work of Bernard Mandeville, for example.

Two fabulists, John Gay and Bernard Mandeville, have fables about bees, but the allegory they use is completely different. B. Mandeville clearly divides society into layers presented by human vices as the basis of the social system [3]. J. Gay in his fable “The Degenerated Bees” also reflects on the problems of social inequality, the laziness of some and the poverty of others. But his thoughts are shown in a more loyal form. He also criticizes the courts, bribery, greed, and selfishness of people, but this condemnation does not apply to any particular society, it applies to society in general, whereas B. Mandeville exposes the shortcomings of the English society of the 18th century: *“Like gentlemen they sport and play; / No business interrupts the day”* [2]. J. Gay ends his fable in the following way: *“By that our merits they reveal / And recommended our public zeal; / Disgraced by this corrupted crew, / We’ve honored by the virtuous few”* [2]. There is the author’s irony in the moral of the fable, but J. Gay does not deny the fact that it is human virtues that should form the “bases” of the society. He only complains that this, unfortunately, is not always the case.

As a whole, the fables of J. Gay are not characterized by controversy with the philosophers of the Enlightenment about the social or state system as he supported the philosophical views of John Locke and Adam Smith.

Література:

1. Gay J. The Lion, the Tiger, and the Traveller. URL: <https://kalliope.org/en/text/gay2005052902> (дата звернення: 23.10.2021).
2. Gay J. The Degenerate Bees. URL: <https://kalliope.org/da/text/gay2005052969> (дата звернення: 27.10.2021).
3. Hundert E. J. Bernard Mandeville and the Enlightenment’s Maxims of Modernity. URL: <https://www.jstor.org/stable/2709993> (дата звернення: 26.10.2021).

4. Locke J. Biography. URL: <https://www.biography.com/scholar/john-locke> (дата звернення: 25.10.2021).
5. Lord Shaftesbury [Anthony Ashley Cooper, 3rd Earl of Shaftesbury]. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. URL: <https://plato.stanford.edu/index.html> (дата звернення: 23.10.2021).
6. Smith A. *Encyclopedia*. URL: <https://www.econlib.org/library/Enc/bios/Smith.html> (дата звернення: 23.10.2021).
7. Vickers I. The Influence of the New Sciences on Daniel Defoe's Habit of Mind. *Man and Nature L'homme et la nature*. URL: <https://www.erudit.org/en/journals/man/1988-v7-man0240/1011934ar.pdf> (дата звернення: 24.10.2021).

Сула Н.М.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, Україна

ПРО РЕАЛІЗАЦІЮ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ПІДХОДУ В ПРОЦЕСІ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасній педагогіці є досить повне уявлення про зміст, мету та завдання індивідуального підходу, проте можна стверджувати, що професійна підготовка, особливо у закладах вищої освіти, має ряд особливостей, які ще недостатньо глибоко досліджені.

Зокрема, в процесі графічної підготовки майбутніх вчителів технологій особливу увагу варто звернути на індивідуальні відмінності, які виявляються і в таких розумових операціях, як аналіз і синтез. Відомо, що розуміння суті досліджуваного явища чи предмета відбувається тільки тоді, коли процеси аналізу і синтезу протікають у єдності. Індивідуальні відмінності як у протіканні, так і результати діяльності залежать від властивостей різних рівнів індивідуальності.

Тому при аналізі індивідуальних особливостей діяльності студентів необхідно цілісно розглядати прояв у них різних внутрішніх причин [3, с. 31].

Оскільки увага та активність відіграють провідну роль у навчально-практичній діяльності, то при навчанні необхідно звертати особливу увагу на їх розвиток.

Важливу регулюючу роль у навчально-практичній діяльності виконують інтелектуальні якості студентів, насамперед, особливості їх мислення [1, с. 229]. Таким чином, властивості особистості, що виражають відношення до діяльності, і інтелектуальна активність студентів виступають як основні чинники, що забезпечують саморегуляцію діяльності. Саморегуляція діяльності включає в себе ряд ланок: прийняття людиною мети, облік значимих умов діяльності, її програмування, оцінку її результатів і її корекцію. Реалізація цих ланок саморегуляції припускає наявність певного ставлення до діяльності, раціональне використання людиною своїх індивідуальних можливостей, що пов'язано з самоаналізом діяльності. Самоаналіз має безпосереднє відношення до ще одного фактору - самосвідомості, яка полягає в усвідомленні й оцінці студентами особливостей своєї діяльності і своїх індивідуальних якостей, що виявляються в ній. Від особливостей самосвідомості багато в чому залежить характер їх активності при вдосконаленні своєї діяльності.

В основі саморегуляції діяльності лежать різні механізми прояву і взаємодії індивідуальних особливостей [2, с. 129]. Один з механізмів полягає у використанні людиною своїх сприятливих можливостей, сильних сторін. Може здатися, що ці можливості повинні реалізуватися без особливого втручання з боку педагогів і без особливих зусиль з боку самих студентів. Однак слабка реалізація сприятливих можливостей студентів може бути обумовлена не тільки недостатньо відповідальним ставленням до діяльності, але і при досить відповідальному ставленні.

Так, при різкій вираженості таких особливостей темпераменту, як повільний темп реакції і тривожність, студенти можуть занадто повільно виконувати практичні дії і надмірно ретельно контролювати їх (з багаторазовим повторенням відповідних дій). Крайня вираженість імпульсивності може бути основою переходу високої швидкості реакцій в квапливість, ослаблений контроль діяльності.

Для виконання певних дій і завдань деякі студенти не володіють відповідними можливостями (наприклад відсутність високої швидкості рухів). Так, встановлено, що особи з інертною нервовою системою свої обмежені швидкісні можливості певною мірою можуть компенсувати більш ґрунтовною попередньою підготовкою до роботи. Така завчасна підготовка спостерігається при виконанні термінових дій. Для розвитку деяких особливостей до певного рівня (наприклад, прискорення діяльності або посилення контролю) треба використовувати певне тренування з метою вироблення автоматизмі (звичок, навичок і установок). У цих випадках мова йде про корекцію тих чи інших дій студентів. Отже, в основі регуляції діяльності лежать механізми реалізації сприятливих можливостей, компенсації слабовиражених особливостей і корекції небажаних проявів індивідуальних відмінностей. Ці механізми найбільш успішно використовуються при наявності позитивного ставлення до діяльності та достатньому розвитку інтелектуальних якостей, що забезпечують самоаналіз діяльності та її індивідуальні особливості.

Таким чином, взаємодію різних властивостей індивідуальності в системі саморегуляції діяльності можна представити як ефект взаємодії властивостей різних рівнів індивідуальності здійснених на основі певних соціальних умов і вимог, тобто загальних соціальних норм, педагогічних впливів, конкретних умов і вимог діяльності.

Індивідуалізація навчання студентів обумовлює обов'язкове врахування не лише їх індивідуально-психологічних особливостей (темпераменту, властивостей характеру, емоційно-вольових якостей тощо), рівень підготовки з нарисної геометрії та інженерної графіки, а й особливості їх зорового сприйняття, пам'яті, просторової уяви, співвідношення наочно-образного і логічно-абстрактного компонентів мислення. Так, нами встановлено три типу індивідуально-психологічних особливостей у формуванні графічної культури у студентів засобами нарисної геометрії та інженерної графіки.

Перший тип – «чуттєво-образний» – характеризується яскравим проявом образного уявлення досліджуваного і зображуваного креслення, ескізу, об'єкта, деталі, схеми, акуратним, естетично грамотним виконанням креслення, ескізу.

Другий тип – «логічно-конкретний», що відрізняється «строгим» описом навчального завдання та чіткою за здалегіть продуманою схемою їх виконання. Як правило, навчальні завдання студентів з таким типом характеризуються акуратністю виконання.

Третій тип – «середній» – найбільш поширений, характеризується відносною врівноваженістю особливостей першого і другого типів.

Література:

1. Волобуєва І. В. Індивідуалізація навчання як психолого-педагогічна проблема сучасної вищої школи. *Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології*. 2013. Вип. 2. С. 227-231.
2. Годованюк Т. Л. Деякі термінологічні тлумачення індивідуальної форми навчання через її «похідні». *Педагогіка і психологія*. 2008. № 3–4. С. 127–131.
3. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения. Москва, Педагогика, 1990. 192 с.

Сухенко І.М.

ВСП «Економіко-технологічний фаховий коледж ХНТУ», м. Херсон, Україна

АНТРОПОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ

Освіта – це один з найдавніших соціальних інститутів, який викликаний потребами суспільства відтворювати і передавати знання, уміння, навички, готувати нові покоління для життя, готувати суб'єктів соціальної дії для вирішення економічних, соціальних, культурних проблем, що стоять перед людством. У сучасному світі освіта – складне і багатоманітне суспільне явище, сфера передачі, освоєння і перероблення знань і соціального досвіду. Освіта є певна система навчальних і виховних закладів, що здійснюють різноманітні форми залучення їх досвідів в освоєння багатств культури. Освіта інтегрує різні види навчальної і виховної діяльності, їх зміст в єдину соціальну систему, орієнтує їх на соціальне замовлення, на соціальні потреби людства. Серед соціальних інститутів суспільства сучасної цивілізації освіта займає одну з провідних позицій. Адже благо людини, становище культури та духовності в суспільстві, темпи економічного, науково-технічного, політичного і соціального прогресу саме і залежать від якості і рівня освіти.

Сучасний розвиток техногенної цивілізації, який характеризується виникненням глобальних проблем, по-новому ставить питання про місце і роль освіти у житті людини і суспільства. З урахуванням викликів XXI століття особливу актуальність набуває парадигмальний аналіз сучасності, під яким розуміють сходження до деякої сукупності граничних основ, які є регулятивом наукового пізнання і перетворення педагогічної дійсності. У якості такого аксіоматичного базису виступає певне бачення людини у світі, тобто розуміння її природи і місця у Всесвіті, сутності освіти і змісту життєдіяльності. У зв'язку із цим слід звернути увагу на основні аспекти сутності освіти, які пропонуються у сучасній науці і обумовлюють парадигмальне різноманіття її аналізу в умовах глобалізації [1, с. 59-60]: 1) біологічна сутність.

Основне значення освіти з цих позицій – адаптація біологічної природи людини до життя в суспільстві і забезпечення людини необхідним для виконання своєї функції набором знань та вмінь- соціальна сутність. Таке її розуміння визначає сутність освіти – передачає засвоєння соціокультурного досвіду, формування необхідних, з точки зору соціального замовлення, особистісних якостей; гуманістична сутність. Освоєння соціокультурного досвіду, розвиток здібностей, особистих і професійно необхідних якостей студента не заперечується, а включається у більш широкий ланцюжок – допомога людині у саморозвитку і духовному сходженні. Складовими цієї глобальної мети також є створення умов для розвитку суб'єктності, життєтворчості, особистісних функцій зростаючої людини, підтримка самопізнання, самовизначення, самореалізації. Ці три парадигми виконують функцію «системи координат» для порівняння різних педагогічних проектів, теорій і підходів до удосконалення вищої освіти, що необхідний перехід до зовсім іншої освітньої системи, зорієнтованої на формування інноваційної людини, тобто такої, що постійно знаходиться в стані пошуку, здатної самостійно приймати нестандартні рішення, винахідливої, творчої особистості.

Тому основним завданням освіти на сучасному етапі є перехід від навчання, що забезпечує репродуктивне сприйняття, формування лінійного мислення, до навчання, яке формує пошукові орієнтації, творчий підхід, ймовірнісне мислення.

Кожний народ має три основні корені своєї величезної безписемної історії – антропологічний, лінгвістичний, культурний (або ентографо-археологічний), в яких часто відображені етнічні процеси у вигляді лінгвістичних, культурних, антропологічних більш ранніх субстратів, асимільованих іноетнічних компонентів і їх пізніших нашарувань. Необхідно все це

вивчити й узагальнити, спираючись на дані археології, етнографії, антропології, потім перейти до всього комплексу проблем. Особливо важливо дати етнічне визначення. Це можна зробити ретроспективним методом, ідучи послідовно від сучасності в більш давні епохи, виявляючи різні етнічні компоненти у лінгвістиці й гідроніміці, археолог, культурах, антрополог. матеріалах.

Моделлю особистості в новій парадигмі освіти має стати інноваційна людина. Вона розглядає оточуючий світ не як сталу, гармонійну структуру, до якої потрібно пристосовуватися, а як сферу пізнавальної та практичної невизначеності, яку потрібно редукувати як послідовність різноманітних труднощів, що необхідно подолати. Винахідливість стає архетипом діяльності для інноваційної людини, а провідною метою навчання – формування в неї власної дослідницької позиції, тобто значення набуває процес переходу в освітній діяльності від школи пам'яті до інституту роботи з мисленням.

Розглядаючи антропологічні засади освітньої парадигми, доречно звернутися до методологічного потенціалу синергетичного підходу. Його цінність для сучасної філософії освіти полягає в тому, що синергетика, по-перше, пропонує модель саморозвитку людини в світі, що швидко змінюється і саморозвивається; по-друге, виходить на найважливішу світоглядну проблему – проблему пошуку людиною свого місця в ньому

З точки зору синергетики, людина постає як самодостатня істота, яка перебудовує сама себе у напрямку гармонізації відносин на осі Людина – Всесвіт. Як і будь-якій відкритій системі, людині не можна нав'язувати шляхи розвитку. Вона сама обирає свій шлях.

Література

- Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю: 2-ге вид. допов. – К. : Знання України, 2008. – 819 с
- Буданов В. Методология и принципы синергетики // Філософія освіти. -2006. – № 1. – С. 143-173.
- Гершунский Б. С. Философия образования для XXI века. (В поисках практико-ориентированных концепций). – М: Совершенство, 1998. – 608 с.
- Добронравова І. Філософія науки і синергетика освіти // Вища освіта України. 2003. – № 2. – С. 7-13.
- Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти // Вища освіта в Україні. – 2003. – № 2. – С. 20-31.
- Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи: Методол. семінар, 22 лист. 2000 р. Зб. наук. праць. Вип. 3 / За заг. ред. В. Андрущенка. – К: Знання, 2000. – 520 с.
- Філософські обриси сучасної освіти: Монографія. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2006. – 226 с.
- Шубелка Н. В. До питання про освітню парадигму // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 3. – С. 43-50.

Сухомлинова Т.М.

загальноосвітня школа 1-III ступенів №53, м. Херсон, Україна

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА (ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ)

Відкрита освіта передбачає використання нових засобів телекомунікацій, залучаючи здобувача до широкого інформаційного світу, також вона дозволяє молодій людині нової соціальної формації повніше реалізувати свої потенційні можливості.

Сучасні інформаційні технології дають змогу підвищити та вдосконалити ефективність освітнього процесу. Під час реформування освіти у вищих навчальних закладах прогресивно

розробляється концепція дистанційної освіти, що передбачає розробку різноманітних технологій, у тому числі технології змішаного навчання.

На сьогодні не має одностайного рішення серед науковців, щодо визначення поняття «дистанційне навчання». Можна зустріти ще таке визначення як «дистанційна освіта». Також деякі зарубіжні наукові відводять особливу роль телекомунікаціям в організації дистанційного навчання і визначають його як «теленавчання». Та все ж таки у нанковому оточенні часто вживається термін «дистанційне навчання» [1].

Дистанційне навчання – це технологія, що базується на принципах відкритого навчання, широко використовує комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створює за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування.

Одним із найбільш динамічно розвинутих напрямів відкритої освіти є дистанційна освіта – це форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники здійснюють навчальну взаємодію екстериторіально, тобто на відстані.

Реалізація дистанційного навчання дозволить розв'язати низку завдань, які можна сформулювати таким чином:

- 1) забезпечення доступності різноманітних навчальних ресурсів;
- 2) здобування загальної і професійної освіти в зручній, адекватній і відповідній формі для того, хто навчається;
- 3) розвиток творчих та інтелектуальних здібностей здобувача за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм, у тому числі, доступних в Інтернеті;
- 4) обмін даними, комунікативна діяльність на базі спільних інтересів, перш за все професійних і освітніх;
- 5) організація дозвілля, відпочинку і розвитку;
- 6) підвищення кваліфікації, перепідготовка або зміна професійної діяльності.

Основними перевагами дистанційного навчання є: екстериторіальність, синхронний і асинхронний режими взаємодії учасників навчального процесу: викладач – здобувач, здобувач – здобувач, здобувач – навчальна група; можливість залучення до навчання спеціалістів із певних галузей; одночасне з вивченням інших предметів практичне засвоєння інструментів ІКТ, а також забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя.

Основними інструментами спілкування у дистанційному навчанні є: електронна пошта, форум, чат, відеоконференція, блог, технології Wi-Fi та ін.

Інтернет-навчання як основа безперервної освіти націлене на оволодіння дорослими навичок самостійної освітньої роботи, на формування в них ключових компетентностей.

Етапи формування інформаційної компетентності дорослих, що навчаються, на профільному рівні схематично можна представити поетапно:

Етап 1. Пошук джерел інформації відповідно до поставлених навчальних завдань.

Етап 2. Виділення і первинне оброблення інформації (здобувач виділяє інформацію із заданої тематики з одного або кількох джерел і систематизує її в рамках певної структури).

Етап 3. Оброблення інформації і прийняття рішення на її основі.

Етап 4. Представлення інформації (здобувач готує коментар, що супроводжує презентацію, творчу роботу).

Специфіка Інтернет-навчання, що базується на телекомунікаційних технологіях, Інтернет-ресурсах, впливає на способи відбору і структуризації змісту, способи реалізації тих чи інших методів і організаційних форм навчання, що впливає на функціонування всієї системи. Доросла людина, що навчається, відбирає й оброблює інформацію, висуває гіпотези, приймає рішення, спираючись на власні роздуми, власне бачення проблеми. Пізнавальна діяльність індивіда дозволяє

йому виходити за рамки отриманої інформації, будувати нове знання. Роль мережевого викладача полягає в тому, щоб допомогти здобувачам, стимулювати їх до самостійних роздумів, новим поглядам на досліджуване явище чи предмет. Водночас викладач і здобувач залишаються учасниками такого процесу в активному діалозі.

Отже, в рамках дистанційної освіти можливе створення такого освітнього середовища, в якому здобувач відчуває себе більш комфортно, перетворюючись на активного учасника освітнього процесу, коли стимулюється звичка до самостійного навчання, самостійного планування власного напрямку навчання, пошуку та обробки великих обсягів інформації за допомогою сучасних технологій безперервної освіти впродовж життя.

Література:

1. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України В.Г. Кременем 20 грудня 2000 р.)
2. Рязанцева О. В. Уміння викладача дистанційної системи освіти, необхідні для успішної комунікативної взаємодії з учасниками навчального процесу. Молодий вчений. № 12.1 (40). 2016. С. 531 - 534.

Угрін О.

Херсонський державний аграрно-економічний університету, м. Херсон, Україна

ТЕНДЕНЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Дистанційне навчання – це спосіб отримання освіти із використанням комп'ютерних та сучасних інформаційних технологій, що надає студентам змогу навчатися на відстані, без відриву від роботи та виїзду за кордон. Серед інших назв дистанційного навчання використовуються і такі, як «відкрита освіта», «електронна освіта», «віртуальне навчання» тощо. Такий спосіб отримання знань передбачає комфортну та зручну для кожного студента обстановку та можливість навчатися без відриву від роботи. На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу з засвоєння знань, а і постійний контакт як із викладачами, так і з іншими студентами, в той час як заочна форма освіти передбачає спілкування з викладачем лише декілька разів на рік [3].

Н.В. Морзе визначає інформаційну технологію як сукупність методів, засобів і прийомів, що використовуються людьми для реалізації конкретного складного процесу шляхом поділу його на систему послідовних взаємопов'язаних процедур і операцій, які виконуються більш або менш однозначно і мають на меті досягнення високої ефективності в пошуку, накопиченні, опрацюванні, зберіганні, поданні, передаванні даних за допомогою засобів обчислювальної техніки та зв'язку, а також засобів їх раціонального поєднання з процесами опрацювання даних без використання машин [1].

Інформатизація процесу освіти та новітні інформаційно-комунікаційні технології(ІКТ) за умови повного їх використання та введення до освітнього процесу, докорінно змінюють перебіг життя суспільства. У процесі дистанційного навчання використовуються дистанційні курси – інформаційні продукти, які є достатніми для навчання за окремими навчальними дисциплінами» [2]. Це передбачає створення та підтримку «життєдіяльності» загального освітнього простору, який міг би охопити максимальне коло бажаючих отримати освіту та об'єднати не лише здобувачів та викладачів різних країн, стимулюючи корисний процес обміну досвідом, та сприяв би циркуляції знань. Але важливий нюанс полягає в тому, що на відміну від зарубіжних країн, де дистанційна

освіта стоїть поряд із класичною формою здобуття освіти, в нашій державі вона є не альтернативною, а лише однією з допоміжних форм.

Хоча перелік її переваг, доведений дослідженнями, досить великий. Серед них можна виділити:

1. Актуальність, що передбачає використання найсучасніших засобів для здобуття інформації, ІКТ та можливостей Інтернету.

2. Порівняно більші обсяги інформації, яку можна отримати в умовах дистанційного навчання у коротші строки.

3. Зручність, за якої кожен студент має можливість обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для нього обстановці, що сприятливо вплине на сам процес навчання.

4. Індивідуалізація, що дає змогу кожному студенту узгодити навчання зі своїми потребами.

5. Доступність, що передбачає економію часу та коштів за рахунок використання навчальних приміщень та представлення вільного доступу до навчальних матеріалів.

6. Гнучкість, яка надає можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань здобувачів, створюючи додаткові сайти з необхідною інформацією та сайти, на яких здобувачі можуть обмінюватися інформацією, відповідаючи на запитання один одного та навчатися, навчаючи інших.

7. Відсутність географічних бар'єрів, за якої відпадає необхідність дорогого переїзду та проживання в інших країнах, а натомість надається можливість спілкування з викладачами та студентами по всьому світу без обмежень [1; 3].

Безумовно, як і в кожній формі отримання знань, у дистанційній є і свої недоліки, але їх подолання стає можливим завдяки рокам практичного застосування цієї форми не лише як допоміжної та однієї з побічних, а як можливо рівної класичній формі здобуття освіти.

Зважаючи на викладене вище, ми можемо спрогнозувати певні тенденції розвитку дистанційного навчання, такі як збільшення кількості масових відкритих дистанційних курсів, розробка програм дистанційного навчання, інтеграція ІКТ у навчальний процес дистанційної освіти, комбінування переваг дистанційного навчання із класичною формою освіти, моніторинг досягнень вищих навчальних закладів не лише в межах України, а і в усьому світі і подальше використання корисного досвіду.

Література:

1. Морзе Н.В. Інформаційні технології в навчанні : навч. посіб. К. : Видавнича група ВНУ, 2004. 240 с.

2. Положення про дистанційне навчання (Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 21.01.2004 № 40) [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

3. Що таке дистанційна освіта: як вона працює? [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.vsemisto.info/osvita/2355-sho-take-vysha-osvita-jak-vona-prazjuje>.

Устінова Є. С.
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна
Макухіна С. В.
Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РОЛЬ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕКСИКИ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

Динаміка змін у суспільному житті породжує динаміку мовних змін. Термінотворення має свою специфіку, яка полягає в тому, що значну кількість спеціальних слів фахове мовлення запозичує з інших мов, що пов'язано з науково-технічним прогресом, співпрацею науковців різних країн світу. Запозичення – це процес, в результаті якого в мові з'являється і закріплюється деякий іншомовний елемент.

У сучасному мовознавстві розрізняють зовнішні та внутрішні причини появи запозичень. До зовнішніх причин належать контакти між народами, зумовлені як близькістю географічного розташування, так і потребами спільного розв'язання відповідних політичних, економічних питань, культурним та науковим обміном. Суто лінгвальними причинами запозичення є: потреба у поповненні певної лексико-семантичної групи, недостатньо представленої або відсутньої на певному етапі розвитку мови; потреба у семантичному обмеженні слова, усуненні його багатозначності; вищий ступінь термінологічної визначеності запозичуваного слова, яка склалася в мові-джерелі, порівняно з наявним відповідником у мові-реципієнті.

Пристосування слів загального вживання до вузької сфери – це традиційний і продуктивний прийом найменування спеціальних понять. Найбільш продуктивно в термінології готельної справи використовуються універсальні міжнародні терміноелементи, такі як мікро-(малий) та макро-(великий), авто-(автоматичний).

Поява запозичених термінів пояснюється посилення контактів фахівців готельної справи та туризму різних країн та спільною розробкою конкретних проблем, що потребує зближення (однаковості) відповідних термінологій.

Отже, професійний успіх багато в чому залежить і від успішного оволодіння термінологічною системою професії. Значний відсоток термінів готельної справи становлять слова – запозичення з інших мов. Ці терміни прийшли в термінологію готельної справи як готові мовні одиниці разом із поняттями і реаліями, які вони відображають.

Наприклад, мотель – готель для автотуристів, зазвичай з технічним обслуговуванням автомобілів. європейський план – метод визначення (призначення) ціни за кімнату, що включає лише вартість заняття кімнати; кімнатний сервіс – наявність у готелі послуг з доставки в номер їжі, напоїв, кореспонденції. франчайз – незалежний готель чи мотель, який має право користуватися фірмовою маркою та сплачує за це право.

По-перше, запозиченими з англійської мови є терміни, що позначають реалії, що раніше не існували в Україні. Готельний комплекс: категорії готелів – Standard (середніх розмірів номер з основними зручностями та балконом); Cottage (окремий будинок для оренди); Junior Suite (номер, що включає кухню та дві кімнати: вітальню та спальню), Executive Suite; Royal Suite; Premier Suite (різниця між усіма видами номерів цієї категорії – у більших розмірах, зручностях. Звичайно, чим вище ранг, тим краще номер); Deluxe (люкс); Super Deluxe (Супер-люкс).

Система харчування: all inclusive (система «все включено», маються на увазі їжа та напої), dine around (харчування не включено у вартість путівки, туристи мають можливість вечеряти в різних ресторанах), buffet (в українській мові цей термін має інше значення, тому цій лексичній одиниці відповідає поняття шведський стіл, його етимологія потребує подальших досліджень);

напівпансіон (half board – зазвичай у вартість путівки включені тільки сніданки та вечері), повний пансіон (full board – харчування три рази на день), європейський сніданок (сніданок, що складається з кави або чаю, бутерброду з маслом, джему).

До другої групи туристичних термінів відносяться запозичення нових термінів для вже існуючих старих понять через їхню престижність, моду. Вважається, що називання звичних понять не по-українськи надає їм вищого статусу. У цій групі можна зустріти велику кількість лексичних одиниць, наприклад: готель фешенебельний (англ. fashionable); прайс-лист (замість преїскуранту); сервіс (замість обслуговування).

Індустрія гостинності є відносно новим напрямком, що динамічно розвивається. Формування та розвиток будь-якої галузі, перш за все, знаходить своє відображення у мові. Мова займає важливе місце у формуванні національної культури. Тому, будучи суспільним явищем, мова не може залишитися осторонь політичних, економічних, культурних та інших змін у суспільстві. Процеси, які у суспільстві, знаходять пряме свій відбиток у літературному мові, у його словниковому, лексичному складі.

Література:

1. Біян Н. Лексико-семантична та структурна класифікація термінів у галузі туризму в англійській мові / Н. Біян // Збірник наукових праць «Іноземна філологія» // Український науковий збірник. – 2009. – Вип. 121. – С. 142-149.
2. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія: поняття і терміни / О. В. Ільїна. – Луцьк: Терези, 2004. – 104 с.
3. Любіцева О. Ринок туристичних послуг / О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2002. – 436 с. 5. Простаков И. В. Иностранные термины
4. Glossary of Tourism Industry Terminology [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tourismknowledge.com>.

Устинова Н.В

Херсонська гімназія № 1 Херсонської міської ради, м. Херсон, Україна

Софієнко О.В.

Херсонська гімназія № 1 Херсонської міської ради, м. Херсон, Україна

Гусєва Л.А.

Херсонська гімназія № 1 Херсонської міської ради, м. Херсон, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИНУ ЗАСОБАМИ СЕРВІСІВ MICROSOFT OFFICE 365 В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Через швидке зростання популярності хмарних технологій, заклади освіти створюють власні онлайн простори, освітнє середовище закладу. Наприклад, сьогодні компанія Microsoft Україна дає можливість кожному закладу загальної середньої освіти безкоштовно розгорнути хмаро орієнтоване середовище Office 365, хмарні сервіси якого можна назвати повноцінним навчальним інструментом. Актуальні питання проектування, використання та розвитку хмаро орієнтованих навчальних середовищ досліджуються науковцями Биковим В. Ю., Жалдаком М. І., Литвиною С.Г., Носенко Ю. Г., Семеріковим С. О., Морзе Н. В., Шишкіною М. П. та ін. [1, 2]

Використання хмарних застосунків Office 365 робить процес навчання ефективнішим, цікавішим та доступнішим для учнів, а головне, допомагає в розв'язанні проблем навчальної мобільності всіх учасників освітнього процесу.

Хмаро орієнтоване середовище Office 365 – це закрита мережа, доступ до якої мають тільки зареєстровані члени навчального закладу. Вхід у систему відбувається через сторінку єдиного входу: <https://login.microsoftonline.com>. При реєстрації кожен отримує логін та пароль, а після активації облікового запису автоматично створюється електронна скринька.

Завдяки участі в експериментальній діяльності Всеукраїнського рівня «Хмарні сервіси в освіті» адміністрація, педагогічний та учнівський колективи Херсонської гімназії № 1 Херсонської міської ради отримали можливість використання хмарних технологій в освітньому процесі. Розгорнувши хмаро орієнтоване середовище гімназії, педагоги та учні почали використовувати сервіси Office 365 та продукти компанії Microsoft [3]: Teams, Forms, OneNote, OneNote Classroom, Skype, Minecraft тощо. Розуміючи, що ефективність управління закладом освіти залежить, в першу чергу, від чітких та своєчасних рішень адміністрації, директор та заступники почали вчитися працювати із продуктами компанії Microsoft, відвідуючи заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів. Освітняни брали участь у методичних та практичних семінарах, вебінарах, конференціях, фестивалях, відвідували майстер-класи експертів Microsoft та запрошували тренерів компанії до закладу освіти. Плідна робота привела до значних результатів: заклад отримав низку перемог у заходах як всеукраїнського, так і міжнародного рівнів і, головне, педагогічний та учнівський колективи стали систематично використовувати сервіси хмаро орієнтованого середовища Office 365 в освітній діяльності.

Гімназія без проблем перейшла на онлайн-навчання в умовах карантину, адже сервіси Microsoft Office 365 найкращим чином допомагають організувати роботу з учнями дистанційно. Учні й учителі безкоштовно використовують усі можливості хмаро орієнтованого середовища гімназії: отримують листи та повідомлення на пошту Outlook, працюють у спільному документі Word, роблять таблиці за допомогою Excel, створюють презентації Power Point online разом з однокласниками, проходять тестування та опитування, які створені за допомогою Forms – і це лише частина сервісів, які стають у нагоді вчителю. OneDrive, OneNote, OneNote Classroom, Microsoft Teams, Skype – сучасні інструменти для занять дистанційно, які допомагають класному керівнику чи вчителю-предметнику організувати навчальні матеріали й легко співпрацювати з учнями та колегами. Пакет потужних сервісів Office 365 створювався для навчання і під час карантину, учнівський та педагогічний колективи гімназії використовують його на будь-яких пристроях, не виходячи з дому, маючи зворотній зв'язок та цілодобовий доступ.

Адміністрація гімназії використовує Office 365 для вирішення всіх адміністративних питань: організація онлайн відео нарад, засідань з керівниками методичних об'єднань у Microsoft Teams, консультацій для вчителів щодо організації уроків онлайн, укладання плану на тиждень для педагогічних працівників під час канікул у Word Online та спільне його редагування адміністрацією, створення опитувальників для батьків з метою отримання зворотного зв'язку щодо покращення дистанційного навчання у Microsoft Forms, організація навчання вчителів на освітній платформі «Дія. Цифрова освіта» і надання корисних посилань та актуальної інформації у пошті Outlook.

У 2021 році Херсонська гімназія № 1 вчетверте отримує статус «Microsoft Showcase School» (Зразкова школа Microsoft). «Зразкові школи Microsoft» – це глобальна спільнота шкіл, що беруть участь у цифровій трансформації для покращення викладання. Зразкові школи створюють умови, які заохочують до навчання протягом усього життя і стимулюють розвиток життєво важливих умінь та навичок, щоб учні могли досягати більшого. Керівники зразкових шкіл є частиною професійної спільноти, яка розширює застосування технологій для проведення загальношкільної трансформації та підвищення ефективності роботи закладів освіти. Зразкові заклади Microsoft [3] роблять акцент на персоналізованому навчанні своїх учнів із застосуванням таких пристроїв за

програмою 1:1 та сучасних технологій, як Office 365 Education, Office Mix, OneNote, Skype, Minecraft тощо.

100 % педагогічного колективу гімназії долучені до міжнародної спільноти педагогів Microsoft і мають статус «Інноваційний учитель Microsoft». Освітняни мають доступ до безкоштовних онлайн-ресурсів. Проходячи курси, отримуючи сертифікати та відзнаки, педагоги працюють над самовдосконаленням, покращують свій професійний рівень, мають можливість ділитися власним досвідом та користуватися напрацюваннями колег з усього світу. Лише завдяки наполегливій роботі адміністрації, педагогічного та учнівського колективів заклад освіти досягнув таких вагомих результатів:

У 2021 році 29 педагогів гімназії отримали статус «Учитель-експерт Microsoft» та увійшли до всесвітнього списку Microsoft Innovative Expert Educators; 9 освітян закладу, включаючи Наталію Устинову, директора гімназії, отримали статус «Учитель-тренер Microsoft». Це дає можливість проводити семінари та тренінги для освітян, допомагати педагогам розвинути більш глибоке розуміння того, як інтеграція ІКТ може підвищити досвід викладання та навчання, а також дозволити учням набути навичок ХХІ століття, допомагаючи їм стати більш самостійними та впевненими.

Адміністрація та вчителі гімназії постійно організовують та проводять тренінги для педагогів закладу щодо можливостей та переваг нових сервісів для спільної роботи в Office 365. Освітняни систематично запрошують до участі та проведення практичних семінарів, майстер-класів, вебінарів, консультацій для директорів, заступників директорів та вчителів різних дисциплін закладів освіти міста.

За успіхами, яких досягла Херсонська гімназія № 1, стоїть плідна робота і учнівського, і педагогічного колективів. Співпраця з компанією Microsoft відкриває шлях до взаємодії та обміну ідеями з освітянами з усього світу, дає можливість спробувати сучасні підходи у навчанні, використовувати новітні технології на заняттях уже сьогодні, щоб готувати своїх учнів до світу майбутнього.

Список використаних джерел:

1. Карантин: онлайн-сервіси для вчителів: http://osvita.ua/school/71967/?fbclid=IwAR0QTaSZb5_kjzcEq0ecNZHiM1pTw8ZB7t41nYFDpaK6FUN61mWbAgeqks
2. Олійник В. Дистанційна освіта за кордоном та в Україні / В. Олійник // Імідж сучасного педагога. – 2001. – № 1(12). – С. 22–29.
3. Офіційний сайт Microsoft 365: <https://www.office.com/>

Федько В.С.

Херсонський державний аграрно-економічний університету, м. Херсон, Україна

ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Людство вступило в новий етап свого розвитку, коли інформаційні процеси стають однією з найважливіших складових життєдіяльності людини, тому на етапі розвитку освіти стала актуальною проблема пошуку нових форм організації навчального процесу. Сучасна система вищої освіти переживає великі зміни, що приводять до вдосконалення і появи нових освітніх технологій. Сьогоднішні вищі навчальні заклади повинні активно позиціонувати свій внесок в інноваційний процес, соціальний розвиток і розробляти інноваційні технології, які забезпечать формування професійних умінь у студентів. В даний час зростає кількість інформації, яка так необхідна для отримання, розуміння і засвоєння рівнів освіти. Це спричинило впровадження

інформаційних технологій в освіту і формування окремого виду навчання – дистанційного. Дистанційне навчання – це принципово новий, високотехнологічний підхід до процесу передачі знань.

Дистанційна форма навчання дає можливість створення систем масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією. Саме ця система може найбільш адекватно і гнучко реагувати на потреби суспільства щодо підготовки високопрофесійних фахівців. Можна констатувати, що дистанційне навчання увійшло в 21 століття як найефективніша система підготовки і безперервної підтримки високого кваліфікаційного рівня фахівців різноманітних сфер та галузей. [1]

Система ДО має ряд переваг і значно розширює коло потенційних здобувачів. Одержати освіту дистанційно має можливість молодь, яка не може поєднувати навчання з роботою або проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості; військовослужбовці; домогосподарки; керівники; бізнесмени, що бажають паралельно одержати освіту. Дистанційна форма навчання підходить майже всім, тому що дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя.

Здобувачам і абітурієнтам пропонується програма навчання, як по спеціальностям, так і по окремих курсах. Деякі учбові заклади будують процес навчання на основі комп'ютерного забезпечення. Це означає, що викладач і здобувач в реальності не контактують один з одним, а отримують і передають інформацію по електронній пошті. Документи про закінчення освіти здобувачам висилаються теж поштою. На Україні дистанційна освіта надзвичайно актуальна.[2]

Характерними рисами дистанційного навчання є:

1) інтерактивність навчання: інтерактивні можливості використовуються в системі дистанційного навчання програм і систем доставки інформації, дозволяють налагодити і навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які не можливі в більшості традиційних систем навчання;

2) гнучкість навчання здобувачів, що одержують дистанційну освіту, у виборі навчального закладу, місця і часу навчання. Здобувачі мають можливість не відвідувати навчальних занять, а навчаються у зручний для себе час та у зручному місці;

3) в основу програми дистанційної освіти покладається модульний принцип, що дозволяє з набору незалежних курсів-модулів сформувати навчальну програму, яка відповідає потребам здобувачів;

4) індивідуалізація навчання, яка дозволяє реалізувати для здобувача індивідуальну навчальну програму й індивідуальний навчальний план. Можна самостійно вибирати послідовність вивчення предметів на основі індивідуального графіку;

5) економічність дистанційного навчання знаходить прояв у ефективному використанні навчальних площ та технічних засобів, концентрованому й уніфікованому представленні інформації, використанні і розвитку комп'ютерного моделювання, що призводить до зниження витрат на підготовку фахівців; а також відсутність проблеми придбання навчальних матеріалів та підручників;

6) інформаційна забезпеченість дистанційного навчання характеризується тим, що здобувачі отримують доступ до комплексу необхідних навчальних матеріалів у сучасному електронному вигляді безпосередньо з серверу вищого навчального закладу, де вони навчаються, інших ВНЗ та Інтернет-ресурсів.

7) сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації на рівні, а іноді й набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання; [1]

Потреба в формуванні людини майбутнього тисячоліття – це серйозний виклик світовій системі освіти. Наскільки ясно і адекватно ми зможемо визначити і реалізувати нову технологію

навчання, і його дистанційні форми, що поліпшують якість і збільшують масовість освіти, настільки продуктивно вітчизняна школа освіти виконає це історичне замовлення створення в нашій країні нового громадянського суспільства [3].

Висновок. Впровадження в освіту технологій дистанційного навчання буде сприяти одержанню якісно нового освітнього продукту. Значне розширення інформаційного освітнього середовища, збільшення можливості комунікації здобувачів і педагогів з колегами інших ВНЗ, доступ до світових інформаційних ресурсів — усе це сприяє зростанню мотивації здобувачів до навчання, посилення їх творчої самореалізації, оволодінню навичками роботи з телекомунікаціями, як необхідних умов життя в інформаційному суспільстві.

Література:

1. Ахмад І.М. Навчання в дистанційній і змішаній формі студентів ВНЗ [*Електронний ресурс*]. Режим доступу: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1067>.
2. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем ВНЗ України [*Електронний ресурс*]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

Фесенко Г.О.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ

Розвиток бізнесу в сфері туристичних послуг залежить від багатьох факторів, але досягти максимально позитивної динаміки може допомогти активне залучення молодих людей з відповідальним але нестандартним мисленням та підходом до різного роду ситуацій. Молодіжне підприємництво в сфері туристичних послуг здатне залучити значні грошові надходження до бюджету відповідного регіону, а зайнятість молоді стимулюватиме реструктуризацію регіональної економіки, орієнтуючи її на економічне зростання. У більшості розвинених країн туризм перетворився у найважливішу індустрію, покликану забезпечити якісний і раціональний відпочинок туристів і займає по доходах провідне місце серед економічних галузей.

Молодіжне підприємництво –це елемент підвищення рівня зайнятості серед молоді та створення нових малих підприємств і додаткових робочих місць. Розвиток молодіжного підприємництва є одним із найважливіших напрямків економічної політики країни. Проте на сьогодні цей процес відбувається дуже повільно.

До ключових факторів розвитку молодіжного підприємництва варто віднести:

1. Підтримка держави та благодійних фондів в повному або частковому фінансуванні проектів або ідей для подальшого втілення;
2. Поширення ідеології підприємництва серед молоді;
3. Створення молодіжних дискусійних клубів, консультаційних студентських організацій метою яких буде виховання молоді до підприємницької культури;
4. Ініціювання масового залучення молоді до підприємницької діяльності шляхом надання відповідних програм та пільг;
5. Активне залучення молоді до вирішення регіональних проблем, з метою прояву важливості і необхідності такої їх ролі в житті суспільства;

6. Розробка та устанавлення напрямів розвитку молодіжного підприємництва(стратегічний розвиток).

На думку К. Желуденко, стратегічний розвиток можна трактувати як процес устанавлення перспективних напрямів розвитку підприємств, аналізу і вибору ефективних стратегій та розроблення комплексу конкретних дій щодо їх реалізації, що забезпечить досягнення поставлених завдань та життєздатність організації в умовах, що змінюються. Він виконує велику кількість завдань, які стосуються стратегічного аналізу, реалізації, розроблення та контролю над виконанням стратегій підприємств [1].

Стратегічне управління можна визначити як таке управління організацією, яке спирається на людський потенціал як основу організації, орієнтує виробничу діяльність на запити споживачів, здійснює гнучке регулювання і своєчасні зміни в організації, що відповідають виклику з боку оточення, і дозволяють організації виживати у довгостроковій перспективі.

Головним завданням молодіжного підприємництва туристичної галузі є організація комфортного та якісного забезпечення мотиваційних вимог туриста. Відповідність вимогам гарантує ефективність їх діяльності на ринках різного рівня. Тому його можна розглядати як один з напрямів стратегічного розвитку туристичного бізнесу.

Завданнями стратегічного управління розвитком молодіжного підприємництва в туристичній сфері є: залучення інвестицій шляхом поліпшення інвестиційного клімату у сфері туризму; підвищення податкової ефективності з боку усіх учасників цього процесу внаслідок впровадження прозорих та справедливих правил для кожного учасника; стимулювання споживчої активності населення шляхом підвищення якості надання туристичних послуг; раціональне використання туристичного потенціалу з охороною та збереженням природних об'єктів та екосистем на територіях, де розташовується велика кількість туристичних об'єктів; забезпечення безпеки туристів і осіб, що подорожують тощо.

Для того, щоб молодіжне підприємництво динамічно розвивалося в тому числі і в сфері туризму, необхідна всебічна увага та підтримка зі сторони держави всіх рівнів влади, так як першочерговою метою його діяльності є забезпечення зайнятості молоді, що в свою чергу приведе до стабілізації суспільства та вирішення соціально-економічних проблем на рівні регіону та країни.

Література

1. Желуденко К.В. Стратегічне управління в забезпеченні конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Випуск 14. С. 89-93.
2. Іванова З.О. Стратегічне управління підприємствами туристичної галузі. *Вісник КНУТД*. 2015. № 6 (93). С. 65-68.
3. Алещенко Л.О. Молодіжне підприємництво як фундамент розвиненої економічної інфраструктури. *Ефективна економіка*. 2020. №11. <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8390>

Чепок Р.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університету, м. Херсон, Україна

РОЗВИТОК ТЕХНІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті розкривається роль технічної творчості у професійному становленні учнів ПТНЗ, описано основні компоненти методики розвитку технічної творчості та шляхи її реалізації.

Ключові слова: технічна творчість, учень ПТНЗ, методика, завдання, теоретичний і практичний етапи.

Зміст професійної підготовки в сучасному професійно-технічному навчальному закладі зазнає великих змін завдяки запровадженню Державних стандартів професійної освіти, метою яких є закласти основи підготовки молоді, до трудової діяльності в нових економічних умовах, сприяти вихованню і розвитку ініціативної, творчої особистості, процесу її самовизначення і самореалізації в майбутній професійній діяльності.

Зростання вимог до рівня підготовленості випускника професійної школи змушують викладачів шукати шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів, формувати в них внутрішні потреби неперервного поповнення знань, самоосвіти.

У сфері професійної освіти нагальні завдання та перспективи розвитку визначено в Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Концепції професійно-технічної (професійної) освіти.

Значні можливості у розв'язанні цих завдань надає позаурочна діяльність у ПТНЗ. Формування теоретичних знань і практичних навичок учнів ПТНЗ у позаурочний час постійно перебували в епіцентрі уваги науковців, методистів і педагогів. Зокрема, питання удосконалення навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах розглядали Л.А. Волович, В.Ф. Башарін, В.Ф. Боярчук, О.С. Дубинчук, М.І. Думченко, К.П. Катханов, А.О. Кирсанов, О.М. Новиков, П.М. Новиков, В.І. Паламарчук, В.А. Скакун, Г.М. Цибульська та ін.). Дослідження з техніки, технічної творчості, дослідництва проводили такі учені: Ю.К. Бабанський, О.І. Бугайов, В.А. Горський, Д.М. Комський, І.Ф. Раздималін, І.П. Євдокименко, В.Г. Розумовський, А.В. Шапіро та ін.

Метою статті є розкриття основних компонентів методики розвитку технічної творчості учнів ПТНЗ та шляхів її реалізації.

Розглядаючи питання психології конструкторської діяльності В.А.Моляко вказує, що творчість – процес людської діяльності, що створює якісно нові матеріальні і духовні цінності. [3] Творчість являє собою виниклу в праці здатність людини з матеріалу, що доставляється дійсністю, творити (на основі пізнання закономірностей об'єктивного світу) нову реальність, що задовольняє різноманітним суспільним потребам.

У роботах Д.М.Комського, В.А.Моляко, Г.Я.Сафронової, Ю.С.Столярова та ін. технічна творчість розглядається як ефективний засіб виховання, цілеспрямований процес навчання і розвитку творчих здібностей учнів у результаті створення матеріальних технічних об'єктів з ознаками корисності і новизни. [3]

На думку В.Д.Путіліна, результат творчої діяльності учнів ПТНЗ – комплекс якостей творчої особистості, розвиток яких можна розглядати як основні завдання технічної творчості: розумова активність; прагнення добувати знання і формувати уміння для виконання практичної роботи; самостійність у рішенні поставленої задачі; працьовитість; винахідливість ін.

На основі аналізу психолого-педагогічних досліджень і досвіду роботи гуртків технічної творчості в ПТНЗ Г.Я.Сафронова прийшла до висновку, що технічна творчість виступає засобом формування професійної майстерності учнів ПТНЗ, створює умови для розвитку технічного мислення учнів, а також сприяє придбанню досвіду технічної творчої діяльності, що надзвичайно важливо для майбутнього робітника. У свою чергу, В.А.Горський, Д.М.Комський, Г.В.Красильникова, В.Д.Путілін наголошують, що мета навчання учнів ПТНЗ основам творчої праці – розбудити інтерес, а потім створити і закріпити творче відношення до професійної діяльності, що виражається в активній раціоналізаторській і винахідницькій діяльності. [1, 4]

Таке навчання формує підвищений інтерес до своєї професії, потребу в постійному пошуку невикористаних резервів, у прискореному приведенні їх у дію через удосконалювання технології виконуваної роботи, через поліпшення чи створення нових пристосувань, інструментів тощо.

Основи технічної творчості, орієнтовані на виховання творчого відношення до праці, повинні сформувати в учнів ПТНЗ якісно нове уявлення про трудовий процес, сприяти прискоренню професійного росту.

Викладачі, майстри виробничого навчання, керівники гуртків, які здійснюють розвиток технічної творчості учнів ПТНЗ, повинні враховувати рівень та можливості просування кожного учня у цьому процесі. У роботі Г.В.Красильникової приведено розроблену шкалу творчої підготовленості учнів.

Рівень 1. Учень може виготовляти виріб за заданою документацією із внесенням часткових змін у креслення, схему, спрямованих на удосконалення форми виробу чи раціональне розташування деталей та ін.

Рівень 2. Учень доступне виготовлення виробів з доконструюванням і самостійним внесенням змін у пред'явлену технічну документацію чи окрему схему.

Рівень 3. Учень справляється з виготовленням виробів з попереднім конструкторським оригінальним удосконаленням і самостійним внесенням змін у технологічну документацію чи схему.

Рівень 4. Учень посилює самостійну технологічну розробку оригінальної конструкторської ідеї виробу (пред'явленої керівником) і його виготовлення.

Рівень 5. Учень здатний самостійно обґрунтувати і сформулювати оригінальну конструкторську чи раціоналізаторську ідею виробу, розробити документацію і виготовити виріб. [4]

Розкриваючи питання використання сучасних методів організації технічної творчості учнів ПТНЗ в позаурочній діяльності В.А.Горський, Д.М.Комський, М.В.Мельник, В.Д.Путілін зупиняються на таких основних формах технічної творчості: бригада раціоналізаторів, технічний гурток, творче завдання, учнівське конструкторське бюро, переддипломна виробнича практика, екскурсії на виставки наукових досягнень тощо. [1, 2]

Методику роботи інженера-педагога по формуванню творчих умінь учнів ПТНЗ детально описують Д.М.Комський, Г.В.Красильникова, Ю.С.Столяров. [4] На їх думку вона повинна містити в собі наступні основні компоненти:

1. Формування в учнів із самого початку навчання професії інтересу до творчої діяльності.
2. Виховання в учня і постійна підтримка в ньому віри у власні творчі сили.
3. Спонування учнів до самостійного одержання необхідної інформації, нових знань.
4. Розвиток індивідуальної творчої активності учнів шляхом включення кожного з них в удосконалення нескладних технологічних операцій.
5. Демонструючи нові прийоми виконання технологічних операцій у процесі виробничого навчання, майстер виробничого навчання повинен пропонувати учням задачі з їх удосконалення, тим самим сприяючи їхній постійній спрямованості на творче осмислення дійсності.
6. Введення в процес підготовки майбутніх робітників «ситуацій утруднення», що припускають рішення виробничої ситуації в скрутних умовах, наприклад, при відсутності того чи іншого інструмента чи устаткування.
7. Розвивати технічну уяву як основу будь-якої творчості, у тому числі і технічної.
8. Включення учнів у конструкторську діяльність, що може здійснюватися, наприклад, шляхом залучення в роботу гуртків і клубів технічної творчості, дотримуючи при цьому добровільність їхнього відвідування.
9. Постійне орієнтування учнів на пошук в технологічному процесі «вузьких місць», тобто таких його елементів, які можна удосконалити.

Для підвищення ефективності діяльності з розвитку технічної творчості у учнів ПТНЗ педагоги повинні вирішувати такі завдання: забезпечення атмосфери безпеки в колективі; комфортних умов для навчання та виховання учнів; сприятливого морально-психологічного

клімату в групі (гуртку); організація різноманітної творчої та суспільно значущої діяльності учнів; створення умов для успішного самоствердження кожного учня в суспільно корисній діяльності; стимулювання та підтримка творчого розвитку обдарованих дітей; здійснення індивідуальної педагогічної підтримки; організація педагогічного супроводу учня в навчанні за індивідуальною освітньою траєкторією; забезпечення педагогічно обґрунтованого вибору форм, засобів і методів навчання та виховання учнів; організація участі у фестивалях, творчих конкурсах, проектній, науково-дослідницькій діяльності.

Навчально-виховний процес з розвитку технічної творчості учнів ПТНЗ переважно складається з теоретичного та практичного етапів. На теоретичному етапі визначаються основні напрямки роботи. Визначається тема та мета виготовлення того чи іншого об'єкту, збір інформації про об'єкт (його призначення, будову, застосування). Підбір та вивчення інформації про об'єкт вимагає більш глибоких знань з таких предметів як: матеріалознавство, слюсарні роботи, будова тракторів і автомобілів, технічне обслуговування та ремонт машин, технічне креслення, електротехніка. Вже на теоретичному рівні учнів захоплюють порівняльні характеристики, як з будови об'єкту так і його експлуатаційних властивостей, галузях застосування. Проходить обговорення при якому учні самі визначають необхідність, актуальність, практичність у використанні, економічності матеріалів для виготовлення об'єкту творчої роботи. Практичний етап включає в себе безпосереднє виконання запланованих робіт.

Нове в технічній творчості учнів, в основному, носить суб'єктивний характер. Учні часто винаходять вже винайдене, а виготовлений виріб або ухвалене рішення є новим тільки для його творця, проте педагогічна користь творчої праці безперечна. Результат творчої діяльності учнів – комплекс якостей творчої особи: розумова активність, прагнення здобувати знання і формувати вміння для виконання практичної роботи, самостійність в рішенні поставленої задачі, цілеспрямованість, працьовитість, винахідливість.

Література:

1. Горский В.А., Комский Д.М., Раздымалин И.Ф. Внеклассная работа по техническому творчеству и сельскохозяйственному опытничеству /В.А. Горский, Д.М.Комский, И.Ф.Раздымалин. – М.: Просвещение, 1985. – 302 с.
2. Мельник М.В. Використання сучасних методів організації технічної творчості учнів ПТУ в позаурочній діяльності /М.В.Мельник // Актуальні проблеми трудової і професійної підготовки молоді // Матер. наук. конф. викладачів, аспірантів, здобувачів, студентів педагогічно-індустріального ф-ту. – Вінниця: державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 1998. – Випуск IV. – С. 75-77.
3. Моляко В.А. Психология конструкторской деятельности / В. А. Моляко. – М. : Машиностроение, 1983. – 134 с.
4. Професійна педагогіка./ Красильникова Г В. [Електронний ресурс]. - URL:http://lubbook.net/book_303_glava_14_Tema_12.Tekhnichna_tvorchih.html.

Черненко Н.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Тема неперервної освіти сьогодні є актуальною, оскільки наше суспільство влаштоване таким чином, що для активної участі в житті країни й соціуму сьогодні вже недостатньо отримати

лише базову освіту, потрібне безперервне вдосконалення професійних навичок, що є основою професійного розвитку фахівця та першочерговим завданням освіти.

У сучасному суспільстві неперервна освіта набуває характеру парадигми науково - педагогічного мислення. Світова педагогіка виробила чимало понять для означення неперервної освіти як процесу. Серед них — «продовжувана освіта», «довічна освіта», «довічне учіння», «перманентна освіта», «подальша освіта», «освіта дорослих» тощо. Є також поняття «поновлювана освіта» — одержання освіти «частинами», впродовж життя, відхід від практики тривалого навчання у вузі, чергування освіти з іншими видами діяльності, зокрема з професійною. Філософсько-педагогічну концепцію неперервної освіти (навчання протягом усього життя) свого часу висунув і обґрунтував видатний педагог Ян Амос Коменський у відомій праці «Пансофія», який у «всезагальному вихованні» вбачав могутній засіб прилучення всіх без винятку людей до культури, «до всезагального виправлення справ людських» [1, с. 56-61].

Ідея неперервної освіти полягає в тому, щоб забезпечити кожній людині постійний розвиток, вдосконалення, творче оновлення упродовж життя, а отже, гарантувати процвітання всього суспільства. У сучасних умовах освіта не може лишатися у стані внутрішньої відокремленості від суспільного розвитку, проблем та потреб. Інформаційне суспільство орієнтує людину на постійне оновлення знань, опанування нових способів одержання інформації, самоактуалізацію у професії, підвищення вимог до себе, до розвитку професійних компетентностей.

Оскільки сьогодні простежується тенденція швидкого темпу розвитку й старіння професійних знань та навичок, тож сама ситуація передбачає підтримки високого рівня професійної мобільності протягом усього життя.

Сучасний ринок праці має чіткі правила відбору: фахівець – це співробітник, готовий включитися у роботу – негайно. Дуже мало роботодавців мають лояльне відношення до нестачі досвіду у потенційного працівника та надають багато часу для професійної соціалізації й адаптації. Роботодавці звертають увагу на здобувачів вищої освіти, у яких добре сформовані такі особисті якості, як: готовність до роботи та вміння розв’язувати різні проблеми, діяти як у типових, так й у нестандартних ситуаціях, що створюються не стільки у форматі перевірки застосування знань майбутніх працівників, скільки у перспективі «здатність діяти» [3].

Отже, конкурентоспроможність фахівця, значною мірою залежить від якості опанування ним сучасних знань, ступеня інформаційної культури, уміння мислити й діяти в категоріальній системі ринкової економіки. У цьому контексті особливо стає зрозумілим, що освіта — не особиста справа і результат приватних уподобань, а соціальна категорія. В умовах сьогодення, людина як фахівець потребує для себе «соціальної захищеності» у ринкових відносинах, коли вона «продає» свої знання та вміння на ринку праці. Таку гарантію може дати їй лише неперервна освіта як запорука її конкурентоспроможності.

Тому, надзвичайно актуальним постає педагогічне завдання щодо формування потреби в засвоєнні знань і доповненні їх шляхом самоосвіти. Якщо в особи не сформовано потребу в самоосвіті, то ідея неперервної освіти не може бути реалізована навіть за умови, що будуть в наявності всі інші необхідні для цього складові. Отже, слід не лише надати право, а й створити відповідні умови для самоосвіти, які повинні об’єктивно забезпечуватися суспільством. Стосовно суб’єкта навчання, то необхідно створити умови та забезпечити його готовність до реалізації цього права так, щоби в нього була постійна потреба вчитися, збагачувати власні знання. Відомо, що забезпечення неперервності освіти можливе лише за наявності уміння вчитися. Однак, формування цього вміння у шкільні та студентські роки є тільки базовим – для забезпечення подальшої самоосвітньої діяльності дорослих. Це вміння розглядається як своєрідний місток, що з’єднує окремі й такі не схожі одна на одну, складові системи неперервної освіти, починаючи з дитячих

дошкільних закладів і завершуючи навчанням дорослих, тобто навчанням упродовж усього життя. Проте, більшість вступників у вищі навчальні заклади не вміють правильно слухати лекцію, чітко й лаконічно її конспектувати, використовувати найбільш ефективні методи запам'ятовування, відшукувати необхідну науково-навчальну літературу, аналізувати, знаходити в ній найважливіше, не володіють правилами логічного мислення [2, с. 188-191].

Тож перспективним напрямом щодо розвитку професійної компетентності є формування навичок самоосвіти. Сформовані навички, допоможуть удосконалити та розвинути ініціативність, активність, творчий потенціал у майбутнього фахівця. Правильно організована та спрямована робота з самоосвіти підвищить рівень розумової праці, поглибить інтерес до навчання, розвине навички самостійної пізнавальної діяльності. Це важливо в умовах інтенсивного розвитку науки й техніки, збільшення потоку інформації, пришвидшеного темпу старіння набутих знань, умінь та навичок, коли молодому спеціалісту, після закінчення навчального закладу, а потім упродовж всього професійного життя, доводиться постійно займатися самоосвітою, щоби не відставати, бути затребуваним та конкурентоспроможним.

Список літератури

1. Кампанелла Т. Місто сонця. Хрестоматія по истории зарубежной педагогики. -М.: Просвещ., 1981. – с. 56-61.
2. Солдатенко. М. М., Неперервна як засіб професійного становлення і розвитку фахівця в умовах інформаційно-технологічного суспільства. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2011. № 2. – с. 188-191.
3. Черненко Н.І. Формування професійно важливих якостей як базовий складник підготовки майбутніх фахівців економічної галузі: Освітологічний дискурс, № 1 (32), 2021 DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.1.4>

Шалар О.Г.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Андрєєва Р.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Стрикаленко Є.А.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

КОМУНІКАТИВНІСТЬ ТРЕНЕРА: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СПОРТУ

У комунікативній структурі спортивної команди роль тренера є провідною. В забезпеченні психологічної поведінки та діяльності спортсмена на різних етапах змагань грає саме тренер. Завдання тренера в умовах сучасного суспільства – це не тільки спортивні досягнення спортсмена, а й виховання всебічно розвиненої, освіченої людини, здатної до використання культурного надбання суспільства і саморозвитку [1]. Факторів, що обумовлюють ставлення тренера до специфічних спортивних і особистісних якостей своїх учнів, багато, але головні з них – це (у порядку значимості): завдання діяльності, система цінностей і потреби тренера, а також сукупність зав'язків між тренером і спортсменами та їх взаємного впливу [4].

Інтерес до факторів і причин позитивних чи негативних міжособистісних відносин в системі «тренер – спортсмен», призвів до серії досліджень, які показали, що тренери будують свої відносини з учнями орієнтуючись в першу чергу на їх специфічні спортивні якості і тільки потім – на особистісні, які оцінюються під впливом перших [6, 7, 8, 9, 10].

Отже вивчення головних аспектів сумісності тренерів із спортсменами-легкоатлетами лягло в основу наших досліджень.

В нашому дослідженні, в якому прийняли участь 4 тренери і 64 вихованці спортивного легкоатлетичного клубу «Іскра» міста Цюрупинськ та Херсонського обласного центру ДЮСШ «Інваспорт». Виявлено те, що тренери є помірними екстравертами, мають високу і середню емоційну стійкість, досить відверті і щирі в спілкуванні люди. Соціально-психологічна сумісність між тренерами та юними легкоатлетами ґрунтується на спільних цілях, інтересах та установках членів спортивного колективу, єдності ціннісних орієнтацій та спрямованості особистості, на особливостях соціального типу поведінки, відношенню до виконуваної діяльності. Як показало опитування, багатьом легкоатлетам (90,9%), допомагають часті вказівки з техніки виконання елементів та можливість активно тренуватися [3]. Серед спортсменів-стрільців такої думки дотримуються 80% вихованців двох досвідчених тренерів (із стажем роботи 40 і 7 років) та 33,3% вихованців тренера із стажем роботи 3 роки [5].

Одна з головних психологічних професійних якостей тренера – комунікативна активність. Майстерність тренера багато в чому визначається наявними у нього якостями, які надають своєрідність його спілкуванню з учнями, визначають швидкість і ступінь оволодіння їм різними вміннями. За результатами опитування тренерів з академічного веслування виявилось, що у 5-ти педагогів переважає демократичний (колегіальний) стиль керівництва і лише у 3-х виявилася схильність на 30%-40% до авторитарного стилю керівництва [2]. Встановлено, що тренери з демократичним стилем керівництва надають вказівки не в формі наказу чи припису, а у вигляді пропозиції, порад або навіть прохання, не тільки прислуховуватися до думки своїх спортсменів, а й враховувати її.

Висновки. Отже, в наших дослідженнях прийняли участь 4 тренера з легкої атлетики, 3 – з кульової стрільби та 8 – з академічного веслування. Характерною особливістю тренерів-легкоатлетів є підвищена комунікативність, низький рівень конфліктності та зацікавленість у вирішенні ділових проблем, виконання роботи якнайкраще, орієнтація на ділове співробітництво, здатність відстоювати в інтересах справи власну думку, яке корисне для досягнення спільної мети.

Був визначений характер впливу тренерів на психічні стани спортсменів-стрільців. Маючи середні показники обережності, інтуїції всі тренери зовсім не схильні до ризику, але вільно знаходили спільну мову з оточуючими, а також мали непогані творчі здібності. Складовими взаєморозуміння тренерів-веслярів із спортсменами є: наявність рівня емпатії, емоційності, стиль керівництва, ригідність, любов до оточуючих.

Тренери по різному проводять корекцію технічних елементів своїх спортсменів (хтось вербально, хтось особистої демонстрацією). Однак при цьому не знижується ефективність тренування.

Література:

1. Ильин Е.П. *Психология спорта*. СПб. Питер. 2010. 354с.
2. Еделев О.С., Шалар О.Г., Верхогляд Д. Вплив авторитету тренера на спортивну діяльність веслярів-академістів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Випуск 118. Том 1. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Чернігів. 2014. С.108-111.
3. Кедровский Б.Г., Шалар О.Г., Гриневиц А.В. Взаимопонимание тренеров с юными спортсменами. *Физическое воспитание студентов*. 2013. №4. С. 31-34.
4. Ложкин Г.В. *Психология спорта: схемы, комментарии, практикум*. К. Освіта України. 2011. 484с.
5. Шалар О.Г., Жосан І.А., Чмелевська М.Л. Провідні особистісні якості тренерів-стрільців. *Проблеми сучасної валеології, фізичної культури та реабілітації*. Херсон. 2013. С. 107-111

6. Strykalenko, Y., Shalar, O., Huzar, V., Andrieieva, R., Zhosan, I., & Bazylyev, S. (2019). [Influence of the maximum force indicators on the efficiency of passing the distance in academic rowing](http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2019.03218). *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 19 (3), 1507-1512. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2019.03218>
7. Shalar, O., Huzar, V., Strykalenko, Y., Yuskiv, S., Homenko, V., & Novokshanova, A. (2019). Psycho-pedagogical aspects of interaction between personality traits and physical qualities of the young gymnasts of the variety and circus studio. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 19 (Supplement issue 6), 2283-2288. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2019.s6344>
8. Strykalenko, Y., Shalar, O., Huzar, V., Voloshynov, S., Yuskiv, S., Silvestrova, H., & Holenko, N. (2020). The correlation between intelligence and competitive activities of elite female handball players. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 20 (1), 63-70. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2020.01008>
9. Strykalenko, Y., Shalar, O., Huzar, V., Voloshynov, S., Homenko, V., & Bazylyev, S. (2020). Efficient passage of competitive distances in academic rowing by taking into account the maximum strength indicators. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 20 (6), 3512-3520. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2020.01008>
10. Strykalenko, Y., Huzar, V., Shalar, O., Voloshynov, S., Homenko, V., & Svirida, V. (2021). Physical fitness assessment of young football players using an integrated approach. *Journal of Physical Education and Sport (JPES)*, 21 (1), 360-366. <http://dx.doi.org/10.7752/jpes.2021.01034>

Шановал С.І.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Фізична культура і спорт як важливі елементи загальної культури суспільства створюють передумови для всебічного розвитку особистості, збереження працездатності та забезпечення здорового способу життя. У зв'язку з цим фахівець у галузі фізичної культури і спорту мусить володіти ґрунтовною світоглядною підготовкою, сучасним мисленням, навичками управлінської та організаторської роботи відповідно до профілю своєї діяльності, а також високою загальною культурою. Підготовка висококваліфікованих тренерів є важливою складовою частиною системи вищої освіти в галузі фізичної культури і спорту.

Проблема підготовки фахівця до професійної діяльності була предметом уваги таких видатних педагогів минулого: Я. Коменського, А. Дистервега, К. Ушинського, П. Лесгафта та ін. Розробці концептуальних основ побудови професійної освіти у галузі фізичної культури і спорту присвятили дослідження Т. Лахманюк [3], Б. Лосин [4], А. Сидоров та ін.

Як зазначає Л. Матвеев, основна мета спортивного тренування полягає в тому, «щоб через досягнення високих спортивних результатів розвинути духовні і фізичні здатності спортсмена, щоб використовувати спортивну діяльність як фактор гармонійного формування особистості і виховання в інтересах суспільства».

Діяльність тренера, як правило, розглядають дуже вузько, виділяючи тільки її зовнішню сторону: управління тренуванням. Однак робота тренера має багатофакторний педагогічний характер і здійснюється в рамках визначеної педагогічної системи. Педагогічна система – це сукупність структурних і функціональних компонентів, підлеглих педагогічним цілям [2].

До структурних компонентів, що дають змогу аналізувати педагогічну систему в статичній формі, належать мета педагогічної системи, зміст навчальної інформації, засоби педагогічної комунікації,

діяльність юних спортсменів і тренера. До функціональних компонентів, що зумовлюють становлення, розвиток, удосконалювання педагогічної системи, належать гностичний, проектувальний, конструктивний, організаторський і комунікативний компоненти.

В основі підготовки тренера-педагога лежить оволодіння досвідом професійної діяльності. Навчально-виховна професійна діяльність здобувачів виступає як інтегруючий фактор усієї системи підготовки. Логіка освітнього процесу будується за схемою: від практики, суб'єктивного досвіду – до теоретичних узагальнень.

Важливе місце у діяльності тренера займає професійна компетентність. Насамперед це системоутворюючий фактор компетентності й: педагогічної, психологічної, методичної та предметної. Систематичний характер підготовки тренерів зумовлений тим, що всі ці компетенції взаємопов'язані та взаємозалежні. Відсутність сформованості принаймні однієї з цих компетенцій робить роботу тренера безрезультатною.

На відміну від поняття «компетенція», поняття «компетентність» характеризує здатність фахівця реалізовувати свій потенціал для професійної діяльності. На думку Ю. Татура, «компетентність – це не тільки інтегральна властивість, характеристика особистості, а й показник успішної діяльності».

Зазначимо, що компетентність не має протиставлятися професійній кваліфікації, проте не повинна й ототожнюватися з нею. Таким чином, під компетентністю розуміється інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника закладу вищої освіти для виконання діяльності в певних галузях (компетенціях). Компетентність, так само як і компетенція, включає в себе когнітивний (пізнавальний),

Мотиваційно-ціннісний і емоційно-вольовий компоненти.

Компетенція – сукупність взаємопов'язаних якостей особистості, знань, умінь і навичок, способів діяльності, що задаються стосовно певного кола предметів і процесів, необхідних для якісної продуктивної діяльності щодо них.

Модель випускника закладу вищої освіти має містити види компетентності, які характеризують його насамперед як працівника певної сфери виробництва, науки або культури. Це можуть бути, на думку І. Зимової, такі компетентності:

- компетентності, що належать до самого себе як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування;
- компетентності, що належать до соціальної взаємодії людини з іншими людьми;
- компетентності, що належать до діяльності людини.

В основі професійної компетентності закладена професійна придатність, що розуміється як сукупність професійних компетенцій, необхідних для здійснення ефективної професійної діяльності.

У структурі професійної компетентності можна виділити професійний, професійно-діяльнісний і професійно-особистісний компоненти.

Професійний компонент передбачає наявність у тренера-педагога теоретичних знань з основ наук, які вивчають особистість людини, що забезпечує усвідомленість у разі визначення педагогом змісту його професійної діяльності щодо виховання, навчання та освіти дітей.

Професійно-діяльнісний компонент включає професійні знання і вміння, апробовані в дії, освоєні особистістю як найбільш ефективні.

Професійно-особистісний компонент включає професійні якості, що визначають позицію і спрямованість педагога як особистості, індивіда і суб'єкта діяльності.

Висновки. Таким чином, діяльність тренера, будучи, по суті, одним із видів управлінської діяльності, – багатofакторний процес, який здійснюється в рамках певної педагогічної системи, а

майстерність тренера характеризується комплексом умінь, необхідних для продуктивного розв'язання освітніх, виховних та оздоровчих задач.

Література:

1. Криштанович М.Ф. Роль і значення категорій «компетенція» і «компетентність» у процесі дослідження підготовки викладача закладу вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 9. Т. 1. С. 104–107.
2. Кузьміна Н.В. Понятие «педагогическая система» и критерии ее оценки. *Методы системного педагогического исследования: учебное пособие*. Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1980. С. 7–45.
3. Лахманюк Т.В. Ступенева система підготовки фахівців у фізкультурних вузах України. *Матеріали першої республіканської конференції «Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури в Укра-їні»*. Луцьк : Надстир'я, 1994. С. 219–220.
4. Лосин Б.Е. Педагогическая эффективность повышения квалификации специалистов по физической культуре и спорту : автореф. дис. ... док. пед. наук : 13.00.04. СПбГАФК им. П.Ф. Лесгафта. Санкт- Петербург, 2001. 45 с.

Швецова І. В.

Херсонська державна морська академія, м. Херсон, Україна

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: КОНТЕКСТНИЙ ПІДХІД

Останнім часом ведеться багато суперечок стосовно змін сучасної системи освіти в інтересах здобувачів, що сприятиме підвищенню мотивації до навчання, зростанню професійного рівня фахової підготовки та професійно-мовленнєвій підготовці фахівців морської галузі. У процесі формування іншомовної компетенції значна увага має бути приділена вмінню аналізувати ситуацію та критично мислити; вмінню знаходити й використовувати інформацію, робити висновки з досвіду і застосовувати їх у пошуку інновацій. У зв'язку з вищезазначеним виникає завдання пошуку такого підходу до формування іншомовної компетенції, що забезпечить конкретну основу для об'єднання теорії та практики. Одним із таких сучасних підходів у навчанні є контекстне викладання та навчання (CTL).

Заслужують уваги дослідження науковців стосовно різних аспектів контекстного підходу: Н. Мирончук (контекстний підхід у підготовці студентів до професійної діяльності у зарубіжній педагогічній теорії), В. Майковської (організація практичної підготовки майбутніх фахівців на засадах контекстного підходу); Т. Ніконенко (технологія контекстного навчання у вищій педагогічній школі як психолого-педагогічна проблема), Т. Хомяковської, А. Калініченко (контекстне навчання як засіб інтеграції у процесі викладання англійської мови) та інші.

Організація та реалізація контекстного навчання вимагає від викладачів: використання стратегій кооперативного навчання (cooperative learning), проблемно-орієнтованого навчання (problem-based learning), проектного навчання (project-based learning), уміння створювати і підтримувати навчальний клімат, аналізувати та оцінки власного викладання і навчання, уміння співпрацювати з колегами та інш.

Кооперативне навчання (cooperative learning) полягає у тому, щоб здобувачі освіти, у невеликих групах, опрацьовували навчальний матеріал разом і досягали спільних цілей. Таке навчання спрямоване на досягнення максимального рівня успішності кожним здобувачем освіти, тому індивідуальна відповідальність є важливим елементом кооперативної роботи.

Проблемно-орієнтоване навчання (problem-based learning) передбачає постановку і спільне дослідження складних проблем, аналіз і узагальнення вивченого і самостійно опрацьованого матеріалу, з метою визначення оптимального шляху і виявлення можливих варіантів вирішення задач, що носить мотивуючий характер навчання та спрямовано на розвиток інтересу здобувачів освіти до навчального процесу, їх потреби в постійному самовдосконаленні, самоосвіті.

Проектне навчання (project-based learning). Такий метод передбачає співробітництво учасників освітнього процесу задля пошуку спільного рішення, активізації пізнавальної діяльності. Цьому сприяє спілкування студентів між собою, з викладачем, між окремими командами. Проектна діяльність сприяє розвитку пізнавальних умінь (шляхи одержання інформації), та проєктивні уміння (дозволяють прогнозувати наслідки дій). Таким чином, застосування проєктної технології навчання у процесі формування іншомовної компетенції активізує пізнавальний інтерес до професійної діяльності, реалізує принципи самоорганізованості і саморозвитку, застосуванню знань у практичній діяльності.

Ці підходи допомагають викладачам зв'язати зміст матеріалу з реальними обставинами і мотивують здобувачів освіти співвідносити знання і застосовувати їх у своєму житті.

Вважаємо ефективним у контекстному навчанні спонукати учасників до більш активної участі – спостерігаючи, ставлячи питання, вирішуючи проблеми, формуючи висновки і т.д. Ця стратегія навчання включає в себе аналіз конкретних ситуацій, рефлексивне обговорення, формування концепції і т.д. Контекстне викладання і навчання (CTL) – це навчальний процес, метою якого є надання підтримки здобувачів освіти у розумінні навчального матеріалу, який вони вивчають, шляхом співвіднесення академічних предметів з ситуацією їх життя.

Упровадження такого підходу має такі переваги:

- Пробуджує інтерес і цікавість до навчання.
- Заохочує до самостійного вирішення проблем.
- Розвиває аналітичні та логічні навички.
- Заохочує до більш активного пошуку рішень.
- Дозволяє застосувати отримані знання та навички на практиці.

Стратегія контекстного викладання і навчання (CTL) також є важливою для розвитку критичного мислення, визнання необхідності викладання і навчання в різних умовах, мотивації здобувачів освіти до взаємного навчання. Розвиток критичного мислення може бути реалізованим через «Дебати», що розуміються як представлення думок за або проти ідеї, рішень, дій з адекватними міркуваннями. Це динамічна діяльність на проблематику питання, пов'язана з темою заняття, текстом, професіональними або глобальними викликами [2]. Таким чином, розвиток критичного мислення може відбуватися на різних етапах заняття англійської мови, у ході виконання різних завдань.

Висновки. Контекстний підхід викладання і навчання (CTL) допомагає студентам співвіднести зміст з реальними обставинами і стимулює їх встановлювати зв'язок між матеріалом і його застосуванням в професійному житті, реконструює або формує нові знання та вміння на основі фактів чи пропозицій. Важливими характеристиками контекстного підходу є забезпечення міждисциплінарних зв'язків у процесі формування іншомовної компетенції. Контекст є найважливішим компонентом низки навчальних підходів: проблемно-орієнтованого навчання, кооперативного навчання, проєктного навчання.

Література:

1. Гагіна Н. В. Кооперативне навчання у вищій школі. *Вісник Житомирського державного університету*. 2012. Випуск 64. Педагогічні науки. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/8763/1/19s.pdf> (дата звернення: 14.08.2021).

2. Shvetsova I. V. (2020) Technology of active training implementation to maritime English course. [Innovative and information technologies in educational processes. Monograph 38]. Publishing House of University of Technology, Katowice. Poland. P.264-269.

Шестова М.А.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

Ченок Р.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

ДО ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено сучасним трансформаціям державного управління системою професійної освіти в Україні.

Ключові слова: державне управління, професійна освіта, державно-громадська модель управління.

На кожному етапі розвитку суспільства і самої системи освіти постійно виникають, вирішуються і знову виникають суперечності між поточними і перспективними потребами суспільства. Національна система освіти вимагає постійного вдосконалення, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, реального забезпечення рівного доступу всіх її громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору в освіті, модернізації змісту освіти і організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці, забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління». Така модель повинна враховувати регіональні особливості, тенденції до зростання автономії навчальних закладів, конкурентоспроможності освітніх послуг. Нова модель системи управління сферою освіти має бути відкритою і демократичною. У ній передбачається забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки, внаслідок чого змінюються навантаження, функції, структура і стиль центрального та регіонального управління освітою [4].

Заслуговує на увагу те, що розглядаючи цілі професійної освіти (соціологія, економіка) з позиції задоволення потреб держави в висококваліфікованих кадрах, орієнтуючись на економічний ефект від їх роботи, автор в якості критерію ефективності управління професійною освітою вважає ефективність роботи та сталість кадрів на виробництві. Але при цьому в якості цілі управління пропонує розглядати оптимізацію реалізації особистісних та соціальних інтересів, в контексті розуміння психологічною наукою під ціллю управління системою освіти - особистість, а в якості головного критерію ефективності – задоволення її інтересів. Таким чином система управління повинна орієнтуватися на створення умов для професійного становлення особистості з урахуванням реальної соціально-економічної ситуації, яка складається в суспільстві [2]. Слід зазначити, що в сучасних умовах необхідна така організація функціонування освіти, при якій сфера освіти є базовою галуззю економіки країни, прямим донором бюджету та основою національного розвитку. В найбільш динамічно розвинутих країнах сьогодні освіта є ключовою продуктивною силою суспільства, чисто виробничою, а не витратною сферою, освіта повертає всередину себе дуже значні фінансові ресурси. [1]

В цьому контексті професійну освіту можна розглядати як ресурс, який «може бути ефективно реалізований та “конвертований” в адекватний рівень доходів і статусу, а придбання освітніх послуг – як інвестиції в людину... об’єднує ті види діяльності, які забезпечують

отримання громадянами професії відповідно до їхніх покликань, інтересів і здібностей, а також перепідготовку, підвищення професійної кваліфікації та здобуття наукової кваліфікації». [3, с.226]

Узагальнюючи сучасні нароби науковців, до особливостей управління системою професійної освіти можна віднести:

- високий пріоритет професійної освіти на всіх рівнях і проведення активної освітньої політики на загальнодержавному, міжнародному та глобальному рівнях;
- принцип системності в управлінні освітою на всіх рівнях – міждержавному, загальнодержавному, регіональному, муніципальному, а також на рівні конкретних закладів професійної освіти;
- необхідність залучення різноманітних соціальних інститутів, зокрема підприємств, до вирішення проблем професійної освіти;
- розвиток та реалізація принципу автономії професійних закладів освіти, децентралізація управління професійною освітою з чітким визначенням повноважень і відповідальності між відповідними рівнями;
- держава повинно виступати в якості замовника та споживача освітніх послуг;
- чітка фіксація вимог до якості професійної освіти і відповідним моніторингом за її дотриманням;
- розвиток конкуренції на ринку освітніх послуг, але за рахунок розвитку нових економічних механізмів в сфері професійної освіти.

Отже, професійна освіта потребує взаємодії освіти, суспільства та виробництва як цілісної системи в русі ідеї безперервності освіти. Державне управління системою професійної підготовки поступово трансформується у відносини між органами управління освітою та навчальними закладами щодо професійної підготовки кадрів на конкурентних засадах з відповідними договорами щодо надання освітніх послуг.

Література:

1. Балаева О.Н. Управление организациями сферы услуг: учеб пособие /о.Н.Балаева, М.Д.Предводителяева - М.: Изд.дом Гос. Ун-та -Высшей школы экономики, 2010. - 155с.
2. Зыков В.В. Социальный институт профессионального образования и регион [Текст]: Монография: в 2-х ч. Часть 1/ В.В.Зыков - Тюмень: Изд-во Тюменского гос.ун-та, 2001.- 220с.
3. Матвіїшин Є. Інвестування в освіту як засіб підтримки інноваційної конкурентоспроможності регіону / Є.Матвіїшин // Ефективність державного управління: зб.наук.праць. - 2011. - Вип.27. - С.225-234.
4. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002 // Вища освіта. Нормативно-правові акти про організацію освіти у вищих навчальних закладах III-I рівнів акредитації : у 2 кн. / [М. І. Панов, Ю. П. Битяк, Г. С. Гончарова та ін.] ; за ред. М. І. Панова. – Х. : Право, 2006. – С.62-71.

Штепенко О.Г.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м.Херсон, Україна

ФІЛОСОФСЬКА ВІЗІЯ АГАТАНГЕЛА КРИМСЬКОГО: ДО 150-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ

Агатангел Кримський належить до плеяди унікальних представників української нації кінця ХІХ-початку ХХ ст. «Високооригінальною появою в українській культурі» назвав його Іван Франко [1, с.505]. Надзвичайно інтелектуально обдарований вчений, енциклопедично освічений

філософ, науковець, лінгвіст, історик, славіст, етнограф, викладач та поліглот (знав понад 60 мов) був одним із засновників Української Академії Наук, її незмінним секретарем й одним із перших академіків. Його наукова та творча діяльність стала невід'ємною частиною української філософії, історії, культури епохи помезжів'я століть й відзеркалила у собі притаманні тому часу протиріччя та злами у проекції на трагедію особистого життя.

У дослідженнях біографії А.Кримського зазначено, що він був «душею й серцем» українцем — але не за походженням, а за власним свідомим вибором. Сам він зізнався, що не має «ані краплинки української крові, бо мама – литовська полька, а батько - білорус» [2, с.19]. Своїми інтелектуальними зусиллями він створив *власну філософію української ідентичності*, яку вибудував відповідно до двох основних ідейних настанов:

1. основа культурної української нації є українська мова, носієм якої є український народ;
2. становлення української ідентичності є основною інтелектуальною і політичною фазою процесу «самоукраїнізації» [7, с. 148], тобто свідомого волевиявлення вважати себе рівноправною частиною української нації, самоусвідомлюючою свою національну приналежність.

Наприкінці XIX століття Агатангел Кримський вступає до Лазаревського інституту східних мов у Москві (1889-1992), де вивчає арабські та перську мови, культуру та історію країн Сходу. Визначним є те, що свої перші наукові праці він друкує у Львові («Ескізи з українського життя»), а також активно сприяє виходу праць українських вчених у московських видавництвах (І.Франка, Б.Гринченка, М.Драгоманова та інших) і вже тоді «попадає під око царської охоронки як неблагонадійний» [5, с.116].

Агатангел Кримський був одним з перших, хто відчув важливість впливу філософії та культури Сходу на слов'янську і українську культуру зокрема. У 1896-1998 роках його відправлено на стажування до Сирії та Лівану, де він поринає у вивчення східної культури та філософії, мови та релігії. Зібраний етнографічний та культурний матеріал він осмислює та обробляє протягом багатьох років, що остаточно закріплює за ним в подальшому авторитет науковця – засновника українського сходознавства.

Але зазначена місія втілюється у життєву реальність тільки у 1918 році, коли після 16 років викладання на кафедрі арабської філології у Москві він приймає «поворотне рішення за запрошенням В.Вернадського переїхати до Києва» [2, с.15], де стає першим секретарем новоствореної Академії наук України. Згодом вчений починає розуміти, що українська влада є ворожою концепції незалежної української нації, і стає на її захист, водночас наближаючи свою трагічну долю: звинувачення у націоналізмі у 30-ті роки, арешт та загибель - у 1942 році.

Осмислюючи філософську візію А.Кримського, відзначимо, що він був одним з перших вчених, хто привернув увагу української культури початку XX століття до феномену орієнталізму. Цей період української та європейської історії визначається, з одного боку, як «період оновлення філософсько-культурного дискурсу та європеїзації літератури» [6, с.51], та з іншого - зацікавленості екзотикою Сходу. Саме екзотичний дискурс східної культури на межі XIX-XX століть стає предметом захоплення й уподобання епохою європейського модернізму, яка жадібно поглинала орієнталістичні ідеї та інтерпретувала їх у царині художніх іновачій.

Безперечним авторитетом серед знавців арабської та перської філософії і культури в українській науці був на той час саме Агатангел Кримський. Він відкрив для українського модернізму особливий ракурс волелюбної східної поезії - Омара Хаяма, Гафіза та інших. Творчості Гафіза (Хафіза), який був суфійським поетом-ліриком, А. Кримський присвятив свою працю «Хафіз та його пісні» (1924). У сучасному східнознавстві «суфії» походять від арабського слова «суф» – вовна, груба шерсть. Таке на перший погляд просте означення має глибокий духовно-філософський підтекст - за зовнішніми атрибутивними ознаками (одягом з грубої шерсті для бідних людей) ховається чистий, просвітлений розум та щире серце. «Основою світосприйняття

суфіїв є сповідь іраціонального шляху до інтуїтивного осягнення Істини у поєднанні із світлоносною сутністю Єдиного Духу шляхом духовного розвитку через просвітлення Серця» [4, с.36]. Глибоку філософську спорідненість з арабськими суфіями має філософема Григорія Сковороди «істина людини – в серці людини» [7, с.149], що відповідає розумінню Серця як чуттєво-розумового, ментального центру в Людині, завдяки якому виявляється Істина.

Філософські інтенції Сходу стали для А.Кримського натхненням у творчих пошуках. Однією з перших його творів - віршована збірка «Пальмове гілля.Екзотичні поезії» (1898 -1901), «Бейрутські оповідання» (1919), в яких він виступив як талановитий і неперевершений перекладач й одним з перших доніс до українського читача орієнтири східної культури та філософії, інтерпретуючи їх для українського читача. «Відбулося формування українського філософського орієнталізму як нового для української культури явища» [3, с.80]. Агатангел Кримський адаптує традиції Сходу під слов'янське мислення задля оновлення, збагачення та урізноманітнення рідної української культури як рівноправної і самоцінної культури у світовому значенні.

За влучним вислівом відомої літературознавиці Соломії Павличко, він є «філософ, який найсміливіше втілює в дискурс «перелому століть» дисгармонію людської душі» [6, с.205], чим наблизив філософію Сходу до осмислення українським народом своєї національної ідентичності. А.Кримський є фундатором української національної ідеї, відкритої для міжкультурних зв'язків на світовому рівні.

Література:

1. Веркалець М.М. Орієнталістичні взаємини Івана Франка з Агатангелом Кримським// *Франко і світова культура*. К.: Наукова думка, 1990. С 504-506.
2. Василюк О.Д. Особисте листування двох фундаторів Української академії наук – Володимира Вернадського та Агатангела Кримського // *Східний світ*. 2012. № 3. С.12-25.
3. Гундорова Т. Агатангел Кримський і український модернізм// *Матеріали ювілейної сесії сусп.і гуман. наук НАН України, присвяченої 130-річчю від дня народження А.Кримського. НАН України, ін-т сходознавства ім.А.Кримського*. - К., 2002. С.62-90.
4. Маленька Т.Суфізм і пантеїзм: перська середньовічна й українська модерна поезія початку ХХ ст.// *Східний світ*. -1999, № 1-2. С.29-40.
5. Прицак О. Про Агатангела Кримського у 120-ті роковини народження// *Наука і культура*. К., 1991.Вип 25. С.103-120
6. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. К., Вид-во Соломія Павличко «Основи», 2002. – 328 с.
7. Шокало О.А. Агатангел Кримський – дослідник і перекладач Гафіза Ширазького (освоєння феномену суфізму на українському ґрунті// *Східний світ*. -2005. № 1. С.142-151.

Юрис Т.А.

*Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации,
г.Гомель, Беларусь*

ПРОБЛЕМЫ СУЩЕСТВОВАНИЯ ЧЕЛОВЕКА В УСЛОВИЯХ АВТОМАТИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Во второй половине XX века на западе было создано общество потребления. Для поддержания потребительского статуса люди вынуждены работать все интенсивнее, вследствие чего в мире наблюдается эпидемия профессионального выгорания, депрессии, зависимости от психотропных веществ. Современный труд стал нездоровым явлением.

Общественные науки рассматривают несколько возможных сценариев дальнейшего развития мира труда. Например, предсказывается освобождение людей от труда посредством автоматизации производственной деятельности. По некоторым расчетам, она приведет к тому, что к 2040–2045 годам в масштабах всей планеты исчезнет почти половина рабочих мест.

Происходящие в экономике изменения реанимируют марксистскую теорию построения коммунистического, посттрудового общества, где почти всю работу будут делать машины – не ради прибыли, а ради людей. На долю людей останется 10–12 часовая рабочая неделя для выполнения минимума работ, типа контроля качества. При этом всем гарантировано жильё, доступ к медицине и образованию, бесплатное обеспечение всеми благами. Некоторые авторитетные экономисты утверждают, что в технологическом плане введение 15-часовой рабочей недели в развитых странах могло быть осуществлено уже в 60-е годы, но почему-то этого не произошло.

Антрополог Д. Гребер указывает, что современные технологии используются, как ни странно, для того, чтобы заставить людей работать еще больше. Для этого создаются ненужные должности, занимая которые огромные массы людей, особенно в Европе и Северной Америке, тратят свою жизнь на выполнение никому не нужной, бессмысленной работы (бюрократия, «офисный планктон», рост бессмысленной административной «работы» у учителей и врачей, корпоративные юристы и пр.) [1].

Причина бредовизации (обесмысливания) работы, по мнению Гребера, коренится в природе капитализма. Капитализм – это система наемного труда, но автоматизация отменяет наемный труд, то есть отменяет капитализм, его систему труда, собственности и распределения, что неприемлемо для власти имущих. Очевидно, что если большинство рабочих мест будет автоматизировано, то пострадают не рабочие, а капиталисты: система наемного труда обесмыслится, товары будут производиться не оплачиваемым зарплатой трудом и, соответственно, их нельзя будет продавать, если не будет зарплат.

Для уничтожения бессмысленной работы, по мнению Д. Гребера, надо отвязать условия жизни от труда и ввести безусловный базовый доход. Безусловный базовый доход – это безвозмездная фиксированная сумма денег, не облагаемая налогом, выплачиваемая независимо от уровня доходов и личного вклада в общественное благосостояние, то есть, и работающим, и неработающим.

В настоящее время актуальность идеи безусловного базового дохода возросла в свете взятого развитыми странами курса на цифровую экономику и автоматизацию производства и, следовательно, ожидаемого сокращения рабочих мест. Выплата безусловного базового дохода может стать единственным источником существования для значительной части общества.

Против идеи введения безусловного базового дохода есть два основных и весьма существенных возражения. Во-первых, вполне обоснованы опасения, что раздача денег приведет к росту тунеядства и иждивенчества. Можно предположить, что освобождение от работы приведет не к развитию личности, а к возрастанию числа пороков и преступлений. Пора проститься с заблуждением эпохи Просвещения, что человек по своей природе хороший, и если удовлетворить его материальные потребности, то исчезнет основание для преступлений, человек будет развиваться духовно и становиться все лучше и лучше. Пессимистический сценарий предполагает, что если лишить людей возможности работать, человечество ждет моральный упадок, проявлением которого будут отсутствие смысла, пустота, скука, способствующие нарастанию агрессии, уход от реальности в мир виртуальных развлечений.

Во-вторых, жизнь на пособие породит и проблему снижения социального статуса человека. Работа – важнейший маркер социального статуса человека, так как с ней сопряжены основные права гражданина и возможность влиять на власть. Сейчас трудящиеся могут добиться улучшений с помощью забастовки. Но как человеку с пожизненным гарантированным доходом заставить

власть прислушаться к себе? Ценность такого человека в глазах власти, как минимум, сомнительна, его мнение можно игнорировать. Человек рискует утратить достоинство, свободу воли, статус гражданина, углубится социальное и имущественное неравенство.

А может и вообще встать вопрос об утилизации ненужных людей. В принципе, хватит небольшой горстки людей, управляющей огромной армией роботов, для того, чтобы они создали себе технотронный рай и управляли всем тем, что происходит на Земле. Это, между прочим, неизбежно приведет к возникновению абсолютно тоталитарного технократического управления, в котором свободы будет минимум для большинства людей. Вместо общества свободы и благоденствия человечество может выстроить антиутопию.

Таким образом, происходящие изменения трудовой деятельности как основы жизни человека обуславливают необходимость научного осмысления их социальных последствий.

Литература

1. Гребер, Д. Бредовая работа. Трактат о распространении бессмысленного труда / Д. Гребер; пер. А. Арамян, К. Митрошенков. – М.: Ад Маргинем Пресс, 2020. – 420 с.

Юркова Т.Ф.

Херсонський державний університет, м. Херсон Україна

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТІСНИХ ЕКОЛОГО-ДОЦІЛЬНИХ СТРАТЕГІЙ ВЗАЄМОДІЇ З ПРИРОДОЮ

Серед основних чинників розвитку у підлітків здатності приймати самостійні рішення в непростих ситуаціях екологічного вибору чільне місце належить таким важелям, як ідентифікація, емпатія, рефлексія. Вплив цих загальнопсихологічних механізмів на становлення в людини ціннісного ставлення до природи настільки значний, що науковці виокремлюють і характеризують такі їх різновиди, як екологічна ідентифікація, екологічна емпатія й екологічна рефлексія [9, с. 380].

Щодо феномена “ідентифікація”, то в соціальній психології в загальному вигляді він трактується Г. Андреевою [1] як ототожнення індивідом себе з іншими, безпосереднє переживання суб’єктом того чи того ступеня тотожності з об’єктом. З урахуванням цього екологічна ідентифікація розглядається нами як процес, що сприяє психологічному моделюванню стану природних об’єктів. Завдяки їй досягається краще розуміння цього стану, поглиблюються уявлення особистості про природні об’єкти. Під дією механізму ідентифікації результатом сприйняття природного об’єкта може стати симпатія до нього, яка спонукає людину до подальшої взаємодії з ним, надання йому уваги й допомоги. Отже, механізм екологічної ідентифікації актуалізує екоцентричну поведінку підлітка, розширює коло відповідної його екологічної доцільної діяльності.

Стимуляції екологічного саморозвитку особистості слугує також екологічна емпатія. Поняття “екологічна емпатія” розкриває здатність особистості до емоційного відгуку на стан природного об’єкта. Це мистецтво розуміти і відчувати його стан таким, який він є, вміння ставити себе на місце природного об’єкта, проникатися його цінностями. Такі ознаки емпатії переконливо свідчать про її значення в розвитку ціннісного ставлення до природи. Саме емпатія визначає доброзичливість і чуйність людини в процесі взаємодії з природними об’єктами, її спостережливість і доброзичливість, чутливість, здатність вслуховуватися і “вживатися” в природний світ.

У свою чергу екологічна рефлексія (від лат. – звернення назад) полягає у педагогічній актуалізації аналізу особистістю своїх дій і вчинків, спрямованих на світ природи з точки зору їх екологічної доцільності [9, с. 381].

Ідеться про те, що взаємодія з природними об'єктами має стимулювати людину до аналізу своїх особливостей, емоційних реакцій, поведінки стосовно того чи іншого об'єкта. Такий рефлексивний аналіз як результат взаємодії з природою зумовлює моральний самоконтроль особистості, тобто, “екологічна совість” змушує самотійно визначати для себе моральні зобов'язання у ставленні до об'єктів природи, вимагати від себе їх виконання і здійснювати самооцінку власних учинків. З огляду на результати рефлексії індивід може дійти висновку, що для ефективної взаємодії з природними об'єктами йому бракує знань, що стимулює його пізнавальну активність у відповідній галузі, відчути потребу розширити коло спілкування з природними об'єктами, виявити своє ставлення до них у таких екологічних діях і вчинках, які побудовані на принципах самотійного творчого початку і отже, сприяють саморозвитку особистості [9, с. 30].

Як бачимо, саме на рефлексії ґрунтується усвідомлення особистістю свого ставлення до природи, сутність якого можна визначити як творення самого себе під впливом отриманих екологічних вражень, осмислення своїх екологічних переживань. Завдяки рефлексії суб'єкт екологічної діяльності виділяє себе з природного світу, усвідомлює своє ставлення до навколишньої дійсності, осмислює й оцінює себе, свої вчинки, думки, бажання. У такий спосіб рефлексія набуває світоглядного значення, оскільки стає інструментом пізнання свого місця у природному світі, свого людського призначення, життєвого ідеалу тощо [6; 9].

Наявність рефлексійної позиції, на наш погляд, відкриває можливість глибоко усвідомлювати складність і необхідність рішення екологічних проблем, обирати шлях для їх розв'язання, критично оцінювати й корегувати отримані результати. Тому поза механізмами рефлексії неможливо зрозуміти й пояснити сутність екологічного розвитку особистості. У науковій літературі саморозвиток особистості визначається як “підняття самого себе до кращого” (Л.Виготський, С.Рубінштейн) [2; 8]. З огляду на це значущість саморозвитку особистості полягає в здатності людини приймати ті чи ті рішення на основі врахування своїх суб'єктивних ставлень до різних сторін навколишньої дійсності. На теоретичному рівні проблема саморозвитку особистості знайшла своє висвітлення в працях вітчизняних (І.Бех [4; 5],) та зарубіжних (Р.Бернс [3], К.Роджерс [7] та ін.) дослідників. Не менша увага надається такому важливому компоненту саморозвитку, як творча самореалізація особистості. Так, наприклад, К.Роджерс убачає в самореалізації можливість виявлятися по максимуму й оцінює самореалізацію як провідний чинник саморозвитку особистості [7, с. 479]. Як показовий у цьому ракурсі можна розглядати висунутий стосовно розв'язання екологічних проблем “принцип життєвої смислотворчої самодіяльності” (формування особистості як творця і проектувальника свого життя, який може приймати рішення і нести за них відповідальність та самовдосконалюватись) [6, с. 53].

Підсумовуючи, слід зазначити, що здатність до свідомого вибору і самореалізації екологічної поведінки розвивається в підлітків поступово, починаючи з визначення в нескладних екологічних ситуаціях. Накопичення досвіду розв'язання цих ситуацій, що поступово ускладнюються, веде до формування звички самотійного вибору екоцентричного вчинку. А здатність до самотійного вибору особистісно і суспільно значущих природоохоронних дій, самовдосконалення етичної поведінки щодо представників природного світу є характерною ознакою прогресу в розв'язанні завдань дослідження.

Література:

1. Андреева Г.М. Психология социального познания. – М., 2000. С. 172 – 180.
2. Выготский Л.С. Психологические основы формирования личности в педагогическом процессе // Собр. соч.: В 6 т. М.: Педагогика, 1982. Т. 2. С. 360 – 374.

3. Бернс Р. Развитие Я – концепции и воспитания. Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1986. 420 с.
4. Бех І.Д. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології // Педагогіка і психологія. 1999. №3. С. 5 – 14.
5. Бех І.Д. Категорія “ставлення” в контексті розвитку образу “Я” особистості // Педагогіка і психологія. 1997. №9. С. 4 – 8.
6. Пустовіт Г.П. Теоретико-методичні основи екологічної освіти і виховання учнів 1-9 класів у позашкільних навчальних закладах: Монографія: К. Луганськ: Альма-матер, 2004. 540 с.
7. Роджерс Карл. Взгляд на психотерапию. Становление человека / Карл Роджерс. Пер. с англ. М.М. Исениной. М.: Прогресс, Универс., 1994. С. 479.
8. Рубинштейн С.Л. Проблемы общей психологии. М.: Педагогика, 1976. С. 564.
9. Ясвин В.А. Психология отношения к природе. М.: Смысл, 2000. 456 с.

Яблунівська К.О.

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ТЕХНОЛОГІЧНІ ЕТАПИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Актуальними питаннями освітньої політики України є, у тому числі, вдосконалення професійної підготовки спеціалістів, оновлення науково -методичної системи освіти, опрацювання альтернативних та/або перспективних форм і методів освіти, скорочуючи розрив між реальним рівнем підготовки фахівців та вимогами ринку праці, так само і як забезпечення безперервності освіти протягом життя. Швидкий розвиток технологій навчання у вищій освіті пояснюється усвідомленням того, що технології навчання можуть підтримувати та впроваджувати інновації у викладанні [1] та покращувати різні форми оцінювання [2].

Таким чином, на фоні невідповідності між зростаючим обсягом інформації та дидактичними методами підготовки спеціалістів все більш очевидною стає необхідність зміни пріоритетного напрямку їх професійної підготовки в бік розвитку евристичного і творчого мислення, становлення індивіда як суб'єкта саморозвитку, оволодіння ним інструментами управління власною діяльністю, в тому числі освітньою.

Реалізація мети екологічної освіти з використанням інтерактивних методів навчання охоплює три технологічних етапи.

На першому викладач, спираючись на наявні у студентів знання, озвучує приблизну екологічну проблему і вводить в неї студентів. Цим досягається початкова пізнавальна активність студентів і первинна актуалізація їх внутрішніх цілей.

На другому етапі робиться акцент на підтримці необхідного рівня активності учнів. Їм надається можливість самостійної діяльності. Об'єднані у творчі групи по кілька осіб студенти вдруге, але самостійно, в процесі спілкування актуалізують свою внутрішню мету, осмислюють поставлену задачу, визначають предмет пошуку, виробляють свої позиції, приходять до розв'язання екологічної проблеми.

На третьому етапі проводиться підсумкове обговорення, в процесі якого кожна група активно відстоює свій шлях розв'язання екологічної проблеми, свою позицію, виникає дискусія. Виявивши, що процес пізнання пригальмовується через нестачу в учасників знань, викладач надає необхідну інформацію у формі лекції, бесіди [3].

Термін «інтерактивні технології» пов'язаний, як правило, з двома групами взаємопов'язаних методів. Перша група - це навчання, побудоване на спілкуванні з засобами сучасних технологій та за їх допомогою (комп'ютер, тощо), а друга – безкомп'ютерне навчання (безпосередньо між людьми здійснюється спеціально організована навчальна взаємодія).

Спочатку розглянемо методику та проблематику формування екологічної компетентності студентів засобами інтерактивних технологій першої групи. Маються на увазі сучасні симулятори, інтерактиви, тести, ігри і тому подібне.

Вони більшою мірою використовуються в процесі професійного навчання як засіб для відпрацювання професійних навичок практичного спектру (водіння транспортних засобів, моделювання реальних технологічних процесів, ситуацій і тому подібне). Ігри, симулятори та супутні програми можуть широко використовуватися у процесі формування екологічної компетенції наприклад для розгляду конкретних екологічних ситуацій, проблем, процесів чи катастроф та шляхів їх розв'язання із наглядним розвитком подій або як засіб автоматизованого контролю ступеня сформованості компетенції. Використання комп'ютерних інтерактивних дидактичних матеріалів дозволяє в допомогти здобувачам освіти напрацьовувати знання та навички професійного направлення. При цьому викладач має можливість як ілюструвати навчальний матеріал, але і наводити приклади, що копіюють прогнозовані процеси та ситуації, шляхи їх розвитку в тих чи інших умовах.

Найбільш перспективними для здобувача знань з точки зору екологічної компетентності, на основі даного дослідження, можна вважати є інтерактивні комп'ютерні технології з ігровими елементами. Такі технології мають масове поширення серед усіх категорій таргетингової вибірки (студенти бакалаврату та магістратури у віці від 17 до 25 років). Попри це вони не є вільно та поширено застосовуваними у вищих навчальних закладах України. З огляду на це, має сенс переймання іноземного досвіду та інтеграції використання стратегічних симуляторів та комп'ютерних ігор в освітній процес [4].

Основним недоліком такої технології навчання є те, що викладачеві для повноцінного використання комп'ютерних інтерактивних технологій необхідно повною мірою опанувати принципами їх розробки та/або застосування електронних дидактичних матеріалів (що не завжди можливо). База таких ігрових матеріалів українською мовою є дуже обмеженою і потребує подальшого розширення або адаптації закордонних розробок.

Література:

1. Cano García, E. y Fernández Ferrer, M. (Eds.) (2016). *Evaluación por competencias: la perspectiva de las primeras promociones de graduados en el EEES*. Barcelona: Ediciones Octaedro, 156 pp.
2. Farrell, Treasa and N. Rushby. "Assessment and learning technologies: An overview." *Br. J. Educ. Technol.* 47 (2016): 106-120.
3. Даниленкова В. А. Формирование экологической компетенции у студентов технического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.089. Калининград, 2005. 28 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/formirovanie-ekologicheskoi-kompetentsii-u-studentov-tekhnicheskogo-vuza/read> (дата звернення: 22.09.2021).
4. Samuel Kai Wah Chu, Samuel Kai Wah Chu, *Evaluation of the Internship and the Effectiveness of Online Platforms, Social Media Tools in Experiential Internship Learning*, 10.1007/978-981-15-1560-6, (113-131), (2020).

Яцула Т.В.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон, Україна

РОЗВИТОК ЛЮДИНИ В КОНТЕКСТІ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ ОСВІТИ

Провідним положення гуманістична парадигма освіти є: психічний розвиток людини здійснюється не в логіці «від соціального до індивідуального» і не тільки шляхом засвоєння зовнішніх факторів через внутрішні умови – розвиток людини має свої внутрішні закономірності, свою внутрішню логіку і не є пасивним відбиттям дійсності, в умовах якої цей розвиток здійснюється. Крім цього, гуманістична парадигма розвитку особистості виходить з розуміння того, що особистість завжди гіпотетична й у зв'язку з цим найбільш гуманістичними, а відповідно і продуктивними є такі види діяльності, які спрямовані на формування знань, умінь, навичок, досвіду, що забезпечують її саморозвиток. У світлі гуманістичної парадигми, основними умовами розвитку виступають задоволення базових (основних) потреб людини, а саме:

- потреби в комфортних міжособистісних відносинах, що забезпечують задовільний для суб'єкта соціальний статус;
- потреби в розумінні (насичених, духовних, сповідальних міжособистісних стосунках);
- потреби в наявності життєвих цілей і смислів;
- потреби в отриманні нової інформації;
- потреби в реалізації творчого потенціалу.

З погляду гуманістичної психології, сама сутність людини постійно рухає її в напрямі особистісного росту і творчості. Гуманістична теорія особистості, представляючи її узагальнено в поняттях самоактуалізації, мети й сенсу життя, зображує процес особистісного розвитку людини як знаходження визначеного свідомого сенсу життя, а також властивості бути і ставати особистістю. В аналізі структури особистості акцент ставиться на мотиваційно-потребнісній сфері людини, на виникненні та функціонуванні в неї системи стійких ціннісних орієнтації і моральних установок, а також на подальшому перетворенні цієї системи під впливом умов життя.

Таким чином, теорія потреб А.Маслоу за умови аналізу її реалізації в системі освіти, є базисною й одночасно з'являється як реальна умова задоволення потреб у самореалізації. Тому основне призначення освітнього процесу, на нашу думку, полягає в допомозі особистості в здійсненні свого особистісного розвитку, в усвідомленні себе особистістю, у виявленні й розкритті своїх можливостей.

Наступною концепцією гуманістичної психології, що була визначена методологічною основою розвитку людини в системі освіти, є концепція К.Роджерса, який висунув гіпотезу про те, що вся поведінка людини надихається і регулюється об'єднувальним мотивом, тенденцією актуалізації [1]. Найважливіший мотив життя людини – це актуалізувати, тобто зберегти, розвинути й максимально виявити кращі якості своєї особистості, закладені від природи. У контексті теорії К.Роджерса «тенденція самоактуалізації» – це процес реалізації людиною протягом усього життя свого потенціалу з метою стати повноцінно функціонуючою особистістю.

Прагнучи досягти цього, людина проживає життя, наповнене змістом, пошуками і хвилюваннями. Центральним поняттям для теорії К.Роджерса стало поняття «Я», що включає в себе уявлення, ідеї, цілі й цінності, через які людина характеризує саму себе і намічає перспективи власного розвитку. Основні питання, що людина ставить і повинна вирішувати, такі: хто я є? що я можу зробити, щоб стати тим, ким я хочу бути?

Провідними мають стати основні положення гуманістичної концепції К.Роджерса. Ми вважаємо, що середовище закладу вищої освіти має можливість сприяти самовизначенню майбутніх фахівців, що відбито у вільному прояві своїх думок, почуттів, приведенні у

відповідність ідеального «Я» з реальним «Я», тобто дати поштовх особистісному розвитку. Це можливо, якщо дотримуватися таких принципів: повне прийняття або безумовне позитивне ставлення до здобувача як до особистості; емпатичне розуміння учасників освітнього процесу, тобто здатність проникати в емоційні стани, співчувати їм; конгруентність викладача, що трактується як здатність залишатися самим собою.

Метою взаємодії викладача зі студентами є забезпечення умов для розвитку Я-концепції майбутнього фахівця, що зумовлено наданням допомоги в особистісному рості; при цьому джерело й рушійні сили особистісного росту знаходяться не поза людиною, а в ній самій. Важливим є твердження К.Роджерса про те, що ціннісним і значущим для особистості є те, що засновано на особистому досвіді, на особистому виборі з покладанням на себе відповідальності. Це дає підстави стверджувати, що середовище освіти має базуватися на особистісному інтересі, потребах учасників як оптимальному просторі для особистісного розвитку. Особистий досвід включає категорії інтерес і потреба, що створюють мотив спілкування. Вихідною умовою особистісного росту при цьому виступає прийняття себе. Людина, яка поважає себе, упевнена в собі (а інтерес до тієї або іншої сфери життя, компетентність у ній дає це відчуття) відкрита для саморозкриття й саморозвитку.

Виходячи з цього, стратегією взаємодії викладача зі здобувачами стає демонстрування повної до них довіри; допомога у формуванні й уточненні цілей і завдань своєї життєдіяльності; розвиток у собі здатності відчувати емоційний стан іншої людини, спільноти; прагнення до досягнення симпатії, що дозволяє співчувати кожному учасникові; психологічно супроводжувати позитивні зміни, які відбуваються в особистісному розвитку здобувачів вищої освіти.

Аналізуючи гуманістичний підхід як методологічну основу сучасної освіти, ми дійшли висновку, що розвиток особистості буде ефективним, якщо враховувати такі принципи: пріоритетність орієнтації та «трансцендентні» мотиви життєдіяльності (істинний смисл свого життя людина може знайти лише в інших людях, у тому, щоб бути потрібною їм; ефективний вплив на розвиток особистості можливий у результаті власної активності особистості; розвиток особистості повинен бути спрямований не на адаптацію до умов соціуму й індивідуальним особливостям особистості, а на їх перетворення відповідно до власних потреб особистості, які зіставляються з принципами гуманістичного суспільства; психологічний вплив слід спрямовувати не на «формування» і корекцію особистості, а на створення умов для її розвитку через задоволення її основних потреб, що забезпечить процес саморозвитку, самовиховання; розвиток особистості буде ефективним за умови максимального використання можливості наслідування продуктивних соціокультурних зразків поведінки й діяльності. У плані розвитку творчого потенціалу це має бути наслідуванням творчих особистостей – їх ставлення до справи, до життя в цілому, до будь-яких сфер професійної активності; ефективний розвиток особистості можливий лише за наявності в неї мотиваційно значущих життєвих перспектив.

Література:

1. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию: становление человека: Пер. с англ. - М.: Издат. группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 480 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Аверчева Наталія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Андрєєва Регіна Ігорівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Балишева Дар'я Ігорівна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету

Бойко Вікторія Олександрівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету;

Бокшань Галина Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету

Боліла Світлана Юріївна кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри менеджменту та інформаційних технологій Херсонського державного аграрно-економічного університету

Брит Анастасія Олегівна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Варнавська Інна В'ячеславівна, кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри професійної освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Вахницькая Минодора Григорьевна, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник декана факультету педагогіки і психології Придністровський державний університет ім.Т.Г.Шевченка

Ведмеденко Олена Володимирівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри технології виробництва продукції тваринництва Херсонського державного аграрно-економічного університету

Волошук Світлана Вікторівна, викладач вищої категорії, методист ВСП «Економіко-технологічного фахового коледжу ХНТУ»

Гедзик Андрій Андрійович, аспірант Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова;

Главацька Юлія Леонідівна, кандидат філологічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету;

Гончар Г.І., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент

Гузакова Вероніка Олексіївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Гула Лариса Вікторівна, асистент кафедри методики професійного навчання Миколаївського Національного аграрного університету

Гусєва Людмила Анатоліївна, заступник директора з виховної роботи Херсонської гімназії № 1 Херсонської міської ради

Дягилева Олена Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент Херсонської державної морської академії;

Кан Олена Юріївна, доктор філософії, викладач кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету

Кільдеров Дмитро Едуардович, доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова

Клименко Олександр Олександрович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Колодний Анатолій Миколайович, доктор філософських наук, професор, заступник директора-керівник Відділення релігієзнавства, завідувач відділу філософії релігії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України;

Компаній Олена Вікторівна, доктор педагогічних наук, учитель початкових класів Херсонського НВК № 51

Конюх Ірина Миколаївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Корбич Наталія Миколаївна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва Херсонського державного аграрно-економічного університету

Косован Карина Валентинівна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Кривий Владислав Валерійович, асистент кафедри технології виробництва продукції тваринництва Херсонського державного аграрно-економічного університету

Кучеренко Алла Алимівна, кандидат історичних наук, доцент КВНЗ «Херсонської академії неперервної освіти»

Лізон Данііл Григорович, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Лень Тетяна Вікторівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри публічного управління та права Херсонського державного аграрно-економічного університету

Літвінчук Світлана Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету

Лишевська Валентина Михайлівна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Любенко Оксана Іванівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва Херсонського державного аграрно-економічного університету

Лясковець Олена Василівна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Макухіна Світлана Володимирівна, старший викладач кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету

Мамренко Максим Аркадійович, аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти КВНЗ Херсонської академії неперервної освіти

Матрюк Н.О., викладач вищої категорії, заступник директора з навчально-виробничої роботи ВСП «Економіко-технологічного фахового коледжу Херсонського національного технічного університету»

Минкін Андрій Миколайович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Минкін Микола Васильович, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри землеробства Херсонського державного аграрно-економічного університету

Минкіна Ганна Олександрівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки та захисту рослин Херсонського державного аграрно-економічного університету

Морозова Ольга Григорівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів

Херсонського державного аграрно-економічного університету

Морозов Роман Володимирович, доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту та інформаційних технологій Херсонського державного аграрно-економічного університету

Назаревич Володимир Сергійович, аспірант Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Нацук Ольга Сергіївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Носов Павло Сергійович, кандидат технічних наук, доцент Херсонської державної морської академії

Огірко Олег Васильович, канд. фіз.-мат. наук, доцент кафедри філософії та педагогіки Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

Павлюк Євгенія Олексіївна – здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Пойда Сергій Андрійович, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри управління та адміністрування КЗВО «Вінницької академії безперервної освіти»

Пономарьова Вікторія Петрівна аспірант Херсонської державної морської академії

Риженко Ірина Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного управління та права Херсонського державного аграрно-економічного університету

Семенець Олена Юріївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Скаун Володимир Сергійович, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Слюсаренко Ніна Віталіївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету

Смірнова Ірина Миколаївна, старший викладач кафедри суспільних наук Національного університету кораблебудування Херсонська філія

Смолянова Ольга Володимирівна, викладач вищої категорії Лозівської філії Харківського державного автомобільно-дорожнього коледжу

Соболь Ольга Михайлівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва Херсонського державного аграрно-економічного університету

Совач Катерина Олегівна, старший викладач кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету

Софієнко Олена Вадимівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Херсонської гімназії № 1 Херсонської міської ради

Стрикаленко Євгеній Андрійович, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Сусла Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Сухенко Інна Миколаївна, завідувач економіко-технологічним відділенням ВСП «Економіко-технологічного фахового коледжу ХНТУ»

Сухомлинова Т.М., вчитель вищої категорії, вчитель методист загальноосвітня школа 1-III ступенів №53

Угрін О., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти четвертого року навчання агрономічного факультету, Херсонського державного аграрно-економічного університету

Устінова Єлизавета Сергіївна, здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Устинова Наталія Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент, директор Херсонської гімназії № 1 Херсонської міської ради

Федько Валерія Сергіївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Фесенко Ганна Олександрівна, асистент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу й іноземних мов Херсонського державного аграрно-економічного університету

Филипович Людмила Олександрівна, доктор філософських наук, професор, завідувач Відділу філософії та історії релігії Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Чепок Роман Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Черненко Наталія Іванівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри професійної освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Шалар Олег Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Шаповал Сергій Іванович, старший викладач кафедри загальноекономічної підготовки Херсонського державного аграрно-економічного університету

Швецова Ірина Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, Херсонська державна морська академія

Шестова Маргарита Андріївна, здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Штепенко Олександра Геннадіївна, доктор філологічних наук, професор кафедри професійної освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету

Юрис Татяна Анатольевна, кандидат філософських наук, доцент кафедри іностраних мов Білоруського торгово-економічного університету

Юркова Тетяна Федорівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету

Яблуновська Катерина Олександрівна, асистент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету

Яцула Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри професійної освіти Херсонського державного аграрно-економічного університету